

310423

ప్రతిదినము ప్రకటింపఁబడును.

Vol. 8.

జన్మ పట్టణము 1921 వ సం. డిశంబరు నెల 17 తేది శనివారము

No. 24

సంపుటము. ౮

దుర్ఘతి నామ సంవత్సర మాగ్గ శిరమాస బహుళ తృతీయ 3.

సంచిక. ౨౧౪

“ప్రశస్తమైన ఎన్ గల్ బర్లు”

రైస్ మెషినరీ ధరలు

ప్రస్తుతము ఇంకను తగ్గించబడియున్నవి

బ్లాక్ స్టోను నూనెయంత్రములు

ఒకస్థలము నుండి మరియొక స్థలమునకు సులభముగా తీసికొని పోవుటకు వీలగునట్టియు, ఒకేచోట స్థిరముగా కదలకుండ అనుర్ప నట్టి అవిరియంత్రము, బాయిలరులు అతి చౌకధరలకు దొరక గలవు.

ఫోను నెం 108

తంతివిలాసము, ఎంజిను మద్రాసు

నెం 9, నెకండు

లైనుబీచ్,

మార్షల్ సన్నుఅండు కో(ఇండియా)లిమిటెడ్

ఇంజినియరులు

కలకత్తా

మదరాసు

బెజవాడ

బొంబాయి

లాహారు

తంజావూరు

అమృతాంజనము

తలనొప్పులకు ప్రసిద్ధి చెక్కినది. ఇతర పవిత్రమైన నొప్పులను కూడా మా అమృతాంజనమును వాడి సంత మాత్రమున నయముగలదు. సులభ మెల 0-10-0 అణాలు

మూపానిత్రైలుము

సీసా 1-5 0-12-0

తామర త్రైలుము

శబ్ద 1-5 0-6-0

పండ్ల పొడి

శబ్ద 1-5 0-2-0

అమృతాంజనం డిపో,

బొంబాయి మదరాసు.

“కత్తికట్టలు”

వెద్దకత్తి గల్లి గజము పొడుగు గలవి. సాగరైనువి. 1-5 రూ 4-0-0.

జజను కొనువారికి 1టి ఉచితము. పోస్టేజీయూపేరే.

వలయువారు అర్డరుతో ఒకరూపాయి

అదాన్సు పంపవలెను. బి. వెంకటేశ్వర్లు అండు కో,

కట్టయ్య అండ్ లాక్ మేకర్స్ etc.

వెద్దాపురం, (గోదావరిజిల్లా)

ఇలిగ్రాఫిక్ అడ్రసు: “ఇండస్ట్రీ” వెద్దాపురం.

ఇండియాగవర్నమెంట్ తుపాకి కు ప్రసిద్ధిమగు కంపెనీవారిచే

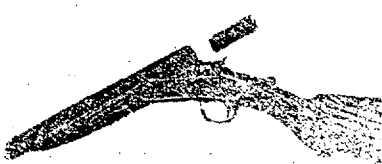
తయారుచేయబడి.

(8088)

క్యూ.నవి.

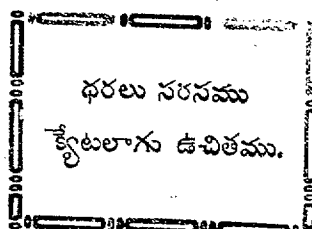
సామాధిమలగు రివోల్వర్లు. అరులేక విడుదలయ్యే

[స్టాపిలము ౧౮౬౩ సం.

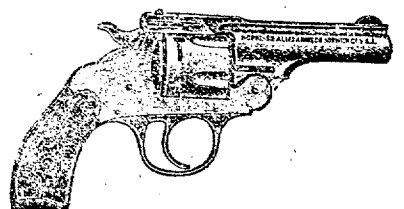

౧౨ సెంబరు.

౩౦, ౩౨, ౩౬ అంగుళములలో దొరుకును.

ధరలు సరసము క్యేటలాగు ఉచితము.

చిన్నవి. కేబుల్ గేట్లు కొనిగొనినవి కూడ దొరుకును.

యం. వి. రామానుజం శైట్రి అండు కంపెనీ, నెం. ౧౨, బ్రాడ్వే, మద్రాసు

Awarded First Class Certificates and Gold Medals by the South Indian Ayurvedic Conferences and Exhibitions 1919, 1920 and 1921.

"SIDDHA KALPA MAKARADHWAJA"

(REGISTERED)

THE WONDERFUL DISCOVERY IN THE MEDICAL WORLD.

For all "Acute" and "Chronic" Diseases.

—PREPARED SCIENTIFICALLY BY AYURVEDA RATNA, PANDIT N. V. SRIRAMA CHARLU, PH. D. Sc.—

(Sole Proprietor and Senior Physician of the Madras Ayurvedic Pharmacy.)

This unparalleled and Ancient medicine is prepared in exact accordance with Ayurvedic and Western Modern Principles carefully tested and standardised by expert analysts and found to be an unrivalled Elixir for the general prolongation of life, and particularly a guaranteed remedy for nervous Debility, Skin Eruptions, Eozema, Vertigo, Loss of Nerve Power, Vigour, Memory and Appetite, Depression of Spirits, constant Mental Misgivings, want of spirit and energy, Melancholia Rheumatism, Gout, Paralysis, Insanity, Hysteria, Dropsy, Diabetes, Piles, Asthma, Consumption Dyspepsia, all sorts of urethral discharges, Acute or Chronic, Irregular menses of all kinds and all men and women's ailments, etc. This is the only safe and reliable remedy for all diseases resulting from youthful indiscretions and loss of Vitality. It imparts New Life and Energy by increasing and purifying the blood. It contains such valuable ingredients as Siddha Makaradhwaja, Mukta, Suvarna, Loha and vegetable Drugs. This can be taken also as a Tonic by every one of either sex without any restrictions of Diet, Season or Climate. Complete Directions are sent with Phial. One Phial of 60 pills (for a complete cure), Price Rs. 10 (Ten) only. V. P. Extra.

Apply to:—Ayurvedic Ratna Pandit N. V. Srirama Charlu, Ph. D. Sc.

Telegraphic Address:—"KALPAM" MADRAS.

THE MADRAS AYURVEDIC PHARMACY,
Post Box No. 151, Madras.

ఏకమూలీకా ప్రయోగమునకు — సర్వరోగములకును

వైద్యుల సహాయము లేకనే ఆరోగ్య మొనగడి

"దేవామృత రసము"

(3212)

ఇయ్యోగి సిద్ధులచే నపడకంబుడి వనమూలికలచేత నూతనముగ తయారుచేసి వేసవేలుగా విక్రయమగుచున్నది. ఏవిధ మైన పథ్యములేక మనమృత్యులకు వచ్చెను నకలరోగములను బాగుజేసి ఆనేకయోగ్యతాప్రతికలను బడసియున్నది. ఉపయోగించెడి విధానమును బుడ్డి వెంట పంపబడును. అర అవున్సు బుడ్డి ౧ కి రు ౨. కాలు అవున్సు బుడ్డి రూ ౧ మాత్రమే. వి. పి. చార్లీ ప్రత్యేకము. కలయు వారలు

దేవామృత రసము కంపెనీ,

(ప్రాప్త) టెరు: ములుగుట్ల నరసింహాచార్యులు గారు, కరూరు, ఎస్. వి. ఆర్. తిరుచినాపల్లి జిల్లా.

వర్తకులకు ఫ్యాక్టరీ దారులకు విజ్ఞప్తి
నంపర్తరాంతరుగుచున్నది. త్వరపడుదు.

అక్కంటుబుక్కులు.

తెలుగుపేకర్లు.

తెడల్గు

కవర్లు.

చిత్రావర్ణాలు.

కార్డులు.

రబ్బరు స్టాంపులు.

కట్టి పుస్తకములు.

వగైరాలు సరసమైనధరలకు అతిశీఘ్రముగ తయారుచేసి యివ్వబడును.

ఆర్డరు ఇవ్వండి

ఆర్డరు ఇవ్వండి

వాణీ ప్రెస్, ప్రింటర్స్, బైండిర్స్. Etc., బెజవాడ.

టోటో మోహిని

2883

మీరు బయటపోయి వచ్చినతరువాత చాలా బడలికయుండు సమయములో నైనను వెండింట్లు విందులు యములలో నైనను ఈ ఆర్డరును యావయోగించిన మంచి రోజుపుష్పముల వాసనను యిచ్చి మనసుకు ఆనందమును కలిగి నిచ్చును.

రోబినియా తైలము

వేసవికాలములో ఉపయోగించుకూ నచ్చిన శీతములకు చలువయు సౌందర్యమును యిచ్చును. అనేక స్త్రీలు ఉపయోగించుచున్నారు. ప్రపంచమున ఈ రెండును ప్రతి కుటుంబములోను అవశ్యకము. ఎల్లవోట్లను విక్రయించబడును.

టోటో మోహిని ధర బుడ్డి 1-కి రూ 2, 1, 0-12-0, 0-8.

రోబినియా తైలము ధర బుడ్డి 1-కి రూ 1-0-0

Shyam & Co, 6, Bander st, Madras. మీరూం కంపెనీ, 6 బందరువీధి, మదరాసు

మిక్కిలి పుష్కలమగు యిండియా తేలునుండు పెదమనకు చుడక గలదు. కరుణారాజు వడకటమను బ్రాహ్మకర్త హిందూమతము కల వెండుకలలు తిక్క భాగ విగ్రహాలకు చుడకటమను ద్రవీ స్త్రీయను ద్రవీపుష్కలమను ముఖ్యముగా

కామినియా ఆయిలు (రిజిస్టర్)

తల వెండుకలకు నూతన సౌందర్యమును కలిగించి దానిని బాగుగా పెంచుటకు తగిన కర్మత తలనూనెయందు కలపు. చుండును పోగొట్టును. శిశుబులకు శిశువులకు మెత్తదనము నిచ్చును. పెదమనకు చాలచల్లదనమును కలిగించును. కని పెండ్లకు సుమారు ౪౦ డెయిలీ కలుగు చూలివ్వదనము పోగొట్టి నూతన కాంతిని కలిగించును.

కామినియా ఆయిలు తలనూనె అన్నిటిలోను (కేష్ నెయిన్) స్త్రీలకును పురుషులకును, పెద్దవారికి చుడకటకారము మొనరిం చును.

నేను వీని నుపయోగించిచూచుదు.

తల ఒకబుడ్డి 1-0-0 వి. పి. చార్లీ 0-6-0 అకాసు.

చూచుబుడ్డు 2-10-0 వి. పి. చార్లీ ౦-12-0 అకాసు.

సోర్ ఏజెంట్లు.

వి. పి. చుడిమూర్తి కమిషను రూ 0-2-0 ప్రత్యేకము.

ఆంగ్లేయిండియను ద్రగ్ అందు కెమికలు కంపెనీ.

D 126 W 100.

155 హమ్మబనీదు, హంకాయ.

శుభమునకు శుభమునకు శుభమునకు శుభమునకు

త్రివృత్ లేహ్యము

త్రివృత్ లేహ్యము: చిన్న పిల్లలకు ముసలివారికి శుభముగా విరేచనము చేయును.

త్రివృత్ లేహ్యము: మూలవ్యాధులకు బోగొట్టును.

త్రివృత్ లేహ్యము: ప్రతివేళలలోను బుచ్చుకొనిన శుభవిరేచనము అగును.

త్రివృత్ లేహ్యము: విరేచనావధములలో కల్ల మంచి

దని చిరకాలాయులవారు కల్పస్థానములో

చెప్పియున్నాను. అశీర్వాదము, వేళ

తిప్పిన భోజనమువల్ల బాగా జీర్ణముగాక

పేగులలో ఉండి, కడుపుపొంగు, అన్నము

ఇవ్వములేకపోవుట, ఆకలి మొదలగు గుణ

ములుగలిగి ఉన్నపుడు త్రివృత్ లేహ్యము

బుచ్చుకొనిన ఒకటి రెండు విరేచనము అగు

నట్లుజేసి తేలిక గలిగించును.

10 తులముల వెల రూ 1-0-0

40 ,, వెల రూ 3-0-0

క్యాటలాగు ఉచితముగా పంపబడును.

డాక్టరు ఆచంట లక్ష్మీవతి

బి ప ఎం. బి. సి. ఎం.

మేనేజింగు డైరెక్టరు,

ఆంధ్ర ఆయుర్వేద ఫార్మసీ (లిమిటెడ్)

(శని) 19, హిందూ రోడ్డు,

మాంటుగోడ్ - మదరాసు.

శుభమునకు శుభమునకు శుభమునకు శుభమునకు

ఆరోగ్యములకు

ఒక మార్గము

249

తక్షణమే మీరు

ఒకరూపాయి మాత్రము ఖర్చుచేసి

ఆతంకనిగ్రహమాత్రలను

నవించిన

చాలాను

జాబితలు వ్రాయువారికి ఉచితము.

త్వరపడుదు!

వైద్యశాస్త్రి మణిశంకర్ గోవిందజీ,

ఆతంకనిగ్రహయావధాలయము, 28 బ్రాడ్వే, మదరాసు.

శుభమునకు శుభమునకు శుభమునకు శుభమునకు

మలయ చందనము.

గనేరియా అను నెగరోగమునకు కుకారము.

పథ్యములేదు. పిడికాటిలో పనిలేదు.

ఎలుపు, తెలుపు, చచ్చు, అను మూడు

విధముల నెగరోగమును మూర్ఖముగా

టలలో మూస్తును. స్త్రీలకు కుకారము

వ్యాధులకు మూడే ఇది రాశోధము.

ద్రవీ 1-కి వెల 2-4-0

1 చండినీ (మలయచందనమున కనపానము) బొమ్మ 8-0-0

శ్రీ పాప వారి పంచాంగము

దుందుభి సంవత్సర పంచాంగము అప్పులో నున్నది.

మా పంచాంగముయొక్క ఘనత అందఱు నెరిగినట్లే.

ప్రతి 1-కి 0-2-6; నాలుగుప్రతులకు రక్కరూ పి.పి. చేయము.

ఒకటి కావలయువారు 0-4-0 పోస్టుచీట్లు పంపవలెను.

12 ప్రతులకు ఒకప్రతి ఉచితము. త్వరపడవచ్చు దొరకవు.

గంధర్వ ఫార్మసీ, రాయవరం, (గోదావరి)

గొప్పతగుధరల అమకము

నేటిదినము కొనడలచినది రేపటివరకు ఆపకుడు.
ఏలననగా? సమయ మెరిగి పనిచేసిన నిత్యకృత్యములలో
తప్పక అదృష్టము గలుగును. ఎచ్చట?

కాశీ, కంచి, బెంగళూరు, కొర్నాడు, మరియుతరగాలలోనుండి వట్టు, నూలు
జవిళిరకములు అంగడి ఈ దిగువ దొక్కటియే యని తెలుసుకొనవలెను.

ది బొంబాయి స్వదేశి స్టోర్స్ కాశీ, బెంగళూరు, సేలం జిల్లాలమందిరము,
40, 41, 42 రత్న బజారురోడ్డు, బార్లి టౌను, మద్రాసు.

స్వ రాజ్య గ్రంథములు

నూతన ప్రచురణములు

- (1) చిత్తరంజనదాసు జీవితము 0-4-0
(ప్రస్తుతము కారాగృహమున నుండునైన కాంగ్రెసు అధ్యక్షుని జీవితము రమణీయముగ వ్రాయబడినది.)
- (2) లాలా లజపతిరాయి జీవితము 0-6-0
(అచ్చులో నున్నది.) మీ ఆర్డర్లను వెంటనే పంపుడు.
- (3) మహమ్మదాలీ జీవితము (అచ్చులో నున్నది) 0-6-0
- (4) భారతవిజ్ఞానరహస్యము 0-8-0
వాక్యనిగారి గ్రంథమునుండి అంగ్రీకరణము. భారతీయుల వైభవము, మహాత్మ్యము, ఆధ్యాత్మికశక్తి,
నిరుపమానవిజ్ఞానము వాక్యనికవిచే అద్భుతముగ వర్ణింపబడినది.
- (5) ఆరోగ్యసాధనము మహాత్మ్య గాంధీ విరచితము 0-8-0

ఇండియా ఏజన్సీ బీరో, ట్రిప్లికేను, మదరాసు.

ఆంధ్ర ప్రచారిణీ గ్రంథనిలయము, రాజమహేంద్రవరము

నవలలు పుణ్యచరిత్రములు సవరణధర్మములగు పురాణములు నవలలు
ముచ్చటైన బొమ్మలతో ముద్దలములకు క్యాబినెట్లందులో 250 పుటలకు దక్కనగాకుండ 2 మాసముల కొక
సారి వెలువడును. పుస్తకము వెల పోస్టేజికాక చందాదారులకు రు 1-0-0 మాత్రమే. చందాదారులకు వారు ప్రవేశ
రసుము 0-8-0 లు ముందుగఁ బంపవలెను. ఇదివఱకు 80 గ్రంథములు ప్రకటింపబడినవి.

నిధిముగ నున్న డిటైల్స్ పుస్తకములు		పురాణములు	
1 మాయావి	రు 1-8-0	6 ప్రతిజ్ఞాపాలనము	1-8-0
2 నవోరమ	1-9-0	7 నీలంబరి	1-8-0
3 మాయావిని	0-12-0	8 లక్ష్మీదూపాయలు	0-12-0
4 మరకతమంజుషా	1-5-0	9 మాధవసేనుడు	0-8-0
5 పరమరహస్యము	1-8-0		

చందాదారులకు వారలకు రు 10-12-0 గ్రంథములు పోస్టేజికాక రు 1-8-0 లకే వచ్చును.

శ్రీకృష్ణుడు.

జాతకరత్నము

జన్మనక్షత్రము, పుట్టినతేది శత మున్నగునవి లేకయే
సంవత్సర ఫలితములను క్యాబినెట్లకు రీడింగుతో సహా యెన్ని
సంవత్సరములైనను జ్యోతిష్యుని సహాయము ఆక్కరలేకయే
తమంతట తాము వ్రాసికొనగలరు. ధనము, సంపాదనము మున్నగు
ద్యాదకభావములలో మీమీ జాతకములను మీరే వ్రాసికొన
గలరు. ఇది యింటిజ్యోతిష్యుడు. దీనివెల రు 2 మాత్రమే.

గ్రేట్ యిండియాన్ జ్యోతిషాలయము,

ఖిలంకోట, వికాఖపట్నంజిల్లా.

అమకమునకు సిద్ధము

అన్నివిధముల ఫోటోయిక్ పేనాలు చవులైన ధరలనున్నవి.
స్వప్నములకు ఈ పేనాలు మేన కుద్ద ఆయుర్వేదబోధనము
కోగల శిరోష్ఠము లెచ్చుతగుల తెలివెడి అర్థ నిమిష
పేర్కామిటయ్య:— ఒకటికి రు 1-8; 8-కి రు 4;
6-కి ,, 7-8; 12-కి ,, 14.

లక్ష్మీ-సరస్వతి చిత్రరంగుల పటములతోటి గల

1922 సం॥ క్యాబినెట్ల 20" X 10" కొలత గలది

అనాలు 10. ముందు వైకము పంపవలెను.

- 1. స్వరాజ్యగీతములు (తెనుగు) అనాలు
  - 2. స్వరాజ్యమే శరణ్యము (తెనుగు) ,, 8
  - 3. హైందవ స్వరాజ్యము (తెనుగు) ,, 10
- కె. కెగడినన్ అండు కో,
తిరువల్లిక్కేటి, మదరాసు.

వనావధినరస్యరిల్లా

రక్తహీనతను రక్తముయొక్క తక్కువధరను పోగొట్టు
కుండును చేర్చుక గాంచినది. ధర 1-10-0
ఇండియా సిల్కానందు ఎచ్చటికైనను పాలాభిరక్త
పులితముగా కలవదును. (2973)

విజ్ఞానము వీ. డి సానంట్
నెం 144 వనవవాడి బొంబాయి.

ఆంధ్ర

అసహాయోద్యులారా!

క్రిమినల్ ప్రొశీడర్ కోడ్ 108, 144
సెక్షనులక్రింద మీరైన నోటీసులు జారీ
చేయబడుచున్నవి కదా! మీ రాసెక్షను
లను చూచియున్నారా? లేకున్నను
మద్రాసు పైలాఫూరు
విక్టోరియా డిపో వారికి వ్రాసి
తెనుగు క్రిమినల్ ప్రొశీడర్
కోడ్ను తెప్పించుకొని చదువుడు.
వెల రూ. 6-0-0.

మన రాజకీయ వైదీలు

చెరసాలయందు వారి సిద్ధిగతులు

హిందూదేశములో సిద్ధిగతులు దినదినమును మారుచున్నవి.
వి. అండు రాజకీయవిషయముల ప్రాముఖ్యము వహించుచున్నవి
భారతీయులెల్లరను జేకాభిమానులని చెప్పకొనటకు జుకుట
లేదు. ప్రతివాడును తన శక్తికొలది జేకసేవ జేయుటకై ప్రయ
త్నించుచున్నాడు. కొందరు జేకాభిమానులు, జేకాధరణకు
గాను, కష్టములను లెక్కింపక, వారికి సరియని తోచిన దెల్లము
చేయుచున్నారు. అందుంచేసి చాలమంది జైలుకు వెళ్లిరి. జైల
నగా భయమే తప్పినది. జైలును శిక్షయు 'శ్రీకృష్ణజన్మస్థాన
మను నాగమును వహించినది.

నేను సుమారు నాలుగు సంవత్సరములకు పైబడి రాజ
కీయ వైదీగా అందు చెరసాలలు చూచి అనుభవించినవాడను
కాబట్టియు, బాంకాక్, సింగపూరు చెరసాలల పరిచితి విశేష
ముగా నుండునుబట్టియు, ఈ వ్యాసమును వ్రాయదొడ్డు
లిసి, నిజస్థితులు ప్రజలకు తెలుగుగా తెలియుటకై, వీలైనంత
వరకు, కఠినశ్రమకు పాలైన హైందవ రాజకీయ నేరస్తులయెడ
చూపు నట్టి యావరణమును, కఠినశ్రమకు పాలైన సామాన్య
యూ గో పి యెక్ ఖయిదీలయెడ చూపు నట్టి
యా ద ర ణ ము న క ను వ్యత్యాసములను
తెలియజేసెదను. 'యురోపియన్' అనగా 'ఆంగ్ల-హైంద
వులకు', 'యురేషియన్'లే గాక హైందవులు గానివా లెల్ల
రును నని అర్థము చేసికొనవలసినది. సాధారణశ్రమ సొందిన
హైందవులు మాత్రము వారివారి యుదుపులు ధరించుట కాజ్ఞ
పడ లేదు. వారికి పనిసహిత ముండదు. తక్కిన ముఖ్యమైనవిష
యములలో నెల్లవారిని, రాజకీయ నేరస్తులను ఒకేమాదిరిగా
చూతురు.

నిరంకుశ ప్రభుత్వము, రాజకీయ వైదీలయెడ నెట్టి
యనాదరణను చూపుచున్నదో, ప్రజాసామాన్యమునకు తెలి
యదు. రాజకీయ నేరస్తుడైన ప్రతివాడును, వానియొక్క కాలి
వై గాని, మెడయందు గాని, ఒక యినుపకడియము వేసికొన
వలసినదిగా నిర్బంధించుదురు. మరియు వైదీ సంబంధవేసి యున్న
ఒక రేకువిల్లను తగిలించుదురు. అన్యదేశీయ నేరస్తులయెడ నీబల
వంతములేదు. హైందవులు మాత్రమే బలవంతపెట్టబడవలెను?
కడియమును, రేకువిల్లయు తేలికయైన వస్తువులే. ఒక్కొక్కడట్టి
వానినెన్నిటితో మోయగలడు. అయినను, హైందవు లయినంత
మాత్రముననే, వారిని గౌరవభంగముచేయవలయునా? వైదీసంఖ్య
అతడు ధరించుకుడుపులవైన అచ్చుచేయబడును. అట్లుండగా నిక
మెడలోన నీరేకువిల్లెందునకు? రాజకీయఖయిదీ లెట్టి తొందరలను
లెక్కపెట్టరు. వారికార్యసాధనకై దీనికంటె నెన్నియోరెట్లే
క్రువకవచ్చుములైన పాల్పడుదురు. కాని యీ అలవాటును, ఈ
పాతమును, అలినీచమును, ఖండిపడగనియునైయున్నవి.

ఇక రాజకీయ నేరస్తులకిచ్చు నడుపుల విషయ ములో
చించిన, మనదేశీయులకు రెండు అరవొక్కాలు, చెడ్డీలు ఒక
టోపి, చేతిగుడ్డలనిత్తురు. వీటితో ఒకవిధముగా జరుపుకొనవచ్చు
నుగాని, అయితే జేమాము నిండా కప్పటకు చాలిన తయారండవు.
యూరోపియనులయందుపులు వేరు. వారికి సాధారణముగా
వైటివారివలెనే వర్చులు, కోట్లు, లాగులు, టోపీలు, బూట్సులు,
తువాళ్లు ఇత్తురు. ఇదేరీతిని హైందవులకేల ఉడుపులనియ్యగో
తెలియదు. మనము సాధారణముగా వాడుకొను
భోజనములు, వర్చులు, కోట్లు, తలగుడ్డ, తువా
ళ్లు, చెప్పులుమున్నగునవి ఇచ్చుటవ్యాయము. హైందవులకిచ్చు
తువాళ్లు, చేతిగుడ్డలని చెప్పదగినవిగాని, తువాళ్లనివించుకొనవు.
హిందూదేశమువారుగాక, తక్కినవారినందరిని, యూరోపియ
నులుగా భావించురు. అలిపూరు చెరసాలయందు, వైవాజేశ్వు
లయినకొందరు ఖంటవీలు, యూరోపియనులకుపుల ధరించుట
కై నిర్బంధింపబడి వారుపడ్డ అష్టకవ్వములను నేను చూచితిని.
వారికి ఉడుపులలవాటులేదు. దానికితోడు వారిపాదములకును,
తలలకును, యూరోపియనులకిచ్చుబూట్సులు, టోపీలు, మిగుల
గొప్పవి అయినప్పటికి వేసికొనకవిధిలేదు. సాధారణముగా చెప్పు
లను తలగుడ్డలను ధరించు హైందవుల కివి యొసగబడుటలేదు.
ఇది వ్యాయమా?

ఇండియాగాక, యూరోపియను ఖయిదీలకు, వారిజేమా
ములను శుద్ధిచేసికొనుటకును, గుడ్డలను శుభ్రపరచుకొనుటకు
ను, సబ్బువిల్లెల నిత్తురు. చెరసాలలోనేను జూచిన యీయూరో
పియనులు చాలవట్టుకు అలినీచవారికి చేరినవారు. తినుటకు తి
డియు, కట్టుటకు గుడ్డలును, ఉండుట కిల్లును

లేక, బహుళవెంట తిరుగువారు. సబ్బు బిళ్లయొక్క యువ యోగముగూడ తెలియని జ్ఞానసూక్ష్మలు. హైందవులు, జ్ఞాన వంతులై యున్నను, ఈ సౌకర్యముల కన్నులు. శ్వేతముఖులైన ఖైదీలు తనుకొనిన సబ్బుబిళ్లను, బీడిలకు, సిగరెట్లకుగాను వాగ్దానముకొనుచుండగా నే నెన్ని యోమాదు మానితిని.

హిందూదేశములకు సాధారణముగా నుంచుమై బంతు కొని నిద్రించుట వాడుక. రాజకీయకై దీని నాకు కలకత్తా, ఢిల్లీ, లాహోరు, చెరసాలలలో నేను ప్రయత్నింపక నే నాకు మంచము దొరకినదిగాని, కన్నునూరు జైలులో మంచము దొరకుట మహాకష్టమైనది. కోయలుత్తూరు జైలులో కప్పము తో నూపరింపెండెముగారిమనస్సును త్రప్పి, మంచమును సంపాదించ గలిగితిని. అనగా, మదరాసురాజధానిలో చేరిన చెరసాలలోని జైలీల సౌకర్యములు ఆయాజైలుల నూపరింపెండెము రహస్యమునకు సంబంధించినవిగాని, చట్టానుసరణము గాదు. కన్నునూరు జైలునందు ఒక సంవత్సరములోపల ఆరుపాముల చంపితిని చెప్పిన ప్రజాసామాన్యము ఆశ్చర్యపడనక్కరలేదు. అప్పటికినాడ నేను మంచముపై బయటపడ్డనవిహారంపెండెము గారి మనస్సు కెక్కడాయెను. వైసదగ్గములను బట్టి జైలధికారుల హృదయము లడుగుట మాత్రమే లనియు, కార్యములనియు ప్రతివానిని తేటపడగలదు. రాజకీయ ఖయిదీలకు పండుకొనుటకై మంచముల నిచ్చునట్లుగ చట్ట మేర్పడుట చాలముఖ్యము. ఈవిషయమందు యూరోపియనుల సంగతి ఆలోచింతును. వా రెంతవీచబాటవారైనను భిక్షుకుడై పీఠులలో పండుకొనుచుండినా వైసపట్టికిని, వాకికి మంచము, మెట్లు, పరుపుగుడ్డలు, కప్పకొనుటకు ఇన్ని బట్టలు ఈయబడును. హైందవులు, ఎంతోపుష్పవారై ను, భవంతులై యుండి యిట్టి సుఖసౌకర్యములు సర్వదా యనుభవించుచుండిన వారై కన్నుటికిని, నీచకార్యములు చేసినందుకై కాక, మాత్ర భూమి నేపా నిమిత్తమై చెరకొచ్చిన వారై యున్నను, వాటి సౌకర్యముల బడునోచుకొన రైరి. ఇదియేనా జాతిభేదము లేదనవాక్కుయొక్క యర్థము. సర్కారువాడు హైందవఖయిదీల కీలాటిసౌకర్య మునుటకు ఇష్టములేనివో, వారివారి సొంత పరుపు, మంచములను తెప్పించుకొనుటకైన ఆవకాశమియ్య గూడదా?

జైలునంటిచ్చు భోజనవిషయముగూడ చాల అస్వాయము. చాలినంత అన్నము నిచ్చెదరు. చాల చెరసాలలలో కావలసినదానికంటె ఎక్కువగానే యివ్వబడును. అయితే విషయము మాత్రము చాల అస్వాయమైన రీతిములలో చేరినది. రాజకీయనేరస్థుల నెవ్వరినిగూడ కన్నునూరుజైలుకు పంపగూడదని నామొప్పు. నా కాచెరసాలయందు, రాళ్లును, వడ్లును కలిపిన అన్నము తెట్టుచుండిరి. ఇతః వైదీలవలెనే నేనును అన్నమును నీటిలో వేసి, అందిరిరాళ్లు అడుగునకు. చేరినతరువాత వైభాగమును తినుచుండెడివాడను. ఆజైలునందు రెండువిధములైన విషయము నుపయోగించుచుండెడివారు. శ్రేష్ఠమైనవిషయము, వై అధికారుల త ని భీ ని మి త్త ము గా న, వారు త చి, నా ప్పడు మా త్ర మే యు పయోగిం ప బ డు ను. మాయలు ప్రతిదినమున యింకాకలోహడిన అన్నమే ప్రాప్తి. ఆలిప్రూరుజైలులో మేము లొమ్మిదిమంది రాజకీయఖైదులుంటిమి. అచ్చటనుకు లొట్టెలిచ్చుచుండెడివారు. అందులో పురుగులుండినవి. మేమాసంగతి జైలుకు తెలుపగా అందులకుగాను జైలులకు కోపడి 1800 ఖైదీలకువైగా ఎవరును ఎట్టి ఆక్షేపణచేయుటలేదుగాని మేముమాత్రమే ఆక్షేపించుచున్నామని చెప్పిరి. ఈ రాజకీయనేరస్థులలో అధిక సంఖ్యాకులు పంజాబువారు. ధైర్యసాహసములలో ప్రఖ్యాతులని పేరుగాంచివారు. అందువలన అధికారులకదగ్గండి ఏకప్రభుత్వంలేంద. మాయప్రభుత్వమిచ్చిన భోజనమును తెప్పించుకొనగలిగితిమి. మాకు భోజనముతోసహా అరవజైలులో పంపిచూసెను, కన్నునూరులో కొబ్బరిచూసెను, వంగదేశములో ఆపాలచూసె, పంజాబులో నెయ్యి సింగరూరిలో వెన్న సప్లయచేయుచుండువారు. చిన్నప్పటినుండి అలవాటులేనివారు భోజనముతోనూనెను వాడుకొనుట, ఎంతకష్టమో చెప్పనక్కరలేదుగా. మలయాళీలకు కొబ్బరిచూసె ఎంత యిష్టమో అరవవారికి మంచిచూసెయు అంతయిష్టము. అందువలన అరవఖయిదీని మలయాళీజైలుకు పంపి కొబ్బరిచూసె ఉపయోగించవని నిర్ణయకైట్టుట అస్వాయము. యూరోపియను ఖయిదీలకుగదేశపుజైలులలోనుండిసావరే మలయాళీలనున్న నుకరే, అరవదేశములో నుండినవరే, అతనికి వెన్న సప్లయచేయుదురు. ఆపద్ధతినే భారతీయు లకేలఅన్వయించగూడదు. ఆంధ్రదేశ ఖైదీలను ఆంధ్రదేశమందును ద్రావిడఖయిదీలను ద్రావిడదేశమందును నుంచుట నుంచిదియైనను రాజ్యాంగ కారణ

మువలన ఈయారాజమును అనులలో పెట్టుటలేదు. అయినను ఏ దేశమువారికి ఆదేశపు భోజనము నిచ్చుట న్యాయము. ఇంకొకటిచూడండి. యూరపియను ఖయిదీ హంతకుడయిననుసరే దొంగయినను సరే అతనికి శ్రేష్ఠమయిన రొట్టె మాంసము కూరగాయలు పప్పు కాఫీ లేయాకు, అవియవియననేల అతనికి కావలసినన్నియు సప్లయచేయుదురు. జాతిమత భేదముండకూడదని ప్రకటించుచున్న రీడింగుప్రభువుగారు జైలులఅధికారుల ఇట్టి పక్షపాతపుచర్యలకు ఏమిప్రత్యుత్తిర మీయగలరో చూడవలసివది.

ఇక కారాగృహములకు వెళ్లవలసినవారు నానిష్ఠుధనివారు సకాలమున నేను అనేక జైలుల్లో చాలమంది రాజకీయనేరస్థులను చూచియుంటిని. వారికి మాత్రదేశముపట్ల గల అభిమానము ఇంతంతని చెప్పలేనముకాదు. మాత్రదేశసేవకొరకు వారు ఎన్నికష్టములయిన పడి యోర్పుటకు సంసిద్ధులయియున్నవారు. అట్టివారు కాఫీత్రాగుట కారములనుట నగ్యమువేసికొనుట చుట్టత్రాగుట మొదలయిన అలవాట్ల వలన జైలుల్లో అట్టి వి దొ ర క క, వా టి ని స దా స్మ రిం చుచు దిగుబుపనుచుండెడివారు. జైలుకుపోవలచు కొనినవారు అదిదొరకకపోతే కష్టము, ఇది దొరకని యెడల బతుక లేము అనుదురభ్యాసములను పూర్తిగావదలుకొని జైలుల అధికారులు పెట్టుకష్టము లన్నిటిని ఓర్చుకొనుటకు సంసిద్ధులయి యుండవలయును. జైలులలో ఖయిదీలపయోగించ గూడని స్వకస్తువులను రహస్యముగా తెప్పించుకొనవచ్చును. అధికార్లుకు ఇది తెలిసి యుండినను, ఖయిదీలు తమమాటను జనదాటనంతవరకు ఏవిధమునను వారిని బాధించరు. ఖయిదీలు జైలులఅధికారులకుకరణాగతులయియుండక శ్రమయిష్టప్రకారము ప్రసర్తించుచుండిన యావిషయములో రాజకీయ సేవకొని ప్రాముఖ్యులు-అధికారులు రహస్యముగా సామానులను తెప్పించుకొనినవారు కావున, ఈ విషయములలో రాజకీయ సేవలకు రెండుమార్గములు మూత్రమే కలవు. మొదటికి, అధికారులయొద్దకు జనదాటకయుండుట, రెండవది చిరుతండినినా ఆశను పూర్తిగా వదలుకొనుట. వీనిలో రాజకీయ సేవలకు దొంగమార్గములద్వారా వస్తువులను తెప్పించుకొనుచు అధికారుల కనుజాతకామునకు దాసానుదాసులై యుండుటకన్న తమకుగల ధైర్యములవాట్లను పూర్తిగావదలుకొనిన ఎంతయోమేలు చేయుగలరు. కారాగృహపు నిబంధనలప్రకారము ఖయిదీ వాగ్మున కొకసారి షేరము చేసి కొనవచ్చును. ఇందులకుగాను మొద్దుకట్టు నిచ్చెదరు. వీనితో షేరముచేసికొనుట ఎంతయోకష్టము. తెల్లఖయిదీలకు మంచి వాడిగలకట్టుల నిత్తురు. యూరోపియను ఖయిదీ లున్న చోట్లలో రాజకీయనేరస్థులకు తెల్లకుంగలవాండ్రే తురగము చేయుదురు. ఈవిషయమును గగర్న మెంటువారు పక్షపాతములేక రాజకీయనేరస్థులను యితిరులను మానవులవలె చూచుట శ్రేయోదాయకము. నేరస్థునికి షేరము కావలెనా వద్దా అను స్వాతంత్ర్యము నిచ్చిన ఆశను తనకువద్దని తక్షణమే చెప్పగలడు.

కారాగృహగ్రంథాలయములు

రాజకీయ సేవలందురు విద్యావంతు లయినందున వారు చదువుకొనుటకు గ్రంథములు సుఖ్యావశ్యకము. ప్రతిజైలులలో సేరునకుమాత్రము ఒకగ్రంథాలయ ముండును. దానిలో అనేక పుస్తకములు జైలులన్న రాష్ట్రమునకు సంబంధించిన భాషలలో నివి. అలిప్సూరు జైలులలోమాత్రము మంచిగ్రంథములు చాల గలవు. అందువలన రాజకీయనేరస్థులు చదువుకొనుటకు గాను తమవెంట చాలపుస్తకములను తీసుకవెళ్లుట మంచిది. ఈవిషయములో సాధకబాధకములు వారు బాగుగ తెలియును. చదువుకొనుటకు గ్రంథములేక నేను పడిన కష్టములు వర్ణింప తగదు. నాస్వంతభాగ్యంతో ఎన్నుకొనవలసి వచ్చినది. చెన్నరాజధాని జైలుల్లో నుండినప్పుడు నామిత్రులు ఎన్నియో పుస్తకములను పంపుచుండిరి. జైలుల నూపరెంట్లు తమస్వంత పుస్తకముల నాకు ఎరువు యిచ్చుచుండిరిగాని అది నునము చదువుటకు తగినంతకావు. కొన్ని కొన్ని జైలుల్లో శ్రేష్ఠమతాచార్యులు తమ చతుప్రస్తకములను ఖయిదీలకు యిచ్చుచుండిరి. ఈపద్ధతినే మనమతాచార్యులు సహితము అవలంబించిన బాగుండును. కోయలుత్తూరు జైలుల నూపరెంట్లు, కోయలుత్తూరులో గల గ్రంథాలయమునుండి పుస్తకములను తెప్పించుకొనుటకు ఉత్తరపు నిచ్చిరి. కాని నాకాగ్రంథాలయమువారు ప్రత్యుత్తరము ప్రసాదించారు కాదు. ఈచదువు నేలూరు, తిరుచినాపల్లి జైలుల్లో యుండెను నామిత్రులు ఉన్న వలక్షీనారాయణ, గోపాలకృష్ణయ్య, వరసింహాచార్య మొదలగువారకు ఏదైన పుస్తకములు పంపుటకు ఆజ్ఞయిత్తురా యని జైలులు అధికారులకు వాయగా వారు నామిత్రులకు కావలసిన పుస్తకములజాబితాను

చూచిన జైలులలో వనవారు చదువుకొనుటకు కావలసిన సామాన్యగ్రంథములు సహితము లేవని తేటతెల్లము కాగలదు ఈ విషయములనుబట్టి యీ క్రింది నూచనలను తెలప సామానించితిని.

1. ప్రతిజైలులలో యింగ్లీషు, దేశభాషలలో ముఖ్యమయిన గ్రంథములు వందలకొలది యుండవలయును. లేని యెడల జైలుల్లోకన్నిటికిని ఒక కేంద్రగ్రంథాలయ ముండవలయును. పుస్తకములజాబితాను రాజకీయఖయిదీలందరికిని సప్లయ చేసి వారికి కావలసిన పుస్తకములను తెప్పించుటకు తగిన వసతుల నేర్పాటు చేయవలయును

2. రాష్ట్రీయ కార్య గమ సంఘమువారు రాజకీయ స్థులందరికిని చదువుకొనుటకు గ్రంథముల సప్లయచేయుటకు నొకగ్రంథాలయమును స్థాపింపవలయును. కారాగృహమున్న పట్టణములో గల కార్య గమ కమిటీవారు నూపరెంట్లతో సంప్రతించి అచ్చటగల రాజకీయఖయిదీలందరికిని పుస్తకములను సప్లయ చేయుటకు తగిన ఏర్పాట్లు చేయవలయును.

మతప్రచారకసంఘములవారు ఖయిదీలందరికి మతగ్రంథములను యిచ్చుటకు సంసిద్ధులై యుండవలెను.

ఇంకను ప్రజాసేవ చేయువలెనని ఉత్సాహము గలవారు సహితము ఖయిదీలు చదువుకొనుటకు ఉపయోగపడు గ్రంథములను సేకరించి వారికి పంపుచుండినయెడల నెంతో మేలు చేసిన వారగుదురు.

ఖయిదీలను చూచువిధము

జైలుల్లో రాజకీయఖయిదీలను ఏవిధము చూడవలయునను విషయమును గురించి ఒకపద్ధతి లేదు. బెంగాలు ఖయిదీలలో ఈవిషయమున ప్రత్యేకనిబంధనలు కలవు. చెన్నరాజధానిలో రాజకీయనేరస్థులు అత్యల్పముగా యుండినందున యీ విషయములో సర్వాధికారములు నూపరెంట్లకే వదలిపెట్టబడినవి. ఇందువలన మన రాజధానిలో రాజకీయనేరస్థులు నడు బాధలు అనేకములు. సాధారణపు ఖయిదీకంటె వీరిని అస్వాయముగా చూతురు. సాధారణపు ఖయిదీలు జైలులలో విచ్చలవిడిగా తిరుగవచ్చును. రాజకీయనేరస్థులు తమగుదులలోనే యుండవలెను. దానికి కారణము చెప్పనక్కరలేదు కదా! రాజకీయనేరస్థులు ప్రభుత్వమువారి శ్రతువులని అధికారులభావము. అందువలన రాజకీయ ఖైదీలను జైలుల్లో విచ్చలవిడిగా తిరుగనిచ్చిన సాధారణపు ఖయిదీలతో కలసిమెలసి అల్లరులు చేయుదురని భయము. బెంగాలుదేశమువలెనే, మన రాజధానిలో సంతము రాజకీయనేరస్థుల సంఖ్య అధికమయిన యీపద్ధతి చాలవరకు మార్పు చెంగగలదని చెప్పవచ్చును. ఈ విషయమునకుగాను చాల కాలము వేచియుండనక్కరలేదు. ఇప్పటికే రాజకీయ నేరస్థులసంఖ్య అధికమగుచున్నది. కావున జైలులు అధికారులు ఇతర రాష్ట్రములవలెను, తమ పద్ధతులను మార్పుకొనిన చాల బాగుగనుండగలను. పెద్ద పెద్ద యధికారులు జైలుల్లోను దర్శించియెడల నెంతో లాభము గలదని మనవారికి ఒక జెల్లియూహ కలదు. ఇదెంతమాత్రము నిజముకాదు. చిన్నయధికారుల చేతులలోవారు కీలుబొమ్మలు. ఈ విషయములో రెండు మూడుకాహాణముల నిచ్చెదను. నడ్డు జననలుగారు నేను కన్ననూరు జైలులలో నుండినపుడు నాగదిదగ్గరకు వచ్చి, నా కష్టనిష్ఠులముల కనుగొనుటకు బదులుగా, నీవు చాలచెడ్డవాడుకానిది జయిలకు వచ్చియుండవు అని వేదాంతము చెప్పసాగెను. నానంటిచెడ్డవాండ్లు హిందూదేశములో చాలామంది యుండినయెడల నాదేశము గొప్పస్థితికి వచ్చియుండెడిదని నేనాయనను ప్రత్యుత్తరమిచ్చితిని. కొన్నియెండ్లక్రిందట నేలూరు జైలుకుకు చెన్నపట్నపు గవర్నరుగారు వచ్చి రాజకీయనేరస్థులొకరిని పిలువసంపించెనట. ఈయనగా రెవ్వరో అందరికిని తెలియును కదా! ఈయనగారిని గవర్నరు కష్టములేయునాయన్న వాయని అడుగుటకు బదులుగా చీవాట్లుపెట్టి పంపెను. నేను కోయలుత్తూరు జైలులలో నుండినప్పుడు వెల్లింగ్టను ప్రభువుగారు అక్కడికి వచ్చిరి ఆ సమయమున జైలులు నూపరెంట్లుగారు, నన్నును నావెంట నుండిన వంగదేశీయుని గొవర్నరుగా తో ఏమైన చెప్పకొందురా యని యడిగిరి మేమందులకు గవర్నరుతో మాట్లాడవలసిన అవసరము లేదనియు, చెప్పవలసిన విషయము లుండినయెడల వ్రాతమూలకముగా చెలువుయందు మనియు ప్రత్యుత్తర మిచ్చితిమి.

వంగదేశీయపు జైలుల్లో ఆచరీ మేజస్ట్రేటులు వారము నరుగాని, పదికోజులకు ఒకతడవకాని రాజకీయనేరస్థులను కలసి కొనుచు వారి కష్టనిష్ఠులములను తెలిసికొనుచుదురు. అట్టివను యములో నూపరెంట్లు వగయిరా యధికారులు ఖయిదీలదగ్గర నుండరు. అందువలన ఖయిదీలు ఎవరికిని భయపడక తమ

దురలినాను సం||రం మూర్తి శ్రీ బ|| 3, శనివారము

ఉదయగానము

వేంకట పార్వతీశ్వరకవులు

ఏడుకుండలు పొంగి + యేకమైపోయె
ఏడుకొండలు క్రుంగి + యిట్టలులాయె
ఏడేడులోకాల + కడములేదాయె
ఏదిరా నీబుద్ధి + యెందాడక బోయె

లేదురా నిద్రలో + లేదురా సుగతి!
చూడరా కన్నెత్తి + చూడరా జగతి!

అన్నదమ్ములు చేతు + లందుకొన్నారు
అలుబిడ్డలు తారు + లాడుచున్నారు
కన్నమాయాగ గంత + కట్టుకోసేల?
కన్నమా యిదియేమి + కదలకున్నావు?

నిలుపుచున్నారూ + నీటిలో నిప్పు
మెలపుచున్నారూ + మెప్పులో ముప్పు
తెలుపుచున్నారూ + తెలివిలో దప్పు
తేరుకోవేమిరా + తెల్లవారినది?

పొద్దుచెంగట సంజ + పొంచున్న వేళ
గద్దుచేయక లేయి + చనుచున్న వేళ
మిద్దెలోపరిదివ్వె + మిన్నెక్కువేళ
తమ్ముడా! యాజోగు + తగదురా నీకు

కొండకొమ్మలఁ బెద్ద + గోల ముట్టినది
నిండుకెన్నెల చెట్ల + నీడఁ బట్టినది
గండుతుమ్మెదలలోఁ + గాటు పుట్టినది
గుండె లెట్లుండెరా + గుట్టుపెట్టెదవు?

మంచుపెండెలలవై + మంట రేగినది
కంచుమేడలలోన + గంటఁ మోగినది
పంచమధ్వని మింటఁ + బద్ధసాగినది
మించిపోయె నికై న + మేలుకొనేర?

చిగురుగొమ్మలఁ జేరి + చిన్నికోయిలలు
వగురుకుత్తుకలు, నో + వ్యగఁ బిల్చుచుండె
నగురులోపలఁ జేరి + నా రెల్లవారు
పగులయ్యె నింకటి + పడకరా నీకు?

భవబంధము లడంచు + బ్రహ్మజ్ఞమూర్తి
వారుణీశ్వర నొంచు + వైకుంఠమూర్తి
కాలపాశము తెంచు + కైలాసమూర్తి
ఈశ్రణమూర్తి నీ + యెదుట నున్నాడు
వేయిచేతులు స్పాచి + వెలుగుచున్నాడు
పేరుపేరున లేపి + పిల్చుచున్నాడు

లేదురా నిద్రలో + లేదురా సుగతి!
చూడరా కన్నెత్తి + చూడరా జగతి.

జై లు పాట

కమాచీరాగము - చతురశ్రజాతిపుట - (అతితాళము)

త్రిశ్రగతి - వేలికిమాడతరముల చొ॥

“రానుచంద్ర నన్ను బ్రోవ” వలె

పల్లవి

సాస - గామ - సాప - పాధి సాని ధామ; పామ - గా॥
తైలు - మామ - స్వర్గ - మా॥ తైవిలు, బంధు, కర్గ - మా॥
అనుబంధం

“సాస - సాని - సాని - భవధి

సాని ధామ - పరుగ - సా,

కుడిరి - కూరు - చుండు - మువ్వ -
కులము - కెండ్లి - యుండ - మూ॥

(2) ని - రంకు - కాధి - కారమందు!
నిలువ - నీడ - తేమిఁజేసి,
భువిని - గాంధి - చేవు - జొసగు!
భూతల - వై - కుంతము॥

(3) చేత - మాత - కొఱకు - స్వ!
చేతవస్త్రమాల నమ్మ
అంత - మాత్ర - పుణ్య - ముసకె!
యబ్బు - నీ - కైలాస - మూ॥

(4) సతివ్రతలు - గూడ నీ!
ప్రవాసమునకు - బోవు - చుండ,
చోటు - నొరక - దేమి - మనకు -
జోడియవ్వలంబుకొఱకు॥

(5) చీరాల - రామ - దండతోడ!
నిండి - పోవు - చుండె - కైలు
చూచె - చేల? చోద్యముగను!
చోఱగగళయు - సోదరా!

జై॥

జై॥

జై॥

జై॥

ఇట్లు
యం॥ రాజు.

ఆన్మయచంద్రి

(టి. వి. నరసింహాచార్యులు గారు)

ఈ కవిపుంగవుడు ప్రహ్లాదసామ్రాజిక మను గ్రంథము నొకదానిని రచించెను. ఈ గ్రంథమునకు యొక పద్యముతో నే నిండియున్నది. ఈ కవియొక్క కాలమును నిర్ణయించుటకు ఆ గ్రంథమునం దితరాధారము లేవియు గానరావు. కాని యం తలి గద్యమును జుట్టియు, తైలిని బట్టియు, పద్యాత్మకముగానే గ్రంథమును ముగించుటం బట్టియు నీ కవి పూర్వదశని మాత్రము తోచుచున్నది. ఈ గ్రంథము పూర్తిగ బోకినచో నేవియైన ఇతరాధారములు కన్పట్టువేమో కాని యది యసంపూర్తిగ నుండుటచే నిదమిత్రుని కవికాలమును నిర్ణయించుటకు వలను పడకున్నది. గ్రంథము మట్టుకు నులభ్యతైలిని ఎల్లరకు వ్యక్త మగునట్లేయున్నది. ఏది యెట్లున్నను ఆగ్రంథమందలి గద్య మును బట్టి కొంతవఱకు కవికాలమును విచారించుము. ఈ గ్రంథ మందలి యాశ్వాసాంతగద్య మిక్కిలినివిధముగనున్నది. “ఇది శ్రీ మాధవవరప్రసాదకలబ్ధ కవితా వికారత శ్రీమదాంగీరస భార ద్వాజగీత్ర మారయామాత్యపుత్ర అన్నయ నామధేయ ప్రణీ తుడైన సామ్రాజిక శాస్త్రయునుండు పురుషులక్షణ మున్నది సం పూర్ణము.” వీనివలన కవి భారద్వాజసగోత్రుఁ డనియు, అటు వేల నియోగి ప్రాప్యబుం డనియు చెప్పవచ్చును. ‘మారయా మాత్యపుత్ర’ అని యుండుటచే మార్కండేయ పురాణమును రచించిన మారయపుత్రుఁ డేమో యని యూహింపవచ్చును. మార్కండేయ పురాణమందలి ఆశ్వాసాంతగద్యమున నీ క్రింది విధముగఁ గన్పట్టుచున్నది. “శ్రీమదాశ్వాకవి మిత్ర తిక్కన సోమయాజి ప్రసాదకలబ్ధ సరస్వతీ పాత్ర తిక్కనామాత్యపుత్ర మారయనామధేయ ప్రణీతంబైన” అని యుండుటచే వీరి తాత ల నాటినుండి మంత్రులుగనే యున్నట్లు కాన్పట్టుచున్నది. గనుకను, ప్రహ్లాదసామ్రాజికమందలి గద్యమున మారయామాత్య అని యుండుటవలనను ఈ గ్రంథకర్తరండి మార్కండేయ పురాణరచయిత యగుమారన యనియే తోచుచున్నది. ఈ ను మారయపుత్రుఁడేమైనచో, మారన గతాగే మొదలు గెరిగిం పఱకు పరిపాలించిన ప్రతాపరుద్రుని సమకాలికుఁడై యుండెను. కనుక మారన గెరి వ తతాబ్దిలోనివా డని విశదమగుచున్నది. అతనికొడు కగు అన్నయయు గెరి సంవత్సరముల వ్యత్యాస ముగ నుండును గనుక క్రీశా॥గెరి వ తతాబ్దియంతమున మన అన్న యకవి యుండె నని చెప్పవచ్చును. నాటితైలినిగూర్చి ఆ గ్రంథ మునుండి పద్యముల నుదాహరింప నవసరములేదు గనుక ఆపని మానిరిని. ఈ కవిని గూర్చి వివరములు తెలియనంతవఱకు నింత కన్న విపులముగ వ్రాయుటకు వీలు లేక యింతటితో వదలు చున్నాడను.

నాథుని చిత్రలేఖన

(శ్రీ శేషాద్రి రమణకవులు)

మహాకవియగు శ్రీనాథుని కవితాచమత్కారము నె ట్లుగనియాంధ్రకవు లుండరు. “నీటికొలఁది తామర సుమ్మీ” యనినటు లెంత శక్తి గలవాని కంతగ నమూల్యభావము లాతని కవితలోఁ గావచ్చుచున్నవి. కల్గనాంశములలో శ్రీనాథకవి తాను వర్ణింపఁబోవు వ్యక్తులయాకారము లొక చిత్రరపువై లిఖించి పిన్నుట వర్ణించినటులు నిష్కంఠపద్యగద్యాధారములు కొన్ని కలవు. ఆంధ్రకవులలోఁ గొందఱయందుమాత్ర మే యిట్టి ప్రత్యాభావితము గానవచ్చు ననుట యతిశయోక్తి కాదు. శ్రీ నాథుని మావలసము కాశీఖండము సవిమర్శముగఁ దెలికించి తమేని యిట్టి యూహ కాధారములు లభింపకపోవు.

కాశీదాసు కావంతలములో దువ్యంతునిచే శకుంతలను వర్ణింపఁజేసి “చిత్రే నివేళ్య పరికిల్పిత సత్యయోగా, యాపోచ్చ యేన మనసా విధివా కృతాను” అని చెప్పించియున్నాడు. బ్రహ్మ చిత్రరపుఁడం బోకనుందరీచుడిని లిఖించి దానిక ప్రాణ ముం బోవెనా? పునోగతమగు సౌందర్యము నంతయు మూర్తిభ వింపఁజేసి శ్రీనాథుని నొనరించెనా? మూలశ్లోకమునకు భావ ము. ఈ శ్లోకమువలనఁ గవులు నైతము తాము వర్ణింపఁబోవు వ్యక్తుల హృదయమునందొ క్యాచిత్రముగఁ జిత్రరపులందొ లిఖించికొని పిన్నుట వర్ణింతురని మనము గ్రహింపవచ్చును. శ్రీ నాథకవి యాంధ్రకవులలో స్వత్రంత్రుఁడు “ఎవ్వ శేషనుకొన్న నాకేమి లెక్క” యని జయధేరి ప్రాగించిన విజయశీలుండు; అట్టికవి నూతనమార్గము త్రొక్కి తనవర్ణనము చిత్రకారత్వము నకు సంబంధింపఁజేసి గ్రంథరచనమున కారంభించె ననియే మే మాహించుము.

నీ. కనకమేఖలఁ గ్రుచ్చి కట్టె నెవ్వఁడు లీలఁ

జెలుంగువై పూసెయ్య. మెలుంగుబుండ్లు

కాశీఖండము. తృతీయాశ్వాసము.

ఈ పద్యమునఁ జిత్రితమైన వీరభద్రుని యాకారము కనులముందు నటించుచున్నది. వీరభద్రుఁడు దువ్యలవఁ గట్టిని బుధించి దానివై బంగారత్రాటికఁ గ్రుచ్చిన భానుని దంతము లను గట్టుకొనినటులు బోధించు శ్రీనాథునిపద్యము సర్వవిధ ముల నాతనిచిత్రకారత్వము వెల్లడించుచున్నది. కొన్ని పట ములలోను గొన్నియాలయములలోను వీరభద్రుని యాకారము మన మిటులే దర్శించుచున్నారము. శ్రీనాథుని హృదయ మున నాయాకారము చిత్రకముగ నుండి తరువాత కవితలోనికి వచ్చియుండును. ఇతరకవులై యీ భాగమును వర్ణించినచో సామ్యాహర్షమునఁ బోవుదురుగాని యాకృతికి సమాజుగు వర్ణనము గావింప గ్రహట యతిశయోక్తి కాదు.

నీ. పరిపూర్ణ హేమవంధములు మాస్త్రులు

ధరియించి యిరువంకఁ గరులు కొలుర

బుగమై పశేఖ పద్మ మహాపద్మ

మకరాదినిధులు సేనుమునఁ గొలువ

వింజామరలు చాల్చి వెనుకదిక్కున దేవ

గంధర్వ గుహ్యాకాంక్షనలు కొలువ

నెలవంకఁ జలువంక నింద్రాది దివిజులు

నేనాంజలులు మోళిఁ జేర్చి నిలువ

తే. భవ్యపంకజకర్ణి కాభద్రపీతి

కాగ్రమున నిండుకొలు వుండి యఖిలలోక

రక్షణముఁ జేయు నిన్నేను ద్రుతుంతు

ననుసౌనవ్య గుణధన్య యభిక్తన్య॥

కాశీఖండము.

శ్రీనాథు డీమాటు లక్ష్మీవ్యరూపమును జిత్రించియు న్నాడు. ఏనుగులు తొండములు సాచి హేమవంధముల తో నున్నవి. విభులు నుస్వరూపములతో ననుస్మరించుచున్న వి. గంధర్వాదిశ్రీలు వెనుకనిలిచి వింజామరల పీచుచున్నారు.

ఇంద్రుడు కడలక మెడలక హానింజలంబుల జేర్చిలిచిరి. లక్ష్మి యీ స్థితిలో బంగారుమీసలపై నిలిచి యున్నది. ఇదియే కవికి గల చిత్రలేఖనపుణ్యము. తాను వర్ణింపబోవు వ్యక్తుల యాకృతుల జిత్రలేఖనమును గురించి గురించి స్వజన్మము శ్రీనాథునకు సహజ మనట కీర్త్యము పైత మాధుర్యము కాగలదు. ఇట్టి నిజమే వాంఛితమగుట బాటించినవారు మిగుల నరుదుగ గానవచ్చుచున్నారు. అట్లసాని పెద్దన భారతీ స్తవము గావించెగాని యం దిట్టి ప్రదర్శనము కనబడదు.

సీ. "చేర్చుకొని నిడ్డ చిన్న జుట్టిచే
సిందూర తిలకంబు చెమ్మగిల్ల
అవతంజకుసుమంబునం దున్న యెలదేటి
రుతి కించదించిత్రమగుట నీన"

పెద్దన సరస్వతి ప్రకృతి కల్పించె గాని స్వరూపము కల్పించుటచికినలే దని కొందఱు అందురు. నిజమేగాని, మనుచరిత్రములలో బాలభాగ మిటులే చిత్రనిర్ణయమున కనువు గాని రీతిగ నున్నది. శ్రీనాథుని ననుకరించిన పద్యములు పైకము వ్యతిరేకముగ నుంటు విచారణీయము. శ్రీనాథునివలె పెద్దన వ్యతిరేకముగ నుంటు విచారణీయము. శ్రీనాథునివలె పెద్దన వ్యతిరేకముగ నుంటు విచారణీయము.

ఏ కృత్తియేని విచారముగ నున్నపుడు కోపముతో నున్నపుడు కానవచ్చు ముఖవికృతుల సరాసరిగ వర్ణించుటయే చిత్రానుకరణ మనదగును. అట్టితేలి నుత్పేక్షయో యవమామో యాశ్రయించి ప్రకృతియు మఱుమట శ్రీనాథుడెఱుంగడు.

కా॥ అంగోద్వర్తన వేళ నీవు దరహాసాంకరములో లోచనాపాంగప్రాంతములం దిగుర్చు

ఇట్టి వెన్నయేని జూపవచ్చును. ఇట్టి సుస్వరూపుపద ర్చనకైవలనే శ్రీనాథుని కీర్తిచంద్రికలు దిగంతములఁ బ్రాకినవి. భక్తిసప్రపంచమున పోతనామాత్యుని కవితలోఁ గూడ నిట్టి చిత్రకారత తేజుగాఁ గానవచ్చును. వర్ణనమునఁ బోతన చూపయము భగవంతునితో లీనమగుటయే దీనికి దారాణము. చూడుడు.

సీ. "ఒక చెలికానిపై నొక చెయి సాచి వే
తొకచేత నిలబడ్డ మూసవాని
కొప్పున కందని కొన్ని కుంతలములు
చెక్కుల వృక్షంబు సేయువాని"

సీ. "కుప్పించి యొగసిన కుండలంబులకాంతి
గండభాగంబున గడలకొనంగ
నమ్మితి తనలావు నగువాటు సేయక
మన్నింపు మనిక్రిడి మఱుల దిగువ"

ఉ. "మూపున రత్నకుండలము మోవి నొకించుక లేతనవు"
ఇట్టివే మఱికొన్ని పోతనామాత్యుని కవితలోఁ గలవు.
కాని శ్రీనాథునియందు మాత్ర మీ సుగుణము విశేషముగ నున్నది.

భావశతకము.
(జనమంచి సీతారామస్వామిగారు)

మానవానికి నవరసములలో శృంగారరసమునం దున్నంత యాభిరుచి మఱేరసమునందు లేదు. అది సహజము, జ్ఞాప్యము, మనోహరము. కాబట్టియే మనయాంధ్రభావలోను, సంస్కృతములోను వెలసిన సుప్రసిద్ధగ్రంథములలో నూటికిఁ దొందొక తొమ్మిది చొప్పున నన్నియు శృంగారరసాద్వీపకములు. హేయ పదములతో నిండి, యప్రత్యస్త భావముల వెలిపుచ్చు "నీరసపుఁ గావ్యశేషము" కొలఁదిగా నున్నమాట నిజమే కాని; అంత మాత్రముచేత వాఙ్మయ మంతయు బూతులబుంగ లనదగు పుస్తకములతోఁ గూడి గర్హితమై యున్న దని తిట్టిపోయట న్యాయము గాదు. ఆంధ్రసారస్వతము నిచ్చనచ్చినట్లు దూషించు సాంగ్గమానవుఁడు లక్కడక్కడ నవరసించి యుండుట చేత నామాట చెప్పవలసి వచ్చినది. కవిచాడప్పశతకములోని పద్యములేవో, రెండుమూడంబు చదివి, శతకము భన్నియు "నాన్నెన్ను" అని ప్రేమ సాహసించిన నవనాగరికులఁ గొందఱు నే నెఱుంగుదు. భక్తిపూరితము లగు సీతాపతిత్వాది శతకముల మాట యటుంచఁగా, భుక్షరభావములను మధురశైలిలోఁ బెల్చు శృంగార రసభరిత శతకంబులు గూడ నున్నవను సం గతి వారికిఁ దెలియకపోవచ్చును. కావున నిటు నొక ప్రశంస నియమగు శతకరాజముగూర్చి రెండు ముక్కలు వ్రాయు బూనితి. దానిపేరు "భావశతకము". సంస్కృతాంధ్ర హూణ భాషానికారదులగు బ్రహ్మశ్రీ దంతుర్తి సుబ్బారాయశాస్త్రి గారా గ్రంథమును సంస్కృతమునుండి తెనిగించి, కొంత కాలము క్రిందుట నాకొక ప్రతి దయచేసిరి. అది నేను జదివి

నప్పుడే యమందానందము నొంది, దానిని గూర్చి కొంచెము వ్రాయవలయు ననుకొంటిని గాని, కారణాంతరములచే నప్పుడు వీలైనది కాదు. తద్వ్యాంధ్రభామికలో నిట్లున్నది:— "ఈశతకము శ్రంగార రసపురితమై యొక్కొక్క పద్యమున కొకటి లేక, రెండుభావములతో నొప్పుచుండును. ఇది సంస్కృతమున రచించిన కవి యెవ్వరో తెలియరాదు. ధారాపురము నేలిన నాగరాజునాస్థానమందలి యొకకవి రచించి నాగరాజు పేరు పెట్టినట్లు తోచెడిది. .... బాంబాయియం దున్న నిర్ణయ సాగర ముద్రాయంత్రమున శ్రీ కుకారాం జావాజీ గారిచే లోకోపకారముగఁ బ్రకటింపబడిన (కావ్యమాల, యను) పత్రికయందలి చతుర్థగుచ్చమున సీతశతకమునకు మూలగ్రంథము గలదు."

కాశ్మీగారి యాంధ్రీకరణము సరసముగా నున్నది. పద్యములలోని భావములు కడుంగడు హృదయంగమములు. తెలి సులభముగా నున్నను, బాగుగా నాలోచించినఁగాని, భావ మంతయు బోధపడదు. బోధపడిన తరువాత మందహాసము చేయకపోము. అబ్బురపడకపోము. ఆనందింపకపోము. గ్రంథము యొక్క చివరఁ జాల "భావములు" తామే తేటపఱచి, కాశ్మీ గారు చదువరులకృతజ్ఞతకుఁ బాత్రు లైరి. ఈశతకమునకు "మకుటనియము" లేదు, ఈపద్యముఁ జిత్రగిఁపుడు:—

ఉ. "జానకి పైడిమీడపయి సంతస మారంగ బూర్ణచంద్రునికొ
జానుగఁ జూచుచుండుతఱిఁ జయ్యననాకడ రాముడంతటం
దా నరుదెంచి లీలమెయి దత్తణ మాబిడలోచనంబులకొ
మానగమూసె బూర్వపునమానమహావిహారైగాంచుటన్."

పూర్వము సీతాదేవి లేడిని దెచ్చుని రామునిఁ గోరినట్లే, యిప్పుడుగూడఁ జంద్రునిలోని లేడిని దెచ్చుని యడుగు నేమో యనుభయముచే రాఘవుడను తటాలన నామెకన్నులను మూసి, చంద్రబింబముఁ జూడవండఁ జేసె నని భావము.

క. పలువరుల దోము మింకను
దెలుపంతటరాక యెటుపు దిగువడె ననుమకొ
తెలియలు ముకురముఁ జూపుచు
నలయించిరి ముగుద నొకతె నననసరముగాన్.

గీ. హరుని నేనివ నేగిన మురవిభుండు
చంద్రశేఖర భీమభుజంగవేష్టి
తళర మీక్షించి మునుమున్నుఁ ద్రాస మొంది
పిదప నేదియే పరికించి భీతివిడిచె.

క. దూరినో యటఁ జని కాంతుని
చేటికిఁ బాటకయంగముఁ జెచ్చెర నిడు మీ
వ్రాతలు వ్రాయఁగ నేటికి
నాతలవరహార్తి నతని కదియే తెలుపున్.

ఈపద్యములభావము లూహింపుడు. ఇట్టివే యన్నియు నని చెప్పవచ్చు.

శంకరవిజయకర్త యెవ్వరు?
(వేటూరి - ప్రభాకర శాస్త్రిగారు)

శ్రీమాక విద్యారణ్య పంచాంగ విక్కిరాల రామచంద్రాచార్యులుగారు మీఁదివిషయమును గూర్చి వ్రాసిన వ్యాసమును జూచితిని. నే నెఱిగిన కొంతవిషయము నిక్కడఁ దెలుపుచున్నాను. ఇప్పటి కయిదేడ్డకుఁ బూర్వము నేను తంజావూరుపు సరస్వతిపుస్తకభాండాగార గ్రంథములను బరిశోధించు చుండఁగా వ్యాసాచలప్రదీత మగు శంకరవిజయ మొక్కటి యుక్తదా హరిశీలమునకు వచ్చినది. అది యిప్పుడు మనయాంధ్రదేశమున ముద్రితమై ప్రఖ్యాతమయిన విద్యారణ్యకృతమనఁ బరగు శంకరవిజయమువలె నే తొలుత తోచినది. రెంటిని జాగ్రత్తగాఁ బరిశోధింపఁగాఁ కొంతభేద మగపడినది. వ్యాసాచలగ్రంథము ప్రాచీన మయినది. విద్యారణ్యుల కేరనన్నగ్రంథ మర్వాచీన మయినదియని తేలినది. నూటికి నెనుబదివంతున వ్యాసాచలగ్రంథమందలి శ్లోకము లీవిద్యారణ్యగ్రంథమున నున్నవి. స్వరంభము, మాధవనామాంకనము, ప్రథమసర్గగ్రంథారంభాది శ్లోకములు మొదలగునవి యందుఁ గ్రోత్రివి. కథలోఁ గూడఁ గొన్ని భేదము లున్నవి. పరకావ్యప్రవేశాదికథలు భిన్నముగా నున్నవి. ఈగ్రంథము ననున్న శృంగారి పీఠ ప్రశంసాతరకాదిక మందులేదు. విద్యారణ్యులిట్లు గ్రంథచార్యము చేయుదురా యని సందేహించితిని. ఆసంశయ ఘట్టు బాధించుచుండెను. అప్పుడు వ్యాప్తమయియున్న శంకరవిజయము విద్యారణ్యకృతము కాదనుటకు నాకుఁ దర్వాతఁ గొన్ని యాధారములు దొరకినవి. ఆంధ్రదేశమునఁగాని, ద్రవిడదేశము

నఁగాని కర్ణాటదేశమునఁగాని మఱియే యితరదేశమునఁగాని యీశంకరవిజయమునకు వ్రాతప్రతి దొరకినది కాదు. అనందగిరి కృతముగా నున్న యసదృశపుశంకరవిజయమున సర్వదేశము లందున బ్రతులుదొరకుచుండఁగా శంకరు లంతవారు విద్యారణ్యులు రచించిన శంకరవిజయమునకు లోకమున వ్రాతప్రతులు దొరకకుండట వింతగాఁ దోచినది. బాంబాయిలో నానందాశ్రమగ్రంథమాలవారు గూడ నీవిద్యారణ్య శంకరవిజయమును ముద్రించిరి కాని విచారింపగా వారాంధ్రమున ముద్రితమయిన గ్రంథమునే యట్లు నాగరాజురములలో ముద్రించినట్లు తేలివది. కొంతకాలముక్రిందట ప్రాచ్యలిఖితపుస్తకాల కొక్కఁ టే ప్రాచ్యలిఖిత విద్యారణ్యశంకరవిజయము నిర్వాహ్యముగా దొరకినది. అది ప్రాచీనతేజనముకాదు. శ్లో॥ వ్యాసాచలప్రవృత్తిపార్థివకపరి డితక్షావృత్త్యంభుతోచ్చతర కావ్యశోభాస్సురి తేవిద్యనత్తప్రత సుభోరురసాని సమ్య గాదాతుమర్థమనుమా న్యమామత్మమోస్మి" ఈ శ్లోక మావ్రాత ప్రతిలో "ప్రణయ్య పరమాత్మానం" అను శ్లోకమునకుఁ దర్వాతనున్నది ఇప్పుడు ముద్రితమగు గ్రంథమున సీశ్లోకములేదు. వ్యాఖ్యయు లేదు. ఈ శ్లోకము స్పష్టముగా వ్యాసాచల గ్రంథమునందే యీ గ్రంథము సంగ్రహింపబడినట్లు చెప్పుచున్నది. మఱియను:— "ధన్వో వ్యాసాచలకవివర స్థ త్కృతిజ్ఞాశ్చధన్వాః" అని ప్రథమసర్గమునఁ గల వేటికొక్కొక ము కడపటి పాదమునకు వ్యాఖ్యలో మాధవాచార్య పరముగా క్లిష్టముగా టీకవ్రాయబడినది. ఆ వ్యాఖ్యలో నీతిగతు లేమియు నెఱుంగరాకున్నవి. కుంభకోణమునఁ గల కామకోటి పీఠాధిపతులు పుణ్యశ్లోకమంజర్యులు లగు కొన్ని గ్రంథములను గురుపరంపరను దెలుపువానిని ముద్రించినారు. వారా గ్రంథములందీ మాధవ శంకర విజయము విద్యారణ్యరచితము కాదనియుఁ దేవతలి స్పష్టియనియు స్పష్టముగా, జెప్పినారు. మీఁదికారణములచే నీది విద్యారణ్యకృతము కాకపోవచ్చునని నేను తలచుచుంటిని. కడచిన సంవత్సరము లిఖితగ్రంథాన్వేషణార్థము గుంటూరుజిల్లాలో నుండఁగా, బాపట్లలో, బ్రహ్మశ్రీ నేమూరి నరసింహశాస్త్రిగారిని గలసికొనుటకు తటస్థించినది. అప్పుడీ ప్రస్తావము వచ్చినది. ఈశంకరవిజయము మాధవాచార్యకృతి కాదేమోయని నాసంశయగారణము తెల్పితిని. వారు దీనిరహస్యము నిట్లు వెల్లడించిరి. ఇప్పటికి, బదు నయి దేండ్లకుఁ బూర్వము వారు మదరాసులో నుండఁగా, నిప్పుడు కీర్తిశేఖరులైన భట్టి నారాయణ శాస్త్రిలుగారికిఁ బరిచితులుగా నుండిరట! ఒకప్పుడు వారు విద్యారణ్యులపేర ముద్రితమయి యున్న శంకరవిజయము తాము సృష్టించినదని చెప్పిరట. కొక్కొండ వేంకటరత్నము పండితులు, బెంగుళూరు సిద్ధాంతి సుబ్రహ్మణ్యశాస్త్రిలు మొదలగు వారు మఱినట్లగు తమకీ స్పష్టిలో తోడ్పడినవారని కూడఁ జెప్పిరట. శంకరులవారధిష్ఠించిన ప్రధానపీఠము, కాంచీ కామకోటి పీఠమని కుంభకోణమువారును, శృంగగిరి కారదాపీఠమని శృంగగిరివారును దగువులాడుకొనుదొండి రనియుఁ శృంగగిరి పీఠమునకుఁ బ్రాధాన్యము నెలకొల్పుట కయి యా పీఠము వాశ్రయించి యున్న మేమిట్లు స్పష్టింపవలసినదియనఁ జెప్పిరట! ఇప్పుడీ, శంకరవిజయమున శేషగిరిపీఠప్రాధాన్యము మిక్కిలిగాఁ గానవచ్చుచున్నది. వ్యాసాచల గ్రంథమున నిట్లు కానరాదు. వేంకటరత్నము పంతులు, సుబ్రహ్మణ్యశాస్త్రిలు నారాయణశాస్త్రిలు గార్లు శృంగగిరి పీఠాధిపతు లగుట సువిదితము. వేంకటరత్నముపంతులుగారు పయితగవును గూర్చి దెలుగున నొకవచనగ్రంథమును గూడ రచించియున్నారు. నాతో నీ విషయము చెప్పిన నరసింహ శాస్త్రిలుగారు ప్రామాణికులు— నేడు సుఖులై యున్నారు. అన్యతమాడఁదగినవారు కారు. అడివ లాభమును లేదు. భట్ట శ్రీనారాయణశాస్త్రిలుగారు చెప్పిన మీఁదివిషయము తక్కు నితరములగు సందేహ కారణములను వారంతకు ముందెఱిగిన వారును గారు. తుట్ట తుడ కిట్టే నేను నిశ్చయించుకొన్నాను. శృంగగిరి పీఠముననున్న వ్యాసాచలగ్రంథమును గనుగొని భట్ట శ్రీనారాయణశాస్త్రిలుగారు పయివిధమున దీర్చియు మార్చియు సృష్టిచేసివారు. ప్రాచ్యలిఖిత పుస్తకాలకు జేరిన వ్రాతపుస్తక మప్పటిదే కావచ్చును. వ్యాఖ్యాతలుకూడ వారే కావచ్చును— అసంగతముగా నుండునని కాఁబోలును దర్వాత నచ్చులూ నారెండశ్లోకమును దీసివైచి వారు. ప్రథమమున వాగ్రంథము వారికాలముననే ముద్రితమయినది. వ్యాసాచలగ్రంథమున కిది సంగ్రహమయినట్లు స్పష్టముగా దెలియకుండఁజేసిరి. భట్ట శ్రీనారాయణశాస్త్రిలుగారి టిప్పిప్పిలో నాటి తేరినవారని విజ్ఞులనేకు తెఱిగియేయున్నారు.

వసంత లేఖలు

పియమిత్రమా !

ఏమి వ్రాయటమను దోచుటలేదు. ఎటుజూచినను గవ్వములు ఎక్కడను బోయినను గుసగుసలు ఏమివిన్నను భయంకరవార్తలు ఎవ్వరిని గనుగొన్నను వింతవిశేషములు. ఏపనియు లేకుండనే వ్రాతప్రసక్తముల ప్రభువుతో తిప్పు వారికి గూడ గవ్వవార్తలే వివరములున్నవి. కదనరంగమున కురుకు మనియే ధర్మదేవత నుడువుచున్నది. ఇదియంతయుఁ బరికివాడు వ్రాయుచున్న విషయము లనవచ్చును. కర్మభీరువు వాక్యము లని కోపింపవచ్చును. ప్రజలకు, ప్రతికలకు, ప్రభువులకు, సర్వజనులకు గవ్వకాల మేతెంచినది. ఎవ్వరికి గవ్వమైన నొక్కటియే. కాంతిప్రదము కాని కవ్వకావ్యము లెవ్వరికి వచ్చి గవ్వకాల మనియే చెప్పవలసివచ్చుచున్నది. ప్రజలు లేని ప్రభుత్వము లేదు. ప్రభుత్వము లేని ప్రజలు లేరు. ఇం దెవ్వరికి గవ్వము వచ్చిన నది రెండవవారికి భావింపవలెను. ఇం దెవ్వరి కధర్మము కలిగినను రెండవవారి కది సృక్రమించును. ప్రజ శరీరము వంటిది, ప్రభు డాత్మవంటివాడు. ఇవి రెండును విచిత్రసంయోగ మునొందియున్నవి. వేటాపటముట దుస్సాధ్యము నిన్న రాత్రి ఈ విధముగ నాలోచించుచు మదతమంచముపై కొరగితిని. నిద్ర చాదు. అలోచనపోదు. నలులు కట్టుచునే యున్నవి కాబోలు! దోమలు గీత మొనరించుచునే యున్నవి కాబోలు. దీపము గంటవలె వెలుగుచునే యున్నది కాబోలు! కన్నులు చూచుచునే యున్నవి కాబోలు. వ్రాయుదలచి తెచ్చినకాగిత ములు బల్లపై చలిగాలి కెగురుచునే యున్నవి కాబోలు. చేతి యందలి సీసపుబుల్ల చేతియందే యున్నది కాబోలు. నాకు నిద్రవచ్చిన దని తలంచెదను. త్రాగుబోతువానికివచ్చు మైక మిట్లే యుండు ననుకొందును. మాదుము నేవించినవానిము త్తిట్లే యుండు ననుకొందును. మృత్యు వాసన్న మగునప్పుడు ప్రాణ ప్రయాణసమయమునం దిట్టిమాల్చే యుండును కాబోలు. మన మెంతో మన శక్తియెంతో మన సామర్థ్యమెంతో మన జీవితమెంతో మన ప్రాణములు బలై నీ కిలు చక్రములొని గాలివలె బుసువుని వీడుట యెంతో మన కగ్నిసంసారసమయమున బుత్రుడు మహాపవిత్రాగ్నిహోత్రు న కర్పించి యాపాడుకరీరమును బవిత్రీకరించుట యెంతో మన మెదియో లోకోద్ధారణ మొనరింపగలమని వెట్టిప్రయత్నము లెంతో మన మిందో యిందో యిదియో అదియో- తేనీ లోగము చూడవలె ననుట యెంతో! ఈసృష్టిలో- యీకాలచక్రపుగడవిడలలో- మనజీవితము అందలి మహాప్రయత్నములు నొక్కటకేకముతో జరుగు బ్రహ్మాండప్రళయమునందు కోటిలో కొటానకొట్టలో నొక భాగమనగలదియై డున్నాడా? ఎల్లకార్యములను దైవపేరితములై కర్మబద్ధములై యాసర్వమంగళవిగ్రహమని- ఆలీలామానుషవిగ్రహమని- ఆపరమాత్ముని యాజ్ఞానుసారము లేతముత్యపుండ జరిగిపోవుచున్న యీసృష్టితంత్రములో నిదిచేయుదు? నదిచేయననుటకు నీ వెవడవు? ఆహా! ప్రపంచదశాసనమధ్యగమంతుని మహానాటకమునం దీయురుములు మెలుపులు నాతని కొక్కత్పటికాలము కాంతినియగలవా? లేవు! కావుననే వినిపిపినిగి ప్రళయ మొనర్చి పాలసముద్రమున బాలుండయి పవ్వళించు ముఖద్రవ్యంబి తిరిగి లేచి సంతకల్పమాత్రమున నీసృష్టి మఱల సాగించి వినోదియ చున్నాడు.

ఆర్యపుత్రులమగు మనమీమనపూర్వులసృష్టితత్త్వమును పట్టుపురుగులవలె నమ్ముచుందుము. భగవద్గీతను జదువుచుందుము. శ్రీకృష్ణాచారకునివలె సంకయాత్ముల మగుచుందుము. చక్రధరుడు నడుపుచుండును. ఎవ్వరిధర్మమును వారు యంత్రము నందలి చక్రములవలె జేయుచుందుముకదా? మైకము వచ్చిన నా కీతత్త్వవిచారణ మొకటి రెండునిమిషములు పట్టియుండును. ఇంతలో రివువ గాలి వీచినది. దీప మారి ప్రియమనది. నామంచము తెక్కలు వచ్చినట్లంత రాశమున కిరిపోయినది. నా కాగితములు పాలనుగులవలె నీ ధృంధకార సముద్రముపై గెరటుములవలె వీడి యెగురుచున్నవి. నా సీసపుబుల్ల చిచ్చిది పెద్దదై, పెద్దదై, ఇంతంతై, ఇకనింతయై యొక పెద్దపవ్వతమైంది. క్రిస్టికేసు బీచిపై తరంగధ్వనులు వివరములున్నవి. సృష్ట్యముగ గ్రంద కెరటుములు సేన నామంచముపడుచు నేమోయని భయము. నల్లనిచీకటిలో- నల్లని కెరటుములపై- తెల్లని నా కాగితములు నరుగులై కన్నబడుచున్నవి. కొన్ని నిమిషములకు నావెన్నలు పర్వత మైనవి.

సముద్రమధ్యమునఁ దిరుగుచుండెను. ఒకప్రక్క ముప్పది మూడుకొట్ల దేవతలు నీటి కెరటుములపై తూర్పువైపున నిలిచి యుండిరి. ఇంకొకవైపున రాక్షసులు వికృతాకారములతో బోడికలలతో, మొండిమీసములతో నురాపానమును జేపురించి సముఖములతో సాయుధుల మనుగర్వముతో పట్టుడు రండు నిలువుడు చూచెదరేమి? అనుభయంకర భావణములతో మేము కొలదిమందిమిమీ రెంతమంది యుండిన కేమి మామిగ్రుని పట్టికిందరు రాగలరా? మాపిడిగ్రుద్దుల కాగగలరా? మామాయలకు గల్వగలరా? మామేళుమార్గపర్యాణముల సహింపగలరా? ఆగ్నేయగోళముల భరింపగలరా? అనుగర్వోత్పలతో వాసుకిని బట్టుకొనిరి. తొందరలో వత్తులొ వారికి దోక చిక్కినది. కాంతిమార్గ లగుదేవతలకు తలవైపు చిక్కినది. మందగరియైన నావెన్నలు అద్భుతమున కాశ్చర్య పడుచుంటిని ధర్మాధర్మములనుతల తోకలు గల యీ క్రొత్త పామును జూచి దేవతలను పాము కలచు నని భయపడుచుంటిని. నేను దేవతలలోని కురకనా? రాక్షసులలోని కురకనా? ఇంతమహారంగమునజూచుచున్న నాకింక నీగలులమంచమే గతియూ? గట్టిలమువలె నేపక్షమును జేరక యిట్లంతరాళమున వ్రేలాడుగతి యేల యానొనఁ గడగా మనయింటి మేనల్లి చల్లకవ్వము తిప్పిట్లు త్రుటికాలములో మందగరి కవ్వమేమియు లేకుండఁ దిరుగఁజొచ్చెను. కొందఱు రాక్షసులు దేవతలను వెనుకప్రక్కనుండుప్రక్క మీదిప్రక్కలనుండి సైన్యములజూపి ముక్కలు మూసి, మాయలు పన్ని మోస మొనర్చుచుండిరి. కాని కాంతిమార్గ లగుదేవతలు నేలకొలది వచ్చుచున్నారు. ఈమహాకార్యమునకు సాయపడుచున్నారు. కాలుజారిపడినవారు ధన్యులగుచున్నారు. గందరగోళములో నలిగినవారు ధన్యు లగుచున్నారు. నేను వైనుండి యపుత్ర మెల్లు పొందగల నేషక్రమట దిగుదమని యోచించుచుంటిని. చావకుండ బ్రతుకగల యమరత్నము నాకు నలయును. ఈ బ్రతుకంతయు నందులకే! ఏప్రక్కకు దిగన? నాకే తేలలేదు. ఇటు జగన్మోహిని మోసమున్నది. అటు కవ్వమున్నది. “హా! లాహలము మొదట పుట్టునుకదా!” అని తలంచితిని. దానిమంటలు నీలకంకుడు వచ్చునటను మింటి కెగయునుకదా యని స్మృతి వచ్చినది. నే నీయంతరాళమున మంచముపై నున్న నా మంటలకు బ్రతుకుదునా? ఇటు దిగెద ననుకొనుచుండఁ గ్రంద భయంకరమైన రాక్షసుల కేకలు, సింహవాదములును వివరబడెను. దేవతలు చిరునవ్వులతో వాలాహలమును చేతులు విప్పి యాహ్వానించుచున్నారు. రాక్షసులు “హమ్మ! హమ్మ! అటుహమ్మ!”ని దేవతల జూపుచున్నారు. ఈ నడుమ నేనెక్కడఁ బడుదునో యని నామంచ మింకను బైకి పోవలె నని వై కెగయదలంచితిని. మంచము క్రిందకుఁ బడుచుండెను. వాలాహలములొగన్నులు మూసికొని యురుకడలంచితిని. ఊకితిని. నల్లని నీళ్లలో బడుచు ననుకొంటిని. అపుత్ర పానము దేవతల కని యటే పడఁ గోరిక కలుదు. మంచము మీదనే యెగిరి యురికిపడి లేచితిని. నీకు తరము వ్రాయుదలచి కాగితముల దీసి యాదిభక్తుగ స్వప్నము గాంచి లేచితిని. ఏమియు వ్రాయలేనంత యుద్రేకముగ నుండెను. ముందు వార మెట్లుండునో తెలియదు. అన్నిటికిని మన పార్థసారథియే యున్నాడ ననుభైరవముతో ముకుందమాల నొక్కసారి పఠించుట కారంభించు నీ మిత్రుడు,

వసంతుడు.

“నాహంబందే తవచరణయోర్ద్వంద్య మద్వంద్యపాతో; కుంభీపాకమ్ గురుమమి హరే వారకం నాపనేతుమ్ రమ్యారామచ్యుతకులలొనందనే నాపిరంతుమ్ భావేభానే హృదయభవనే భావయేయం భవంతమ్”

గ్రంథ పరిచయము

తిరుప్పావై:—వైష్ణవులు ఆరాధించుచుండు 12 ఆభ్యాయలలో ఆండాళ్ ఒకరు. ఈమె ఈ తిరుప్పావై అనుగ్రంథము రచించిరి. ఇది ముప్పది పాశురముల గ్రంథము. పాశురము అనగా, శ్లోకమని అర్థము చెప్పవచ్చును. ఇది ఉపనిషత్సాము. మహాపవిత్రమైన గ్రంథము. దీనికి వైష్ణవమతసిద్ధాంతప్రవర్తకులు అనేకులు న్యాఖ్యానము వ్రాసిరి. ఈ గ్రంథము విషయమునే ఆముక్తమాల్యద అనుగ్రంథమున కర్పించియున్నారు. ఈ పాశురములను, ఈ న్యాఖ్యానములలో నుండు రహస్యార్థములను దెలిపి మతత్రయ గీతోపన్యాస విద్యాకా పండిట్ టి. లక్ష్మణాచార్యులవారు 1919 సం॥ డిసెంబరులో చెన్నపురిలో విశేషముగ ఉపన్యసించిరి. ఈ యుపన్యాసముల సారమే యీ గ్రంథము. ఈ పాశురములకు పఠపదార్థము, విశేషార్థము. స్వావధేయము యీ మాటని వివరించు అవతారికలు అఖండోపన్యాసము దీనిమహాత్మ్యము, ఆండాళ్ జీవితము మంగళవార్తలు దీనిలో నులభిమైనవైరిలో లేనుగులో వ్రాయబడినవి. గ్రంథములు వలసినవో మదరాసులోని శశిభాష్యమైలో గట్టుపట్టి శేషాచార్యులు గారికి వ్రాసినవిధమున. వెల 1-8-0.

తెలుగు రాజులు
[క్రి. శ్రీరాజగారు]

దక్షిణదేశపరిపాలన

దక్షిణదేశమున పూర్వము తెలుగురాజులు పరిపాలించిన పట్టణములందు నేను జూచిన విషయములను వ్రాయుచుంటిని గాన చరిత్రకారు లిందలి నిజసిత్యములను పరిశోధింప గోరెదను.

మధురాపట్టణమును ఆ 1628 సం॥ మొదలు 1659 వరకు ఆంధ్రరాజగు “తిరుమల నాయక్” పరిపాలించెను. వీరిపాలనలో దర్బారుచేయుచుండెడి మహాలు ఇప్పటికిని ఆగ్రాతాజ్ మహాలును బోలి తేజవిల్లుచున్నది. ఇప్పుడా మహాలునందు ఆంగ్లేయపరిపాలనకచేరిలతో నిలిపినను ఆమందిర ముఖద్వారమున గోడపై పాలరాతిఫలకమునొకదను “తిరుమల నాయక్” మహాలు 1628-1659 అని ఆంగ్లేయాక్షరములతో జెక్కబడివున్నది. ఆపట్టణమునం దీతిరుమలనాయకరుచేకట్టెంపబడిన మీ నాక్షుమ, సోమగుండ్రిశివ్యుడు, సరిరాజు మొదలగు కోవలలయొక్క మహోన్నతస్థితి ఆంధ్రలోకమునం దనేకులకు దెలిసియుండును. ఈకోవెలలకు చుట్టును కోటవలె నల్లరాతితో కట్టబడిన ఎత్తైన ప్రాకారమును బురుజులవలె నలువైపుల నాలుగు ఉన్నతములైన గోపురములును గలవు. ఈ ప్రాకారములమధ్య కట్టబడిన కోవెలు మంటపములందు కొన్ని నేనలు బురుజుల తెలియకుండగ నివాసముండటకు పీఠగమండునని చెప్పటవలన ఆకోవెల లెంతనిపుణముగను ఎంతగుంధనముగను ఎంతజలీయముగను నిర్మింపబడి వుండునో, వాటిని గట్టించుటకు ఎన్నికోట్లధనము న్యయపరచివుండునో చగవరులే గ్రహించెదరుగాక. మీనాక్షుమతోవెలమందు ఒకమందిరమున తిరుమల నాయక్ యొక్కయు, ఇరుపార్శ్వములందు వారిసతీమణులిద్దరియొక్కయు, శిలావిగ్రహములు చిత్రంపబడి వారిశరీరాలంకారచ్ఛాయలను దెలుపుటకు రంగులతో నలంకరింపబడి నమర్పబడియున్నవి. ఆ అలంకారములను ఇప్పటి ఆంధ్రులలో ననేకులవలె నాతివివక్షిత తెలియనిభూషణాలంకారదుస్తుల నలంకరింపటకొనుట గాక పూర్వపు ఆంధ్రుల అలంకారశోభలను దెలుపుచున్నవి. ఆవిగ్రహములకు సరిపామున గర్భకోవెలప్రాకారపు గోడపై తెలుగుఉత్తరములతో వీరినామధేయములు అనేకశ్లోకములును చెక్కబడివున్నవి. ఆ ఉత్తరలిపి పూర్వపు తెలుగులిపిని బోలివుండుటచే ఆశ్లోకములు నేను వ్రాసికొనుటకు సాధ్యపడినవి కావు. ద్రవిడదేశమునం దీ తెలుగులిపిని చిత్రించుటకు కారణమేమని ఆకోవెలలో నున్న ఆర్చకులను, ఆపట్టణవాసులగు కొందరు పెద్దలను నడుగ, తిరుమలనాయక్ తెలుగురాజుని యను, వారిపరిపాలనలో రాజ్యవ్యవహారములన్నియును వాఁమార్యభాష యగు తెలుగులోనే జరుగుచుండెడివనియును దెలిపిరి.

శ్రీరంగమునందు జంబుకేశ్వరాలయ గర్భకోవెలలో కట్టబడిన సోపానరాతిఫలకముపై “తెరుగప్పనాయక్” అని తెలుగు అక్షరములతో చెక్కబడియున్నది. అందువిషయమై అచ్చటివారి నడుగ యీ తెరుగప్పనాయకరు శ్రీరంగమును పరిపాలించిన శ్రీ విజయరంగ చొక్క నాధనాయకరుకు సహోదరుడనియును, వీరు తెలుగురాజు అనియును దెలిపిరి.

తంజావూరుకోటలో మహాలనం దొకగోడపై శ్రీరామ పట్టాభిషేకమును ఆ పట్టాభిషేకమునకు ముందు నిలువబడినమస్కరించుచున్నట్లు శ్రీ విజయరంగ చొక్కప్ప నాయకరు విగ్రహమును రంగులతో వ్రాయబడివున్నది. యిప్పు డి ఆంగ్లేయపాలకులు వాటిమీదను చూపఱు లెవరును చేతులతో తాకనీయక కాపాడుటకు పోలీసు రక్షక భటులను నియమించిరి. ఈ రామపట్టాభిషేక ప్రతిమల విషయమై యింతశ్రద్ధ బుచ్చుకొనుటకు కారణమేమని రక్షకభటుల నడుగగా ఈక్రిందివిషయములం దెలిపిరి. తంజావూరురాజ్యమును మహారాష్ట్రులకు ముందు మహారాజా తులసీనాయకరు విజయరంగ చొక్కప్పనాయకరు పరిపాలించినయును, యీరామపట్టాభిషేకమును విజయరంగ చొక్కప్పనాయకరుచే స్వయముగలిఖింపబడినదనియును ఆయన విష్ణుభక్తిపరుడగుటచే నిత్యము ఈరామ పట్టాభిషేకమునందనే పూజలు నలుపుచుండెడివాడనియును, రాజుచేన్యయముగ వ్రాయబడినదగుటచే వారి యనంతరము పరిపాలించిన మహారాష్ట్రులు కూడ ఈరామపట్టాభిషేకమును పూజించుచుండి రనియును, ఆ కారణముచేతనే యిప్పు డియంగ్లిషు గవర్న మెంటుకూడ గౌరవించుటకు కారణమైనదనియును పూర్వ మెప్పుడో వ్రాసిన ఆగ్రహములకు ఎరువురంగుకాంతి తగ్గుటవలన ఇండియాకు యిదివరలో రాజప్రతినిధిగానున్న హార్డింజిప్రభువు యిచ్చటికి వచ్చినప్పుడు యీరామపట్టాభిషేకమునుజూచి యిదివరకు దెలిపిన సంగతులనుతెలిసి కొని, తాను ప్రత్యేకముగ రెండుగంటలకాల పర్యవేక్షించి ముచ్చి పని వారల రక్షించి కాంతి తగ్గినభాగములను రంగులతో పూర్తిచేయించెననియును, దెలిపి ఆయాభాగములు చూపించుటయేగాక యీ విజయరంగచొక్కప్పనాయకరు తెలుగురాజునియును, వీరికుమా

మొదటి పుట్టుని బెరుగు

శ్రీ రామము

IV

సర్వశక్తివంతమైన సర్వము లేకపోవుటయు, సారస్వతము లేకపోవుటయు నుగాక దీనిని సమర్థింపబూనిన యనందగర్భము లేని యొక బయలుదేరుచున్నది. కావున శ్రీ రామయ్య పంతులు గారు జెప్పినట్లు సర్వశక్తివంతమైన సర్వశక్తివంతము కాదనియే స్పష్టముగ జెప్పవలయును.

ఇక సర్వశక్తివంతమైన సర్వశక్తివంతము కానివో యా సర్వశక్తివంతము సిద్ధమా? అనువిషయ మొకండు విమర్శితము. సర్వశక్తివంతము సిద్ధమనియే నా యభిప్రాయము. ఉపశమన, ప్రహరణ, జాగృత్యములు "సర్వ" భావమునకు కర్తృత్వ ఉచితము. "కర్త" ప్రత్యయమున చేర్చబడిన సర్వశక్తి మేర్పడుచున్నది. కావున 'రాజసర్వ' యనుపదమునకు రాజులను యెక్కువగా గాంధీపక్షమువాడని గాని, వధజేయువాడనిగాని, సంకోపించునట్లుల జేయువాడనిగాని యర్థము జెప్పబడియుండునో గాని శ్రీ రామయ్యపంతులు వా రభిప్రాయపడినట్లు 'సర్వశక్తిరాజ'ని యర్థము చెప్పట కేమాత్రము వలనవచ్చదు.

ఈ శాసనములలోని మొదటి యాద్యపాదములను చక్కగ పరిశీలించిన 'రాజసర్వ' యనుపదము భూవల్లభుడను పదము నకు విశేషణపదముగ బ్రయోగింపబడినట్లు గన్పట్టక మానదు. 'మొదటిపద్యములలోని యితరపదములన్నియును భూవల్లభుడను పదమునకు విశేషణపదములుగ నున్నవి. అట్టి విశేషణ పదములు భూవల్లభుడు గానివానికొకడే నుండలేనియొక్కది. గాన సీ శాసనకర్త భూవల్లభుడుకాడను సందేహమున కవకాశ ముండునోమో నని యెంచియే శాసనకర్త భూవల్లభుడని జెలికొని జేయు నుద్దేశముతో భూవల్లభుడనికొకడే స్పష్టముగ చెప్పబడియున్నది.

శ్రీ రామయ్యపంతులుగా శాసనములో ప్రథమభాగము గణకవిజయాదిత్యుని తమ్ముడగు యుద్ధవల్లభునిచేతను - రెండవ భాగము అతని మనుమడగు యుద్ధవల్లభునిచేతను అనగా తాతరాజుకుమారుడగు యుద్ధవల్లభునిచేతను బ్రహరణ చేయబడినట్లు లభి పోయినపదములన్నిటి చరిత్రాంశములను బట్టి చూచిన తాతరాజు తండ్రియైన గణకవిజయాదిత్యుని తమ్ముడు నగు యుద్ధవల్లభుడు రాజ్యపాలన మొనరించినట్లు గాన్పించదు. అట్టి స్థితిలో ఆయుద్ధవల్లభునిచేతనే ప్రథమభాగము ప్రచురముచేయబడినట్లు దలచినను మొదటి పద్యమున నాతని భూవల్లభుడని చెప్పట సంభవించదు. అందు చెప్పబడిన యుద్ధవల్లభుడు చాళుక్యవంశీకుడగు తాతరాజుతండ్రి యగు యుద్ధవల్లభుడు కాదనియే చెప్పదగియున్నది. తాత చాళుక్యవంశీకుడు కానప్పుడు మనుమడు చాళుక్యవంశీకుడని చెప్పటకును వీలు లేదు. శ్రీ రామయ్యపంతులుగా రూపొందినట్లు సీ శాసనకర్తయగు యుద్ధవల్లభుడు (మల్లడు) తొమ్మిదియవశతాబ్దమునాటి చాళుక్యయుద్ధవల్లభుడు కాదనియే స్పష్టముగ జెప్పదగి యున్నది.

శ్రీ శాళిభట్ట బ్రహ్మయ్యశాస్త్రి గారు సర్వశక్తివంతమైన సర్వశక్తివంతము కాదనియే యభిప్రాయపడినట్లు వారి వ్యాసమునబట్టి గోచరించుచున్నది. సర్వశక్తివంతమైన సర్వశక్తివంతమే యుద్ధవల్లభుని మనుమడని చాళుక్యశాసనమే యగుచో సీ శాసనమునందున్న పురుషుల నామములబట్టి యాశాసనము 18 శతాబ్దములలోనిదగుచున్నదనియు (ప్రాయశః) ప్రధానభాగములో చారిత్రక సంపుటములలో ౧౮౬౬-౭౨ అనుసంఖ్యల సంపుటము 3౨, 3౩, ౪౦ పుటలలో చాళుక్యవంశీకుడగు ఆచార్యభూపాలునిమనుమడగు సత్యాశ్రయునికుమారుడగు విజయాదిత్యుని కి మనుమని మనుమడును, విష్ణువర్ధనుని కి మనుమనుమడును, మల్లపరాజుకు మనుమడును, విజయాదిత్యుని కి కుమారుడును అగు మల్ల భూపాలు డొకడు (క్రీ. శ. 1202 సంవత్సరమున బరిపాలనచేయుట) గాన్పించుచుండుట చేతను యాశాసనములో శాసనకర్త మల్లడనువాడు మల్లపరాజునుమడై చాళుక్యలోనే గాన్పించుచున్నయన అవల్లపరాజును అతని మనుమడగు మల్లభూపాలుడును ఈ శాసనమున జెప్పబడిన వారయ్యుండుననియు కానివో శాసనకర్త మల్లపరాజు

యైనమధురరాజ్యమును పాలించిన తిరుమలనాయకుడు వివాహము జేసిన యుగదలిసిరి. ఇట్టితెలుగురాజులచిహ్నముల రామేశ్వరము, తిరుమలపల్లి, కుంభకోణము, చిదంబరము మొదలగు దక్షిణదేశ దేవతలమండలములు గలవు. ఈ తెలుగురాజులు పల్లవులుగాని లేక చోళులుగాని కావలెను. దక్షిణదేశమున పల్లవులసంతతివారలకు వారి నామధేయముల చిహ్నము "నాయకర్" అనుపదము లుండుచున్నది. వాస్తవ్యుట్టి యారాజులు పల్లవులని భావించెను. పురాతన శాసనపరిశోధకులును చరిత్రకారులును యందలికర్తృత్వమును పరిశోధించి యారాజులరాజుల చరిత్రలను వ్రాసి ఆంధ్రలోకమునకు మే లానరించెదరుగాక.

మల్ల రాజు తొలియవచ్చుటలేదనియు జెప్పియున్నారు. ఆంధ్ర సాహిత్యపరిషత్తునకు 10 సంపుటము 1 సంచిక 42, 48 పేజీలు ఇదివరలో సీ శాసనము (క్రీ. శ. 1097 సంవత్సరమునకు పూర్వమే పుట్టబడియుండేట్లు గాన్పించుచున్నదని చెప్పియుంటిని కావున సీ శాసనమున జెప్పబడిన మల్లడే (క్రీ. శ. 18 శతాబ్దాదిని యున్న మల్లభూపాలుడనిచెప్పట పొడగును. అతడు కాదనియే స్పష్టముగ జెప్పకొప్పుచున్నది.

సర్వశక్తివంతమైన సర్వశక్తివంతము కాదనియును, ఈ శాసనము చాళుక్యవంశీయుల కాదనియును శాసనకర్త మల్లడనియును చాళుక్యవంశీయులు కారనియును కనబడి యుంటిని ఇక పీ రెవ్వరో యే రాజవంశమునందైనను మల్లపరాజును తాతయను మల్లడను మనుమడును గాన్పించెనో లేమో కొంచె మాలోచింతము.

స్మందపురము (కందుకూరు)ను రాజధానిగ కర్నాటక దేశభాగమును బరిపాలనచేసిన దక్షిణ గంగవంశపు రాజులలో నొక మల్లడేవుడును గాన్పించుచున్నాడు. రాజభట్టారక దేవయను పదములను శ్రేష్ఠవాచకములుగ నామములకు జేర్చి పిలుచువాడుకర్కడదు. అందుముఖ్యముగా ప్రభువుల నామములకు జేర్చి వాడు నాచార మెక్కుడుగ కలదు. ఈ శాసనములో నొకచోట శాసనకర్త పేరు మల్లడనియే చెప్పబడియున్నది. మల్లడను నామమునకు రాజశక్తివంతమైన మల్లపరాజుని యు, దేవశక్తివంతమైన మల్లడేవు డనియు యగుచున్నది. కావున శాసనకర్త మల్లడనువాని తాతపేరును మల్లడనియు, మల్లపరాజునియు, మల్లడేవుడనియు జేర్చిన తర్కియైన దనిన యసంభవ మేమియు లేదు. మఱియు యుద్ధవల్లభుడు గలవాడగుటచే యుద్ధవల్లభుడని బిరుదును నొందియుండెను. సామాన్యముగా ఆహవమల్లడనియు, యుద్ధమల్లడనియు, జగదేవమల్లడనియు, త్రిపునమల్లడనియు, త్రైలోక్యమల్లడనియు, భూలోకమల్లడనియు, బిరుదునామము లనేకమంది భూపాలర కుండినట్లు గాన్పించుచున్నది. వారల నామములచే గాక యా బిరుదునామములచేత మాత్రమే జేర్చినవలెను చుండినట్లు లనేకచోట్లు గాన్పించుచున్నది. అట్టి సందర్భమున శాసనకర్త మల్లడను రాజు యుద్ధమల్లడను బిరుదునామము, చే జేర్చినబడియుండు నని యెంచినను అంతమాత్రమున చాళుక్యవంశములో యుద్ధవల్లభు లనువార లుండుటచే వారే వీరిని నిర్ధారణచేసి చెప్పట కంతమాత్రము వలనవచ్చదు. అట్టి ప్రయత్నములైన నవకాశము గాన్పించదు. వార లెవ్వరో కను గొనటకై ప్రయత్నములు సల్పవలయును గాని స్పష్టముగ తెలియనిట్లు వారే వీరిని నిర్ధారణచేయ సాహసింపి చరిత్రాంశముల జీకాకుపకముల ధర్మము కాదు.

ఈ స్మందపురమున దక్షిణగంగవంశపు రాజవంశావధిని గూర్చి కొంత తెలిసికొనుట యవశ్యకము. ఈ వంశములో జీవన హరివర్మయను రాజస్మందపురమున సింహాసనాసీనుడై కర్నాటక దేశమును బరిపాలించెను. (క్రీ. శ. 968 సంవత్సరము నాటి యాతని సోదరుడగు మారినీంపూని దాన శాసన మొకటి గాన్పించుచున్నది. ఈ హరివర్మకుమారుడు విష్ణుగోపవర్మకై. ఇతను కర్నాటక దేశములోని దాలవనపురము (తాలక్కాగు)న సింహాసనాసీనుడై తూర్పుదేశమును జయించి తన దేశములో జేర్చుకొని పరిపాలన సర్పించెను. ఇతనికి పుత్రులు తనం దున మాధవరాముని దత్తు చేసికొనియుండెను. మాధవరాయుని దత్తు చేసికొనిన పిమ్మట కృష్ణవర్మయను కుమారుడును మరయొక కుమారుడును కలిగిరి. విష్ణుగోపవర్మ యనంతరమాతని దత్తుకుమారు డగు మాధవరాయులు కొంతకాలము రాజ్యము చేసి విష్ణుగోపవర్మ కారసపుత్రు డగు కృష్ణవర్మకు సింహాసన మొప్పగించెను. ఈ కృష్ణవర్మయను దాలవనపురముననే సింహాసనాసీనుడై పరిపాలన సర్పించెను. అతని యనంతరము ఆ వంశములో జీవన మరయొక కుటుంబములోని హరిశ్చంద్రరాయ లా సింహాసనము స్వామించుకొని పరిపాలించసాగెను. ఈ హరిశ్చంద్రరాయలకు దండీకరరాయ లని మరయొక నామము కలదు. హరిశ్చంద్రరాయలు స్వామివిరుద్ధముగ సింహాసన ముక్రమించుకొనుట కిష్టపడక కృష్ణవర్మయొక్క ప్రధాని యా హరిశ్చంద్రరాయలకు సింహాసన భ్రష్టుని గావించి విష్ణుగోపవర్మ కుమారులకుమారుడగు కొంగాని మహాధిరాయుని సింహాసనాసీనునిగావించి రాజ్యము నాతనికొప్పగించెను. ఈ మహాధిరాయుని యనంతర మాతని కుమారు డగు ప్రసన్నతిరాయలు సింహాసనమునకు వచ్చి కొంగుదేశమున కర్నాటక దేశమును బరిపాలన సర్పించెను. ఇతని దుష్పరిపాలనను బట్టి అది నీతు డనియు, దుర్బిణీకుడనియు, ధర్మవిరోధియనియు, పుణ్య విరోధియనియు, బిల్వచుండేడివారు. అతని యనంతర మాతని కుమారుడగు ముక్తరాయలు పరిపాలనకు వచ్చెను. అంతకు పూర్వము బ్రాహ్మణుల కిచ్చిన దానము లన్నిటిని యితడు పరిపాలనకు వచ్చినపిమ్మట తిరిగి లాగుకొనెను ఆ కారణమున నితడు బ్రాహ్మసత్యాధ్యాయు లనియు జేర్చినబడియుండెను.

అనివారుమారుడు త్రివిక్రముడు. అతనికి శ్రీ విక్రముడనియు జేరుకడదు. ఈ త్రివిక్రముని కొడుకు భూవిక్రముడు. ఇతనికి గజపతియనియు పేరుకలదు. భూవిక్రమరాయల యనంతర మాతని కుమారుడు నవకాముడు రాజ్యమునకు వచ్చెను. నవకాముని యనంతర మాతని పెద్దకుమారు డగు నందివర్మ సింహాసనమునకు వచ్చెను. ఇతనికి గోవిందరాజునియు పేరు గలదు. ఈ గోవిందరాజు ముకుందపట్టణము రాజధానిగ జేసికొని పరిపాలన సర్పించెను. అతని పిమ్మట యాతని తమ్ముడగు శివరామరాయలు రాజ్యమునకు వచ్చెను. ఇతను శైవమతాంశు లుడు. ఇతనికి శివమహారాయుని నామము కలదు. ఈ దక్షిణ గంగవంశములో శివమహారాయ లను బిరుదునామము గల వారలలో నితడు మొదటివాడు. ఈ శివమహారాయల యనంతర మాతని మనుమడగు పృథ్వీకొంగారిరాయలు రాజ్యము నకు వచ్చెను. దీనినిబట్టిమాడ శివమహారాయలకన్న ముందు గనే నాతని కుమారుడు కాలముచేసియుండెననియు నాకారణమున నాతని కుమారుడగు పృథ్వీకొంగారిరాయలు సింహాసన మెక్కినట్లును గాన్పించుచున్నది. పృథ్వీకొంగారికి శివమహారాయలనియు, భీమకోపి రాజకీసరియనియు పేరు గలవు. శివమహారాయలను పేరు గలవారలలో నీతడు రెండవ వాడు. ఈతని యనంతర మితని తమ్ముడగు విజయాదిత్యుని కుమారుడగు మల్లడేవుడు రాజ్యమునకు వచ్చెను. ఇతనికికూడా శివమహారాయలను పేరుకలదు. మల్లడేవుని యనంతర మాతని కుమారుడగు గండదేవుడు బరిపాలన సర్పించెను. ఈ గండదేవునికి సత్యవాక్యకాయలు గుణాలతోత్రుమరాయలు, మల్లడేవుడను ముగ్గురు కుమారులుండెరి. గండదేవుని యనంతరము సత్యవాక్యకాయలు బహుస్వల్పకాలము మాత్రమే పరిపాలన సర్పించెను. అతని యనంతరము గుణాలతోత్రుమరు రాజ్యమునకు రాగా వాని తమ్ముడగు మల్లడేవు డాతనిని సింహాసనభ్రష్టుని గావించి స్మందపురమున చెరిపాలయం దుంచి యాతనిసింహాసనమును తా నాక్రమించుకొని రాజ్యపాలన మొనరించియుండెను.

దక్షిణ గంగవంశీకుడగు హరివర్మ పరిపాలనసల్ప కాలమున (క్రీ. శ. 968 సంవత్సరము నాటి హరివర్మసోదరుని దాన శాసన మొకటి గాన్పించుచుండుటచే హరివర్మ (క్రీ. శ. 968 సంవత్సరమున బరిపాలన సల్పించుండినట్లు జెప్పదగియున్నది. మఱియు వారిచరిత్రను బరిశీలించి చూచిన హోసలబళ్ళికో రాజులు (క్రీ. శ. 1080 సంవత్సర మా ప్రాంతమున దక్షిణ గంగ వంశీకులను జయించి వారి రాజ్యమును అనగా కొంగుదేశభాగమును కర్నాటక దేశభాగమును తమ రాజ్యములో చేర్చుకొని పరిపాలన సర్పించుట గాన్పించుచున్నది. అంతకు లోగడనే కొలతికాలము క్రిందట వీరి దేశములో కొంతభాగమును చోళులు జయించినట్లు గాన్పించుచున్నది. వీరి వంశములోని హరివర్మ మొదలు రెండవ మల్లడేవుని వరకు గల 17 గురు రాజులు సుమారు 112 సంవత్సరములు పరిపాలన సర్పించుండి నట్లు గాన్పించుచున్నది. దీనిని బట్టి సామాన్యాయకము మీద అంతమంది రాజులు బహుస్వల్పకాలము మాత్రమే పరిపాలన సర్పించుండినట్లు గన్పట్టుటచే యావత్సరములసంఖ్య వాస్తవ మయ్యుండజేమో నను సందియము కలుగవచ్చును. కాని వారి కాలమున జరిగిన యుద్ధములను, ఒకరినొకరి నణచి సింహాసన ముక్రమించుటయు అట్టి సందర్భములలో వారలలో వారికి గలిగిన పోరాటములను గూర్చియు, మన మొకండుక యొచిం చినచో నింకను స్వల్పకాలముమాత్రమే బరిపాలన సర్పించుండి రని చెప్పబడియుండినను అసంభవ మని తలచుట కంతమాత్ర మును వీలులేదు. వీరదివరలో సుమారు నొక శతాబ్దమునకంటె కొంచె మించుమించుకాలము క్రిందటనే స్వాతంత్ర్యమును తెల్లడించి నూతనసామ్రాజ్యస్థాపన మొనరించుకొని సామ్రాజ్య విస్తీర్ణమునకు వెళ్ళుప్రయత్నముల గావించుచు నొకప్రక్క చాళుక్యలోని మరయొకవంశ చోళులతోడను యింకొక చక్కి హోసలబళ్ళికులు మొదలగు వారలతోడను యెడతెగని యుద్ధములు జేయుచువచ్చిరి. చాళుక్యలచరిత్రమును చోళుల చరిత్రమును మన మొకండుక పరిశీలించినచో వారలకును దక్షిణ గంగవంశీకులను అప్పటిప్పటికి యుద్ధములు జరిగియుండినట్లునే గన్పట్టును. శ్రీజయంతి రామయ్యపంతులు గా రీశాసనము చాళుక్యయుద్ధవల్లభుని శాసనమని చెప్పట కుదాహరణముగ దీని కొని కనుబరచిన చాళుక్యభీమునినాటి శాసనభాగమునబట్టియే విజయాదిత్యునికని దక్షిణగంగులకును పోరాటము జరిగినట్లును అందు విజయాదిత్యుడు జయించినట్లును గాన్పించు చున్నది. ఆ శాసనమున జెప్పబడిన భీమసర్వమును నాతడును దక్షిణగంగవంశీకు డయ్యుండునోమో ననియు జేదాయావంశపురాజులలో శైవ్యతయినను బిరుదునామయ్యుండునోమో ననియు యూహా పొడముచున్నది. ప్రకృతినామములచే గాక బిరుదు నామములచే గాడ కొందరు రాజులు చరిత్రాంశముల యందు జేర్చినబడుచుండుట గాన్పించుచున్నది.

విదేశ వార్తలు

ఐరిషు యొడంబడిక

పార్లమెంటు సమావేశము

సార్వభౌమని యుపన్యాసము

డిసెంబరు 14:- ఐరిషు యొడంబడికను చర్చించి ఆమోదమునకు గాను 14-వ తేదీన ఆంగ్ల పార్లమెంటు సభ సమావేశమయెను. ప్రజల తృప్తికరముగా పార్లమెంటు భవనమున వేచియుండిరి. ప్రభువుల సభయందు సభ్యులందరూ హాజరైరి. రాజుగారు రాజగారిలోను, మేరీ యుపరాజివారిలోను సభకే తెలిపిరి. వీరు తమగుర్రపుండి లో నేతెంచి నపుడు గౌరవార్థము ఫిరంగులు కాల్పబడెను. జాతీయ గీతములు పాడబడెను. పార్లమెంటు సభ యంతయు విద్యుద్దీపములతో ప్రకాశించుచుండెను. ఆ విద్యుద్దీపములను ధ్వజరత్న భవితములగు రాజుగారి యొక్కయు రాజగారియొక్కయు కిరీటుములును దుడ్డులును అశ్వద్భుతదీపులతో ప్రకాశించుచుండెను. రాజుగారి యుపన్యాసము ప్రయోగము భావగర్భితముగను నుండెను. కాల్పన ప్రభువు మాత్రము సభకు రావండుట గమనింపవలసిన విషయము.

రాజుగారి యుపన్యాసము

పార్లమెంటు సభను దెంచుచు రాజుగారి కింది యుపన్యాసమును గావించిరి:-

ప్రభులారా, ప్రజాసభ సభ్యులారా:- నా హృదయము విరివృతతనములను సంతకములు గావించిన యొడంబడికపై మీయనుభవతీ పుచ్చుకొనుటకు గాను మిమ్ముల నిట్టి ఆచూక్యములను నా హృదయించితిని. ప్రస్తుత సమావేశమునం దిక్కడ విషయమేదియు మీయెదుటికి చర్చకు దీసికొని రాబడును. ఈ ఐరిషు యొడంబడిక విరివృతత తే మమున కేగాక ప్రపంచమునందు వివిధ దేశములందున్న బ్రిటిషు ఐరిషు జాతుల వారందరి యీ మునునకును ముఖ్యమగు విషయము చాల మానములనుండి జరుగుచున్న ఈ ఐరిషు సంద్యాయ భారముల యందు తుదకు ఒడంబడిక తుదిరచనని వినుటకు నేనత్యాసం దము నందితిని. ప్రస్తుతము మీయెదుటనుంచిన యొడంబడిక రుతులన కొన్ని కార్యములనుండి వచ్చుచున్న వివాద మంత మొందునని దలచుచున్నాను. విల్లండు దేశము వివిధ ప్రభుత్వ సంఘముగు బ్రిటిషు సామ్రాజ్యమున స్వతంత్ర భాగస్వామివలెనుండి తన జాతీయ దృఢముల సభలను గావించుకొనునని నమ్ముచున్నాను.

పార్లమెంటు సభాచర్య

ప్రజల సభ సభ్యులను సమావేశ మొనర్చుట ప్రేక్షకులు గుమిగూడియుండిరి. ప్రధాన మంత్రి గారు ప్రవేశించినపుడు తాను భాగ్యములు ప్రసరించెను. కలనల్, 55 సామ్యుయేలు హోరు గారు యూనిఫర్మును ధరించి నుండిరి. ఐరిషు యొడంబడికను ప్రజాసభ వారు చర్చించి ఆమోదించుటకు సిద్ధముగ నుండిరి. యు బ్రిటిషు విల్లండు దేశముల పరస్పర సమ్మతి పై దీనిని చిరస్థాయిగ నుండజేయవలెననియు సామ్యుయేలు హోరు గారు న్నడిపిరి. ఈ యొడంబడిక తుదుటకు గాను రాజుగారు చాల సహాయము గావించిరి నడిచి అందులకు గాను రాజుగారి నభినందించిరి.

జార్జి బారన్సు గారు దీనిని బలపరచిరి. డెయిలు ఈ రాను వారిందుల కొడబడునది లేనది దెలిసికొనుటకు గాను కొంతకాల మువరకు చర్చను నిలిపి యుంచవలెనని అలస్టరు సభ్యుడగు కోనాల్డు మెక్ నెయిలు గారు కోరిరి.

సభకు వెలుపల నెవరెట్లు తీర్మానించుకొనునది సభవారికి జోక్యము లేదనియు పార్లమెంటు వారు స్వతంత్రముగనే నిర్ణయ సాగింపవలెనని అధ్యక్షుడు నడిపెను.

క్లిన్సు గారు తమ యుపన్యాసమును సాగించి కార్మిక పక్షమువారి యభిప్రాయ ప్రకారము ఒడంబడిక గావించబడినదని నడిపిరి. జనవరి 31 వ తేదీన తిరిగి పార్లమెంటు సభ సమావేశమగునని చాంబర్లెను గారు ప్రకటించిరి.

ప్రధాన మంత్రి యుపన్యాసము

ప్రధాన మంత్రి గారు సంతోష భావములను ధ్వజ తేచి ఇట్లు నడిపిరి. ఈ యొడంబడికకు ప్రపంచ నాగర్భిక జాతు లన్నియు సంతోషించినవి. కొన్ని ప్రదేశములలో నీ యొడంబడిక బ్రిటిషు దేశమునకును సామ్రాజ్యమునకును అప

మానకరముని యనుచుండిరి. అధిని వేశ రాజ్యముల వారు సామ్రాజ్యము కొర కెంతయో సామ్రాజ్యమును గర్వించెను. వారు సామ్రాజ్యమున కవమానమును జూచి సంతసించువారు గారు. అట్టి అధిని వేశ రాజ్యముల వారి యొడంబడికకు చాల నానందించిరి.

అధిని వేశ సముయొక్క లక్షణముల నిర్ణయించుట సాధ్యమున అసాధ్యకరమున నగు కార్యము. సామ్రాజ్య సభ యందు అధిని వేశ ప్రభుత్వ ప్రధాన మంత్రిలు అట్టి లక్షణములు నిర్ణయించుచు గొప్పపలేదు. ఈ విషయములందు సామ్రాజ్యముని అధికారులకు ఏ చట్టమువలనను పరిమితి గాన నియము కాని ఏర్పరుపబడలేదు. కానడా అట్లేలియా యాజ్ఞలకు దక్షిణాఫ్రికాలకు అధిని వేశ స్థానములవలన నెట్టి హక్కులు గలవో అట్టి హక్కులే విల్లండు దేశ గూడ నీ యు బడి ను. విల్లండు హక్కులకు నే విధము గ గా నిధం గ ము గ లి గి నయెడల మిగిలిన అధిని వేశ రాజ్యములు గూడ తమ హక్కులకు గూడ భంగము గలిగినదని ఎంచును.

ఈ యొడంబడిక తుదుర్బుటయందు ఆంగ్ల ప్రతినిధుల సభి సంతోషపడెను. సంద్యాయ కెల్మించిన ఐరిషు ప్రతినిధుల యభినందనయుందు నేనుగూడ పాల్గొనుచున్నాను. నాకంటెను రాయ బారములందు పనిజేసిన ప్రతినిధులు, సంద్యాయముపై ప్రేమలు జేయుటయందెప్పుడు త్యాగము జూపిరి. ఈ ప్రతినిధు లొనర్చిన కార్యము గౌరవముతో జ్ఞాపకమును గొనుచును. రెండవవత్స మునందలి రాయబారులుగూడ సంద్యాయముపై సంతకము గావించుటలో చాల సహాయము గన్పరచిరి. విల్లండునందు ప్రజలు చున్న వివాదమునం దీ సంగతి జేర్చబడుచున్నది. మైక్లెతో నొక సామ్రాజ్యమునందు భాగస్వాములుగ భగవంతునిచే నుద్దేశింపబడిన రెండు జాతులవారికి మైక్లె సమకూర్చుటకు వారు పోరాడుచున్నారు. వారి కార్యమును ముగించుచు గావించు వచనము లేమియు నీ సభ వారు జెప్పవలసినదని నమ్ముచున్నాను.

కార్యాచరణయందధిని వేశ స్థానమునగా జేయుచున్న కర్మ వహారములపై సంపూర్ణ స్వాతంత్ర్యముని యర్థము. కాని విల్లండు దేశము బ్రిటిషు వీవుల కత్యంత సమీపముగ నుండుటచే విల్లండున కిచ్చిన అధిని వేశ స్థానమునందు నైసిక నాకా విషయములలో కొన్ని హక్కులు తగ్గింపవలసినవైయు. విదేశ వ్యవహారముల విషయముల అధికారము సామ్రాజ్యము వారియధీనమునందుండెను. సంయుక్తాధికార మనగా సంయుక్త బాధ్యతయని యర్థము. సామ్రాజ్య భారముధికమగు నప్పు డిట్టి బల పేతులగు అధిని వేశ రాజ్యముల సహాయముగూడ నుంచుకొనుట యవసరము.

విల్లండు వారు సామ్రాజ్య హక్కులందును బాధ్యతయందును పాల్గొనుచుండురు. ఇందులకు నాకేమాత్రమును గండియము లేదు. ఐరిషు వ్యవహారముల కొక యొడంబడికను ప్రభుత్వము వారు కనుగొనిరి. విల్లండు వారు సామ్రాజ్యమునందుండి రాజభక్తితో మెలగుట కొడంబడిక. విల్లండు వైస్రముయొక్క పరిమితి నిర్ణయించబడెను. అట్లుగానియెడ ఆయంధనియ మోద్యమమునందు సామ్రాజ్యము వారు తమ హక్కులను నిలబెట్టుకొనుటకు వీలులేదు. విల్లండు వైస్రములను జూచి యలస్టరు వారుగూడ వైస్రముల ప్రోగుజేయుదురు. అందుచే వైల్లండునందు రెండు వర్ష ప్రతి కూల నేనా నివహములుండును. అందుచే పోరాటము సంభవింపవచ్చును. ఒడంబడికయందు విల్లండు వారికి నియమింపబడిన వైస్రములు శాంతి, న్యాయముల కక్షించుటకు సరిపోవును.

ఏవిధముగా నీ యొడంబడిక నరులులో పెట్టెదరని ప్రశ్నింపగా లాయడు జార్జి గారిటుల నడిపిరి:- ఈ యొడంబడికకు భంగకరముగ వైల్లండు వారు ప్రవర్తించినయెడల వారి యెడల నెట్లు ప్రవర్తించవలెనో సామ్రాజ్యము వారికి తెలియను. విల్లండుకంటె బలవత్తరములగు ప్రభుత్వములు ఒడంబడికకు భిన్నముగ వర్తించినపు డట్టి వారిలో ప్రవర్తించవలసినవిధముననే సామ్రాజ్యము వారిదివరకు ప్రవర్తించిరి. ఇట్టి కార్యములయొక్క బాధ్యత బ్రిటిషు ప్రభుత్వము తొవై నుంచి కొనదు. సంపూర్ణముగ నితరులపై నేయించును. సముద్రమునందలి గనులయొక్కయు నహిమేరై నులయొక్కయు అపాయములనుండి బ్రిటిషు వారు కాపాడుకొను నుండవలెను. యుద్ధ కాలమునందు ఐరిషు నౌకాయములలో బ్రిటిషు వారి కెక్కువ స్వాతంత్ర్యమును అధికారమును ఆత్యంత సరములు. అందుచే అవసరములగు సమయములందు విశేష వాదోపవాదములు లేకుండుటకుగా నీ కార్యములకు నొడంబడికయందు నిబంధనలు గావించబడెను. అధిని వేశ రాజ్యముల వారికి ఆంగ్లేయ వస్తువులు దిగుమతి ఎగుమతు లగునప్పుడు పన్ను విధించు సభికారము గలదు. కాని ఈ హక్కును ఐరిషు వారి కిచ్చుటకు నేను ప్రధానమున సమ్మతించలేదు. విల్లండు దేశము వ్యాపారమునకు ఆంగ్ల దేశముపై నెక్కువ ఆధారపడియున్నదిగాని ఆంగ్ల దేశము

విల్లండుపై నాధారపడియుండలేదు. అందుచే తుట్టుకుదకు ఎగుమతి దిగుమతి పన్నులు విధించు హక్కును ఐరిషు వారి కిచ్చినేసితిని.

అలస్టరు వారికి ప్రభుత్వము వారి చిచ్చిన వాదానముల నెన్నడును ప్రభుత్వము వారు వీడలేదు. అలస్టరు వారు విల్లండు పార్లమెంటును జేరవలెనని పోత్సహించుట ఆ వాదానమునకు భంగకరము గాదు అలస్టరు నాయకులే, విల్లండు పార్లమెంటు నందుజేరుట మా యాదర్శమని నుడిపిరి. అలస్టరులోని ఉత్తర జిల్లాలు రెండును దక్షిణ పార్లమెంటునందు తప్పక జేరుదురు. అలస్టరు నితరులు నిర్బంధింపగారు. అలస్టరు ఇతరులను గూడ నిర్బంధింపకుండ నుండవలెను. సరిహద్దులు తిరిగి నిర్ణయింపబడనియెడల అలస్టరు ప్రభుత్వము వారు తమ విధులను నిర్వహించుట యందు చాల కష్టముల నెదుర్కొనవలసి నుండును. విల్లండు పార్లమెంటు వారు అల్ప సంఖ్యాకుల హక్కుల గాపాడుట కొరకు సకల ప్రయత్నములను గావించురు. అవసరమగు ఇందె మ్మిటి నట్లు తరువాత గావించబడును.

ఈ యొడంబడికవలన ప్రభుత్వ గౌరవము మితముగ హెచ్చెను. ప్రభుత్వమునకు కొత్త బలము చేకూరెను. ఏ తిరుగ బాటుగాని శాంతిముచే నణంపబడలేదని కొందరు జెప్పెదరు. చారిత్రికాంశముల జూచిన యెడల నిజి యనత్యమని దోచును. ఈ యొడంబడిక కింతకాలము ఎందులకు జాగు జేసినని కొందరనవచ్చును. సంద్యాయ చివర సమయమునందు గాంచినయెడల నట్లు జెప్పెడి వారే. ఇంకను కొంతకాలముగిన బాగుగ నుండెడిదని నచింపగలరు. ఇకపై నెప్పుడైన బ్రిటిషు దేశమున కపాయము సంభవించినయెడల వైల్లండు నునపక్షమున నుండును. ఇంగ్లాండున కపాయకరమగు సమయము విల్లండునకు లాభకరమగు సమయమను వాక్యమునకు 1914-వ సంవత్సరమున అధిని వేశ రాజ్యముల వారు గల్గించిన కొత్త యర్థ మికమిద గల్గింపబడెను. (సంతోష భావములు)

అలస్టరు ప్రతినిధియగు చార్లెసు క్రెయిగు గారు ఒడంబడిక సంతీకరముగ ఖండించెను. రాజభక్తి ప్రతిజ్ఞ పద్ధతి చాలనల్పమైనది. ఆ ప్రతిజ్ఞను వ్రాసిన కాగితమునకున్న విలువైనను ఆ ప్రతిజ్ఞ తుండనేరదు. కొంతవరకిది రాజద్రోహమున చట్టము గావించుటవంటిది. ప్రభుత్వము వారు గజిమూడు మానములనుండి అలస్టరు వారిని పత్రికలయాపమున చాల నిర్బంధ పెట్టుచున్నారు. సరిహద్దు నిర్ణయ సంఘము అన్యాయమయినదని నిరదర్శనములను జూపుచు కెట్లెసు క్రెయిగు గారు నుడిపిరి.

సవరణ

డిసెంబరు 15:- కొంతమంది సభ్యులు రాజుగారు తమ యుపన్యాసమున దెలిపిన యొడంబడికవలన విల్లండునందు రాజుగారి హక్కులన్నియు పోవుననియు ఐరిషు వారికి స్వతంత్ర భూ నాకావైస్రముల నేర్పాటు జేసికొను హక్కు నిచ్చుచున్నదనియు అలస్టరు వారి కిచ్చిన వాదానములకు భంగకరముగ నున్నదనియు దక్షిణ విల్లండునందున్న రాజభక్తుల సంతోషము భిన్నముగ నున్నదనియు నొక సవరణ సహపాడింప నెంచిరి. ఈ సవరణపై 40 సభ్యులు సంతకముల గావించిరి.

సార్తంబులండు ప్రభువుగూడ నిట్టి సవరణ నే యుపపాదించెద నని ప్రకటించెను.

సభా కార్యక్రమమును నిలుపుట.

చాలమంది ఇతర సభ్యు లుపన్యసించిన తరువాత సభా చర్చ నిలుపబడెను. ప్రభుత్వ భావమునకు అధిని వేశ ప్రభుత్వముల వారు తమ సమ్మతిని దెలిపిన బాల్బిన్సు గారు దెలిపిరి. న్యూజిలండు ప్రభుత్వము వారుగూడ నిం దొకరు ప్రభుత్వ ప్రధాన మంత్రి గా రలస్టరు దేశీయుడే.

యూనియనిస్టులను అలస్టరు వారును సవరణలకు ప్రకటనల నంపిరి.

డెయిలు ఈ రానువారి చర్య

డిసెంబరు 15:- ఈ దినమున డెయిలు ఈ రాను వారు సమావేశమైరి. డివెలరా గారు ప్రవేశించినప్పటికంటె క్లిమెంటు కొల్లిన్సు గారు ప్రవేశించినపుడు చాలమంది కరతాళములు గావించిరి.

ప్రధానమున గంభీరముగ ప్రారంభింపబడినను తరువారి కిన్ర చర్య ప్రారంభింపబడెను. యొడంబడికపై సంతకములు గావించినవారు డివెలరా గారికి ఎదురుగ గూర్చొనియుండిరి. మంత్రిమండలి భేదాభిప్రాయములను కరకుగొనక యొడంబడికయొక్క అర్థ తార్థతల చర్చింపవలెనని డివెలరా గారునిరి. ఈ రాయబారులు తమకిచ్చిన అధికార పరిమితిని మీరిని డివెలరా గారునిరి. చిత్తు యొడంబడిక మంత్రిమండలి వారి సమ్మతికి ప్రధానమున పంపవలసియ్యుండెను.

వృత్తాంత లేఖలు

రాజమహేంద్రవరము వార్తలు

రాజమహేంద్రవరము, డిసంబరు 14:— ఆంధ్రదేశ నాయకులును, రాజమహేంద్రవరమువారును చేరి 14 వ తేదీని యన్ సుబ్బరావు పంతుడుగారి అధ్యక్షత క్రింద ఒక బహిరంగ సభను చేసిరి. 18 వయావద్యుత ఆయుర్యేదయహాసభను, ప్రత్యక్షమును ఏప్రిలు 18 వ తేదీ నుండి 17 వ తేదీ వరకు జరుపుట కొక ఆహ్వానసంఘము నియమించబడెను.

డాక్టరు పి. గురుమూర్తి, కోలాచాలం అప్పలనరసింహం గారు, డాక్టరు జి. శ్రీనివాస రావుగారు, పి. కృష్ణమూచా ర్యులుగారు, వెంగాల గుజ్రామణ్యంశాస్త్రిగారు కార్యదర్శులు గా నెన్నుకొనబడిరి.

2. పితాపురం రాజుగారు ఆహ్వానసంఘాధ్యక్షులుగా నుండవలెనని తీర్మానించబడెను.

3. చండాలను పనులచేయుట, ప్రదర్శనము, ప్రచురణము, ఆహ్వానము, సేవకసంఘములు మున్నగువానికి ఉప సంఘములు నియమించబడెను.

4. ఆహ్వానసంఘ సభ్యులను ప్రవేశ బులుముక నీసము రు 10 లు.

తెనాలి

(ఒక విలేఖరినండి)

రాజీనామా

డిశంబరు 15:— మాగ్రామమునందు స్పెషల్ డ్యూటీ ఆఫీసులో పనిచేయుచున్న రావూరు హనుమంతరావుగారు కాంగ్రెసు తీర్మానము అనుసరించి తమపదవికి రాజీనామా యిచ్చిరి.

కాంతివైస్యము.

శాంతివైస్యము సమావేశమయిన కాంగ్రెసు కార్యనిర్వాహక సభాతీర్మానము ననుసరించి కాంతివైస్య యావట్టామునందును తాలూకాలో కొలకలూరు, నందివెలుగు, తుమ్మపూడి, పెదపాలెం, జంపని, వరహాపురం, అనంతపురం, అమృతలూరు, యలవర వగైరా గ్రామములలో స్థాపించబడినవి. యీవిషయములో కరణు రామస్వామి చాదరిగారున్న, యిటికాల నూర్య నారాయణగారున్న అవిలోత్పాదముతో పనిచేయుచున్నారు. 20 తారీఖులోగా మా తాలూకాకు కావలసిన 600 మంది పూర్తి అగుదురని తలచెదము.

వడుకునూలు పోటీపరీక్ష

మాగంటి వెంకటేశ్వరరావుగారు 14 తేదీ వుత్తయం స్వర్ణస్థలయిరి. వీరు టెన్నిస్ పోటీలలో అనేక బహుమానములు పొందిరి. అందు ఒక వెండిగిన్నెను, లిల్ బాతీయపాతకాలకు బహుమానముగా నొసంగిరి. ఈగిన్నె యీజిల్లాయందు ప్రత్యేకముగా నూలునడకువారికి బహుమానముగా యిచ్చుటకు నిశ్చయించబడినది.

బరంపురం

(ఒక విలేఖరినండి)

డిశంబరు 12:—ఈ దినమున సాయంత్రము 5 గంటలకు మాపురమున యొక బహిరంగ సభ జరిగెను. ఆసభకు మ.రా. రా.శ్రీ మల్లాది కృష్ణమూర్తి పంతులుగారు అధ్యక్షతవహించిరి. పంతులుగారు ప్రస్తుత దేశస్థితిని గూర్చి విపులముగా ముచ్చటించిరి. తరువాత మ.రా.రా.శ్రీ. వున్నము రామలింగంపంతులు గారులేచి బాంబాయి అల్లరులు, మాపిలారైలు విప్లవము, లాహోరు, కలకత్తా, సంయుక్తరాష్ట్రముల నాయకుల నిర్బంధములు మొదలగువి ముచ్చటించిరి. ఈ నాయకులను నిర్బంధించుటయే స్వరాజ్యప్రాప్తియని నుడివెరి. ఇంకను చేసవలె శ్రీకృష్ణచక్రవర్తిసామము నిండవలసి యున్నదని కూడ చెప్పిరి. తరువాత ప్రతిపక్షమున కాంతివైస్యములు స్థాపించినట్లే ఇచ్చట కూడ యొక సంఘమును స్థాపింపవలసినదని బోధించిరి. కాంతి వైస్యవర్తకము గురించి చెప్పి దానికి తగినవా రెట్లు యుండవలయునో యని కూడచెప్పిరి. అట్లు చేరదలచిన వారిపేర్లను వెనుకనుండి తీసికొనెదమని చెప్పిరి. వీరుచెప్పిన తరువాత కరి కృందమహాప్రభాతీగారు యత్నశ్రద్ధావల్ల విపులముగా ప్రస్తుత కార్యక్రమమునుచెప్పి ప్రతివారును సిద్ధపడవలయునని ప్రబోధించిరి. తరువాత మ.రా.రా.శ్రీ. శ్యామలారాయణ మూర్తిగారు (ఆంధ్రవాణి ప్రకాశకపతులు) కాకినాడ, బులుగు సాంబమూర్తిగారు తదితరుల నిర్బంధమును గురించి చెప్పిరి. 'మహాత్మాగాంధీకి' జేయను బహుజయధ్వనులతో నాటిసభ ముగిసెను. ఈసభకు కొంతరు శ్రీమంతుడ విచ్చేసిరి.

డిశంబరు 15:—రాజమహేంద్రవరము వార్తలు
ఈ విషయము సభయందు బహిరంగముగా చర్చింపవలెననియు, దెలిపిరి. కొల్లిన్నగారు తీవ్రముగ నిట్లనిరి: "నేను దేశద్రోహి నని యని. దీనిని విశేష ప్రశస్తినియింపవలెను. ఎవరైనను నన్ను ద్రోహి యని ప్రకటించినయెడల నిదివరకువలె నే ఇప్పుడుగూడ వారి నెదుర్కొనెదను." సంతిని ఒప్పుకొనుటయందు ఒప్పుకొనకుండుటయు విశేషవారియధీనమున గలదు. యెడలబడిక నంగీకరింపకపోయిన యెడల విరండుక క గౌరవముగాదనియు కొల్లిన్నగారు దెలిపిరి.

ప్రభులసభ

ప్రభులసభయందు ఒడంబడికను కొన్నసప్రభువు తీవ్రముగ నెదిర్చెను. మార్లేగారు యెడలబడికను రాజుగారి చర్యను సమర్థించిరి. డాక్టర్ వెనుప్రభువు బలపఱచెను.

ఏ విషయదేశియైన తనమతమునకు భంగము గలిగినదని యెంచినయెడ ప్రతికూన్సిలువారికి అప్పీలు జేయవచ్చునని కర్జును ప్రభువు గారు నిరీ. తరువాత కాన్సిలు ప్రభువు గారిట్లు నడిపిరి:—యూనియన్ నిష్ఠ పక్షమువారిని ప్రభుత్వము వారు మోసము గావించిరి. యెడలబడిక వై సంతకములుచేసి యన్నియు సంపూర్ణము గావించి దిరువాత ప్రతినిధులసభకు సమృద్ధికొర కంపుటవలన కొంతవిషయ ప్రస్థావము ప్రజాస్వాతంత్ర్యముపై సంతకము చేయుట గావించినది. ఈ యెడలబడికను ఎంతయో పొగడిన ప్రజలు మోసపోవుదు రని ప్రభుత్వమువారు దలచుచున్నారు గాబోలు. సిస్టేను సైన్యము లొంగుపైన్యముల నోడించినవిగాననీ యెడలబడిక గావించుకొన బడినది. ఒడంబడిక నాడినది చివరకు జూచినను ఇంతకంటె నేరు గాన్నించుటలేదు. అందుచే ప్రభుత్వపక్షమువారి వైర్గంధు వారి చేరులలో బడిచి ప్రభుత్వమువారు మెల్లగ వైర్గంధు నుండి వెనుకకు మలిరి. మంత్రులందరివారు అందులో ముఖ్యముగా యూనియన్ నిష్ఠులు అలెస్టరును మోసము గావించితి తరువాత సభ నిలుపబడెను.

అలెస్టరు ప్రత్యుత్తరము

డిశంబరు 15:—డిశంబరు 14 వ తేదీని క్రెయిగుగారు విరిపుయెడలబడికను గురించి అలెస్టరువారి ప్రత్యుత్తరమును లాయకులార్జుగారి కిచ్చెను. తాము విర్గంధునందు గలియజాల మనియు నీకార్యము సామ్రాజ్యమున కెంతయో లాభకారి యని యు, కొంతకాలము గడచినతరువాత ప్రభుత్వమువారే దీని నిజ మునుగ్రహించి అలెస్టరున కధినివేకపోనమిచ్చెద రనియు నందు గలదని దెలియుచున్నది.

బోనరులగారు ఒడంబడికకు తమసమ్మతిని దెలిపిరి.

డెయిలు ఈరానువారు తిరిగిచూడ్యుగ సమావేశమైరి. రేపుగూడ నిట్లే వచ్చును. 17 వ తేదీనకు ఏ నిశ్చయమును దెలియజాలదు.

భారతదేశస్థితి

కాంగ్రెసు ప్రేమిలుసమావేశము

డిశంబరు 15:—అందనుపైయు పత్రికయందు కోమా గాబిట్లు వ్రాయుచున్నారు:— భారతదేశపరిస్థితులకును విర్గంధు దేశపరిస్థితులకును చాలపోలికలు గలవు. కొన్ని సంవత్సరములకు పూర్వము మాత్ర మిరెండు దేశములకును కొంచెము భేదమైనను లేదు. మూఢత్వము, ప్రజాసత్త్వపీ, అంధోళనకారల బాహుళ్యము నిరాయధులగు ప్రజలు ఈ విషయములం దీరెండుదేశ ములకును భేదములేదు. అవసరమైయెడల సంస్కరణలకట్టుము బద్ధుడేయవచ్చును. రాజద్రోహమును నాశముగావింపవచ్చును. వా క్షాత్రంత్ర్యము నాపకచ్చును, వారాప్రతికల నణపవచ్చును. ఈవిధమున జేసియెడల భారతదేశమును సన్మార్గమున దెట్ట వచ్చును. కాని వివేకవంతులగువా రెవ్వరూ ఇట్టివిధానమును ప్రోత్సహింపరు. భారతదేశమునకు స్వాతంత్ర్య మిచ్చెదమని వాదన మొనర్చితిమి. అవాగ్ధానమును భంగ మొనర్చుకొన జాలము. ఇట్టినిర్బంధవిధానమును అంగీకరింప సహించజాలరు. స్వల్పము గా నిర్బంధమునకు గడగినయెడల నాంధోళన మాపవచ్చునని చెప్పుదురు. కాని కొద్దికొద్దిగా నిర్బంధమునకు గడకుటయే విర్గంధునందుగావించిన పోరాటము.

భారతదేశమున మరెయ్యో విర్గంధును గావించుట ఈ మింపవలెనని యకాగ్యము. కాంతివైస్య చర్యదీనుకొనకుండు తుదవరకు జాగ్రత్తయిమి. భారతదేశమునందాయద్యమము బా ల్యవర్ధమునందుండనే యెడలబడికకు మార్గములు వెరుకుటకు ఒకకమాజేశము జరుపుట యుక్తము.

పార్లమెంటు సభయందు చర్చ

డిశంబరు 15:— కామస్వసభయందు కలనల్ వెడ్జి వుడుగా కిటుల ప్రశ్నించిరి:—లా లబపతిరాయి, సి. ఆర్. దాసుగారును మరి 100 మంది రాజకీయనాయకులును భారత

ప్రభుత్వమువారిచే నరేన్ద్రబేయబడిరా వారికట్టికట్టు విధింప బడెను? వారు రాజకీయ కైదీలవలె బాడబడుచున్నారా లేక మామూలు ఖైదీలవలె బాడబడుచున్నారా? భారతదేశమునకు స్వతంత్రపరిపాలనా సిద్ధాంతములు క్రమక్రమముగా ప్రభుత్వ మువారు వర్తింపజేయ నెంచిరా? స్వతంత్ర పరిపాలనా సమయ మునందు ముఖ్యులగువారిని యెడలనవ మర్యాదకరముగ ప్రవర్తిం పకుండ నుండుటకు మాంటాగూగా రెట్టిచర్యల దీనుకొనిరి?

మాంటాగూగారు:—ఈవిషయమై సమాచారము దెలియగ నే మికు తెలిపెదను.

కలనల్ ఆర్చర్షుపీ, కలనల్ సర్ చార్లెసు మేట్సుగార్లకు ప్రత్యుత్తర మిచ్చుచు కలకత్తాయందరెన్సుగాబడినవారందరు కోర్టులో విచారి. పబడిరే యందురని మాంటాగూగారు నడిపిరి.

సర్ జానురీసుగారికి ప్రత్యుత్తరమిచ్చుచు ఏ. ఆర్. నే పుగారి నివేక తలెంట నే ప్రకటించబడునని తెలిపిరి.

క్రాంతిసంస్కరణలు

కాసనసభవారి తీర్మానము

డిశంబరు 12:— ఇటీవల భారత కాసన సభవారు క్రాంతిసంస్కరణలు గావలెనని కోరుచు గావించినతీర్మానమునకు మాంటాగూగారు ప్రత్యుత్తర ముపిరి. అందు కాసనసభవారు గావించిన కార్యములను పొగడిరి. పార్లమెంటువారు పూర్వపు సంస్కరణల చట్టము చాలదని యభిప్రాయపడు టవరము అంతవరకును ఆ చట్టమును గూర్చి పునర్వి మర్శగావింప వీలు లేదని వారి ప్రత్యుత్తరమున గలదు.

ఇందులకు ఎన్నికదారుల విషయముగూడ విచారింప వలెను. ఇంతవరకును ఎన్నికదారులలో నొక భాగమువారు మాత్రము తమహక్కుల నుపయోగించుకొనిరి.

అంతియగాక భారత కాసనసభవారి విషయమున తమకు హక్కులు చాలవో దెలుపలేదు.

వైస్రాయములలో సమాచారము ధరిసినగాని ముఖ్యమగు మాన్యులు చట్టమునందుకొనింప వీలులేదు. ఏమైన స్వల్ప మార్పు లవసరమని ప్రభుత్వమువారు దెలిపినయెడల వానిని సహజచట్టరూపమున గావింప వచ్చును.

కాసనసభవారి తీర్మానము పార్లమెంటు సభయందు దెలుపబడును.

మహమ్మదీయులకష్టములు

డిశంబరు 12:— భూతవర్తమాన మహమ్మదీయుల పరిస్థితులనుగురించియు మహమ్మదీయులకష్టములను గురించియు భారత కార్యదర్శిగారిచే నొకబాబు భారతప్రభుత్వమువారి కంపబడెను. మహమ్మదీయులయెడల విటిషువారివిధానమును గురించిన పోరబాటుఅభిప్రాయముల తొలగించుటకుగా నిది యుద్దేశింపబడినది.

ఆయుధనియమము

నాకానియమము

డిశంబరు 14:— జపానువారు "మాట్సు" అను నొక నుంచు కొనుటకు ఆమెరికా వారు సమ్మతించిరి. కెలరెడో, వాషింగ్టను అనుక్రొత్తనాకల నమెరికావారునుకొనవచ్చును. హవైలు, జపానుదీవులు, న్యూజిలండు (ఆస్ట్రేలియా) లకీయెడలబడిక వర్తింపదు.

పరామవారు

డిశంబరు 15:—పరామవారికి 315000 టన్నుల కేపిటులునాకలు గావలెననియు చిన్ననాకల సంఖ్య ఇతరదేశసంఖ్యను బట్టి నర్ణయింపవచ్చు ననియు పరామప్రతినిధి వాషింగ్టనునందు దెలిపెను.

చైనావారు

డిశంబరు 15:— 1915 సెల్ సినిజపాను సంధియందు 21-వ విభాగము రద్దుజేయవలెనని కోరిరి.

పోర్చుగలు మంత్రివర్గమువారు రాజీనామా నొసగిరి.

తూర్పు ఆఫ్రికాయందు ప్రజలచే నున్నకొనబడిన కాసన సభ్యుల ప్రతిఘటకున కృత్రికముగ ఆదాయపుపన్నును ప్రభుత్వమువారు విధించిరి. ఆపన్ను నీయరాజని ప్రజలందరును నిశ్చయించుకొనిరి.

పరామ పునర్విర్యాణ మంత్రిగారిలో గలసి బ్రియండు గారును లోచాగారును లండనునకు డిశంబరు 18-వ తేదీన ప్రయాణమగుదురు.

టాకియోయందు భూకంపము గలుగుటచే త్రాగుటకును ఇతర కార్యములకును నీరకట్టడను పొరకుటలేదు. యోకామా నుండి తెచ్చిన నీటివైసను, బావులనీటివైసను ప్రజలందరూ ధారపడియుండిరి.

మనస్సులో నుండేది సంగతుల నన్నిటిని ప్రేక్షకులతో వెలిబుచ్చుచుండును. తరువాత మేజిస్ట్రేటు ఖయిదీవాగూలమును దీనికిగాను ప్రత్యేకముగా నుంచుచుండి రిజిస్టరులో వ్రాయుచుండును. అందువలన ఖయిదీలకు లాభకరముగా నున్నది. చెన్నపట్టణ జైల్లోలో ఖయిదీల కష్టములు అత్యధికములు. జైలులు యధికారులు సాధారణముగా విద్యాగ్రంథము లేని వారయినందున రాజకీయ నేతృత్వమును భయపెట్టుటకు ప్రయత్నించును. నూపరెంటు యాపిషయమున సర్వాధికారులు చిన్నయధికారులకు వదిలివేయును. ఇందువలన, జయిలు అధికారులకును సేరకులకును ఎల్లప్పుడును పోటాటులు జరుగుచుండును. ఈ పద్ధతిని నిర్మూలము చేసిన మంచిది.

ఈమధ్య సామాన్య కానసనిర్మాణసభలో సభ్యులను గురించి తీవ్రముగా చర్చ జరిగిన విషయము అందరికిని తెలిసిన విషయమేకదా. భారతీయసభ్యులు అనుదినపు ఖర్చులు యూరపీయనులకు వెల అత్యధిక మనియు, కావున బ్రతిమువిషయమున ఉభయజాతులవారికిని భేద ముండకూడదనియు, ఎంతో సమర్థతతో వాదించిరి. అట్టి యాభారతీయ సభ్యులు తమ కట్టివ్రాయము కావలెనని వాదించిరి అట్టి నాయకులునే తమచేటియందు రాజకీయ సేరకులకును అన్య యింపజేయుటకు వాదించినందుడల, తమస్వార్థముకొఱకు ఇట్లు పోట్లాడుకొందునను అపవాదము పోగలదు.

మన రాజకీయ సేరకులను గురించి విదేశీయ పాలకులేమనుకొనినను, మనము మాత్రము వారి స్వార్థత్యాగమును ప్రేక్షాసాహసములను కొనియాడక తీరదు. మనవలెనే వారికి బంధుమిత్రాదులు గలరు. సుఖములమీదను యిష్టము కలదు. కాని మాతృసేవార్థము వారు తమకుగల యన్నిటిని త్యాగపడిపో విడనాడుకొన కలదు. అట్టిసితులలో మనకొకరు వారు కష్టపడుచుండుట మనము చూచి యూరపీయకుండవచ్చునా? కష్టములను భరించిన గాని లాభదాయకము కాదని కొందరు తమవెట్టివేదాంతముతో ఉభయకుండురు. కాని వారు అనవసరముగ కష్టములనుభవించుట న్యాయముకాదు. ఇప్పుటివైదీలే వాషింగుటను, క్రాంతెలు, లెనిన్, క్రొపొటెక్స్, డిజెలరా మహానాయకులవలె జేకాభ్యుదయమునకు సేవజేయుట వారును, వారివలెను పూజింపబడగలరు. ఇందులకు నిద్రాసము, ఆలీనాదరులు, గోపాలకృష్ణయ్య, యాకాబుహుసేనుగార్లు పవిత్రనామములు పేర్కొనిన చాలును.

వీరభూజ మాతృజేతధర్మములలో అత్యుత్తమధర్మము. ఏజేతమునందు ప్రజలు తమవారిలో ఎవరు ఏటలో ఎవరు కారోఅని గుర్తించి తదనుసారముగా గౌరవించెదరా? అట్టిజేతయలభ్యాగమే భాగ్యము.

దరికి చంచయ్య

జావలెను

కావలెను.

చెన్న రాజధాని, సిల్వానూ, మైసూరు, దక్షిణ హిందూ జేతము మున్నగుస్థలములలో కిరసనాయిలు, వెట్రోలు, మైనపు వర్తూలు, క్రూడ్ అండు లూట్రికటింగు ఆయిల్స్, యెన్సె లెడ్ రెఫినరీస్ (బర్నా) టిమిలెడ్ కంపెనీవారి ఇతర సామానులు కూడ విక్రియించుటకు ఏజెట్లు కావలెను. ఈ క్రింద తెలుపబడిన విలాసమునకు వ్రాసిన వివరములు తెలుపబడును.

Messrs iamond & Co. Sole Distributing
(Agents for United Refineries
Burma Ltd) P O Pezwadq.

పకటన

(3303)

కృష్ణాజిల్లా జగ్గయ్యపేట కాపురముడు పేరూరి క్రిష్ణ బ్రహ్మం ఆసి నేను యెల్లరకు తెలియజేయునది యేమనగా-
లోగడ నావద్ద గుమాస్తాగానా, నవుకరీగానా ఉండి ప్రస్తుతము నాయందు విరోధించియున్న (1) పారేపల్లి లక్ష్మీవారాయణ (2) చెరుకూరి రామచంద్రం (3) మాక్రి పాంబయ్య (4) నీలి పిచ్చయ్య (5) పేకు ఆదంపాపేలు (6) కొత్తూరి అప్పయ్య (7) రాయ్ పూడి సత్యనారాయణ అనేవారలు. జగ్గయ్యపేట కాపురములు (1) చారుగుండ్ల వెంకటరంగయ్య (2) పేరూరి రాజగోపాలము (3) పేరూరి నూర్మప్రకాశం (4) అందలము హనుజంతు (5) అత్తూరి వెంకయ్య (6) కొత్తూరి క్రిష్ణమ్మ (7) కొత్తూరి రామయ్య. వీరల కలహ సహాయములతో లోగడ నవుకరీలో వున్న భక్తుల వైసవుకరుల వద్ద నిల్చియుండ బోల్చి నాదగ్గరకుగల బాంకు కాగితముల ఉపయోగమువల్లనో నాదగ్గరకు భార్యరీచేసియో నాకు నష్టకరములగు కొన్ని దస్తావేజులు సుప్రీంకోర్టు దురుద్దేశ్యముతో కుట్రచేయుచు న్నారు. కాబట్టి అట్టివారి దుష్కార్యమువల్ల మోసపోవలదని ఎల్లరకు హెచ్చరించుచున్నాను.

పేరూరి క్రిష్ణబ్రహ్మం.

టిప్పికేను బీచినభ

నిన్నటి సాయంత్రము 5.30 గంటలకు టిప్పికేను బీచి దిగ్గర శ్రీమూర్తి చక్రవర్తి రాజగోపాలాచారిగారి యధ్యక్షత క్రింద స్వచ్ఛంద సేవకులను (వాలంటీర్సు) చేకూర్చుటకు గొప్ప సభ జరిగెను.

రాజగోపాలాచారిగారు

తమ ప్రారంభోపన్యాసమున నిట్లు నుడిపిరి:— మనకు కాంగ్రెసును నడపుటకు నాయకులును కార్యక్రమము జరుగుటకు వాలంటీరులును గావలసియున్నది. ప్రభుత్వమువారు మన నాయకులను, ప్రచారకులను నిర్బంధించుచున్నారు. ఇట్లు నిర్బంధించి మనకాంగ్రెసును విచ్ఛిన్నముజేయ సమకట్టిరి. వాలంటీరు సంఘములు రాజగోపాలాచారిగారి సంగతులు లోకానాసములను ప్రవేశపెట్టుచున్నారు. స్వరాజ్య కిలాఫతు కాంగ్రెసుసంఘములనుడ అక్రమ మనుచున్నారు. విచారణలేకనే ఈసంఘమున జేరిన సభ్యులను శిక్షించుచున్నారు. ఇట్లుచేయుట న్యాయమాల న్యాయ మో కొంచె మో లో కొంచె మో లో కట్టిటారులు లేవు. కేవలము కాంతిస్థాపనమునకు ఆహింసాధర్మబద్ధులై పనిచేయ సంసిద్ధులగున్నారు. ఊరక జేతనేమనుజేయుటకై తయారగు నున్నారు. ఈవాలంటీరువైస్యమును శిక్షించి కాంగ్రెసును భగ్నముజేయుటకు ప్రభుత్వమువారు ప్రయత్నించుచున్నారు. ప్రభుత్వమువారిచర్యను అంగీకరించెదమేని కాంగ్రెసుప్రచారము కాంగ్రెసుసభల అవసరములేదు మన మీ అన్యాయపుట్టుతైరువును సహించి యూరకుండరాదు. కాన ఇప్పుడు మన కర్తవ్యంబైతి. ఈసాలను మనకు విజయము చేకూరుట తత్వము. కాన మన అల్పలేఖండ ఉల్లంఘించుటెట్లు అనిమనము యోచించుచుండ ప్రభుత్వమువారే మనకు కాననాతికమమునకు మార్గమునుజూపిరి. కాంగ్రెసువాలంటీరుగ నెవరైన జేరి రా అతిచాలును. సంకెము జేయుడు. వాలంటీరుగ జేరెదనని ప్రకటింపుడు. మీకు ఆరుమాసములకీ తప్పదు. అపరాధము గూడ (జరిమానా) విధింపబడవచ్చును. మనము దీనికి సంసిద్ధులై యుండవలెను. సంతకములను జేయవలెను. ఇదివరకపుడే 1000 మంది సంతకములను జేరిరి ఈ సంగతులనుగూడ వాలంటీరులుగ జేరుటకు సంతకములను జేయవలెను. ఒకరికెంబడి ఒకరు చొల సాలకు బోవుటకు తయారగు నుండవలెను. ఈదేశంబు లోవుగ 1000 మంది చెరసాల కేగదరని మనకు జనవరిలో తప్పక స్వరాజ్యము వచ్చి తీరును. సందియము లేదు. ఈపుణ్యకాలము ను జారవిడిచితిరేని మనకిక ముక్తిలేదు. అ థో గ తి పాలు కావలసి యుండును. నావలెనే మీరుకూడ సిద్ధముగనుండుడు. ఆరుమాసములు విరామమునో, వ్యాయామమునో, స్వగ్రామమునో బోయి పరిశ్రమ యొనర్చుచున్నారమని యనుకొనుడు. విశ్వాధ్వలారా! ఇదివరకు మీరుతప్పజేసినను ఇప్పుడైనను పశ్చాత్తాపము నొంది వాలంటీరులుగ జేరుడు. మీరు ఇప్పుడు వాలంటీరులుగ జేరవలెనని తప్పక జనవరిలో స్వరాజ్యము వచ్చితిరును. ప్రభుత్వమువారు మంచి అవకాశమును మీ కొసగిరి. చెరసాలకు మీరుచనినను మీకు తగిన, పనినే ఇచ్చెదరు భయపడకుడు. ఈపుణ్యసమయమును వృధాపుచ్చుకు. రెండు ముక్తిగాంచి ధన్యులగుండు. మీకకాలక్రమ శిక్ష యు గూడ చెరసాల క్రమశిక్షవలెనే యున్నది. న్యాయవాదులు గూడ కోర్టులో ఆటులే యున్నారు. ఒదిగియుండిరి కాన మీరు భయపడన సరములేదు తయారగునుండుడు. మీచారిత్రము ఆచంద్రాగ్రము స్వరాజ్యసంపాదకులుగ లిఖించబడును. 18 నుండి 30 వ యెన్నుగలవారందరును సిద్ధాధ్యులు, న్యాయవాదులును వాలంటీరులుగ జేరవచ్చును. విశ్వాధ్వలారా! 6 మాసములు మృతినొందితి మనుకొనుడు. ఇప్పుడు సభలకు, ఉపన్యాసములకు సమయము గాదు. నేటినుండి నిర్భీతిగ మీధర్మమును నిర్వహించుడు. తొందరపడి వాలంటీరువులను సంతకముజేసి విస్మృతు కనుజీయకుడు. దూర మాలొచించి సంతకము జేసి నిశ్చలచిత్తముతో జేతనేవారకులై చెరసాలకుబోవ జంకుడు. మీధర్మమే మీకు ప్రధానము. దుష్టులతో పనిలేదు. వాలంటీరులని ఏదో ఒక చిహ్నము మాత్ర ముండవలయును. కాంగ్రెసు సమాజేశ మగులోపల మదరాసు విద్యార్థులు 10 వేలు వాలంటీరులుగ జేరినను సంతోషవార్తను తెలియజేయు భాగ్యమును కలుగజేయును.

కా|| నాగేశ్వర రావు పంతులుగారు

మీకుట ప్రస్తావించుచు ఇట్లు నుడిపిరి:— క్రస్తుత మందు జేతమున గల పరిస్థితులు మీకు తెలియును. అధ్యక్షులు

మనము చేయువలసిన దానిని చెప్పెను. కాననాతికమమును ఎట్లుచేయవలయునని కన్పపడుచున్నాదు. పన్నులిచ్చుట మానుట ఒకమార్గమనియు ఇంకొకటి జేసిన ఇంకొక మార్గమనియు మనప్రజలు అనుకొనుచున్నారు. కాని కాననాతికమమునకు ప్రభుత్వమువారే వనకు ప్రోత్సహింపమును జూపిరి. కాంతివైస్యము అక్రమము, అరాచకమైనదని క్రిమినల్ లా అమెండుమెంట్స్ అవును అమలులో లేటిరి. మోతీలాల్ నెహ్రూ దానగార్ల నిందులకే చెరసాలకు ప్రభుత్వమువారుగొం పోయిరి. స్వరాజ్యముసంపాదించుకొన దలచినవారు శక్తికలిగి జపము, పురాణపఠనమును, వ్యాయామమును చెరసాల కేగి చేయగు. మద్రాసులో 500మంది వాలంటీరులుచేరిన బాలును. ఒక ఆరుమాసములు నిక్రాంతిని గైకొంటిమని తెలపవలయును. ఇట్లు ఆరుమాసములు చెరసాలయందు జేతనేవకు దైవప్రార్థన జేసి కొన్ని గవ్యస్థానమును జేరెదము. మనము కాంతివైస్యముగ జేరి దుర్మార్గమును జేయుటకు బూనుకొనలేదు. ఇట్లు దౌర్భాగ్యరహితులమై ఆహింసాధర్మబద్ధులమై ఆచరించితిమేని ప్రపంచమున కంతకును ఇదివర కెన్నడును వినికిని ఎరుంగని క్రొత్తధర్మమును గుణపాతము నేర్పగల్గినవార మగుదుము. కాంతివైస్యమున మనము తప్పక చేరవలయును. జేతనేవ జేయవలయును. చేయి ఎక్కిత ధర్మబద్ధులమము కాంతియుతులమై జేతనేవజేయుటకు సంసిద్ధులముగ నుండవలయును. తదనంతరము కంచి కన్యకాస్వామి శర్మగారు, డాక్టరు రాజ్, ఫజలుల్లాసాహెబుగార్లును వాలంటీరులుగ జేరవలయునని యుపన్యసించిరి. వాలంటీరులుగ జేరదలచుకొన్నవారు ప్రతిదినము 1 గంట మొదలుకొని సాయంత్రము 5 గంటలవరకు నెం 8, బ్రాడ్వే కార్యాలయమునకు బోవలయును. ఇక్కడ సంతకములు జేయదలచినవారు చేయవచ్చుననిరి.

ఆగణి సుబ్రహ్మణ్యకాశ్రీ, రాజగోపాలాచారి రాజ్ గారు వాలంటీరులుగ జేరితిమని తెలియజేసిరి.

సభ కాగ్యక్రమ మంతయు జేతభావలయంచే జరిగిన విజేతవత్తదహనము గావింపబడెను.

కుప్పరోగ నిర్మూలన

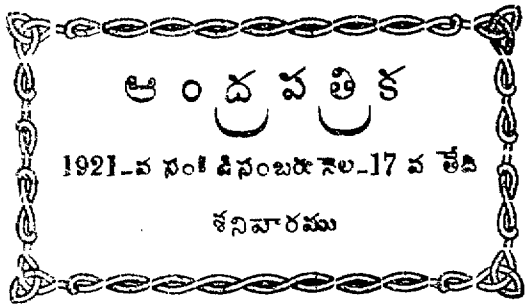
నిజమెవ పూచి (3222)

ఆయుర్వేదములో గూడ ఆలగ్నేయవైద్యము, రోగ సాదృశ్యవస్తువయోగ చికిత్స, జంతు అవయవ ప్రయోగచికిత్స మొదలగు అనేక వైద్యకాస్త్రములు చదువుటవలన ఆయుర్వేద విజ్ఞానము మాకు బాగుగ కలిగినది. అపురాపములగు ఓషధుల మహత్వము పర్యవహనులగు కోడలు వగైరాల వద్ద మిగుల క్రమపడి కొన్ని అపాయములతోనై నేర్చుకొనబడి తరిశోధింపబడినవి. అప్రాదేశ కుష్ఠము అన్ని అవస్థలలోను పూచీవైస కుదర్చవలెను. మా దగ్గరవుండే బొంబము సేవించు కుష్ఠకోగులు వారికి గుణము కనుపించిన కొలది వాయిదాలవైసి సామ్య యివ్వవచ్చును. అలాగు గుణము కనుపించక పూర్వముగాని, రోగము కుదురకచ్చునని రోగికి నన్యకము ఫట్టక పూర్వముగాని, సామ్యేమియు నియ్య నవసరము లేదు. ఉత్తప్రత్యుత్తరములముగ సహితము కుష్ఠకోగులకు చికిత్స చేయబడును. అట్టివారికి బొంబములు వి.పి. గా పంపబడును. అన్నికారుల కుష్ఠకోగులులకును అందరు రోగులకును ఒకటే రివ్య అవునధము కాదు ప్రతిరోగిస్థితియును రోగిగను ఆలోచించి అందులకు తగినమందు యివ్వబడును.

దీర్ఘాయు నిర్మూల } వి. యమ్. రాజా,
నాలయము. }
దీర్ఘ వ్యాధులకు ఘనమైన
భీమ నికట్టగము (875) ఆయుర్వేద వైద్యులు.

బందరు డి|| ము|| కోర్టులో

కాశీ-కమ్యుల బుచ్చయ్య.
ప్రతివాది-గడ్డం వెంకటప్పయ్య.
బందరు డిస్ట్రిక్టు మనసపు కోర్టులో ప్రతివాదివయన S. C. 804/1921 గు దావా తీర్పు రాగా సదరు దావాలో ప్రతివాది ఆక్షేపణలు తెలియజేర్చు కొ గలందులకు గాను 22-12-21 లేదీకి వాయిదా అయియున్నందున యేమయినా ఆక్షేపణలు వున్నయెడల 22-12-21 లేదీన పలు 15 గంటలకు సదరు కోర్టుకు హాజరయి తెలియపర్చుకోవలెను.
కోర్టు పర వెంకటరమణయ్య నాయుడు.
885 వాదికరపు స్తీతకు.

రాండుటేబిలు సమావేశము

వస్తుత సమయమున అధికారవలంబించు చున్న నిర్బంధవిధానము అన్ని పక్షముల వారి కన్నుల దెరిచినందులకు, సంతసించవలెను. దేశములో ప్రస్తుత సమయమున కలిగిన అఖండ ప్రభాదమునకు అధికారవర్గము కావించిన యల జడి విశేషముగ తోడ్పడెను. స్వరాజ్యసిద్ధి త్వర లో కలుగునో కలుగదో యను యనుమానము గలవారి సందియము బాపుటకోసమ, ప్రస్తుత పరిస్థితు లుదయించినవి. అధికారవర్గము ప్రజల నగ్నిపరీక్షకు లోనుకేసెను. కాని ప్రజలు చలించ లేదు. తమ దృఢ నిశ్చయమును విడనాడలేదు. తుదిరంగమును వారు జయప్రదముగ దాటుచు న్నటుల, లీడరు మొదలగు మితవాద పత్రికలు సయితము అంగీకరింపక తప్పదయ్యెను. ఆహమ్మదాబాదు కాంగ్రెసుసభ స్వరాజ్యప్రకటనము గావించుటకు, నిండు విశ్వాసము గుదిరినది. గాంధీ మహాత్ముడు అన్ని ప్రాంతములవారిని అధిక సంఖ్య లతో ఆహమ్మదాబాదు కాంగ్రెసుసభకు విచ్చే యుడని ఆహ్వానించుచున్నాడు. మహాత్ముని కోర్కె ననుసరించి, భారతీయు లధిక సంఖ్యలతో కాంగ్రెసుసభాత్రకు వెడలి స్వరాజ్యసందర్శనము గావించుట భావ్యము. దేశ ప్రముఖు లనేకులు కారాగృహములకు వెడలియుండిరి. యువకు లనేకులు తమ పాలబడిన కట్టములను సంతసముతో భరించుచున్నారు. గాంధీమహాత్ముడు సూచించిన నటుల కారాగృహములకు వెలుపల నున్నవారు సత్వర స్వరాజ్యసిద్ధికి పాలుబడి, నిర్బంధితుల కందరకును త్వరలో స్వేచ్ఛ నిప్పించుట ధర్మము. ఆహమ్మదాబాదు కాంగ్రెసుసభయందు, దేశ పరిస్థితులగుర్చి దీర్ఘాలోచన జరుగును. మహాత్ముడు భావికర్తవ్యము గూర్చి హిత మొనగును. ఇంతవరకును దేశ మెట్టి పురోభివృద్ధి గాంచినదో దేశ మికముందేమార్గముల నవలంబింపవలయునో, స్వరాజ్యనుభవమునకు దేశమునం దెట్టి నిర్మాణము జరుగుట యవసరమో, మొదలగు విషయము లన్నియు యోచింపబడును.

మితవాద నాయకులకు సయితము ఆహ్వానము లంపటడెను, మహారాష్ట్రజాతీయవాదు లధిక సంఖ్యలతో కాంగ్రెసుసభకు విచ్చేయవలయునని గాంధీమహాత్ముడు కోరుచున్నటుల తెలియుచున్నది. హిందూమహమ్మదీయ సమ్మేళనము సాధ్యమయినపుడు, రాజకీయపక్షములకలయిక సాధ్యము గాకబోదు. దేశమున కంతకును, ఉపద్రవము సంభవించినపుడు, అన్ని విభేదములును వెనుకబడుట నిశ్చయము. స్వరాజ్యసిద్ధికి, దేశము శంకాంతరంగిక ఐకమత్య మవసరము. మహాత్ముని శక్తి, అన్ని పక్షములవారియందును ఈ సమయమున ఐకమత్యమును చేకూర్చునను చిహ్నములు గనుపించుచున్నవి. మితవాదులు కొంతవడి మేల్కొనుచున్నారు. నిర్బంధవిధానము బనికి రా

దనుచున్నారు. రాబోవు సామ్రాజ్యకాననసభలో రాండుటేబిలు సమావేశమును కూర్చవలయునను తీర్మానమును, రా. బ. టి. రంగాచార్యులుగారు ప్రతిపాదించెదరు. సర్ క్రఫుల్ల చంద్రశేఖర్, సర్ అనుతోష్ ఛాదరీవంటి మితవాదుల సంతకము గల, యొక ప్రకటనము కలకత్తాలో వెలువడినది. ఈ ప్రకటనమునందు, ఉభయపక్షములవారును పోరాటమును విరమింప ప్రభుత్వమువారు గోరవలెననియు, ప్రస్తుతస్థితిగూర్చి విచారించి తగిన సమాధానము గుదుర్చుకొనుటకు రాజప్రతినిధిగారిక సమావేశము నేర్పాటు చేసి అందుకు ప్రజల నాహ్వానింపవలయుననియు, ఇటీవల నిర్బంధముల మూలమున స్వేచ్ఛను గోల్పోయినవారి నందరిని వెంటనే విడిచిపెట్టవలయుననియు, కోరబడెను. ప్రస్తుత నిర్బంధవిధానమును రద్దుచేసి అఖండిత తొలగింపకబోయినచో, భారతీయులలో నన్ని పక్షములవారును తమతమ విభేదములను కట్టిపెట్టి పోరాటమున దిగెద రనియు, సకాలమున జూపెడి రాజనీతిదక్షత, ప్రస్తుతవిషయస్థితి నిపు డయినను తొలగింపగలదనియు, ఈ ప్రకటనము దెబ్బచున్నది.

మితవాదు లెల్లరు సర్ పి. సి. రే ప్రభృతులు గనుబడిచిన దృఢనిశ్చయము నీ తరుణమున జూపుట ప్రధానధర్మము. సహాయనిరాకరణోద్యమము పట్ల విముఖత్వము కనుబడిచిన జిన్నా సయితము, ప్రభుత్వ దృక్పథము న్యాయవిరుద్ధమనియు, లిటాఫాల్, పంజాబు, స్వరాజ్యసమస్యలను ప్రభుత్వము వెంటనే పరిష్కరించుట దప్ప వారికి వేరుమార్గము లేదనియు, రీడింగు ప్రభువు ప్రజేచ్ఛను నెఱవేర్చుచో, నిర్బంధముల కవకాశము తొలగి పోవుననియు పత్రికాప్రతినిధు లొకరితో జెప్పిరి. చిసెంటుగారు సయితము తన దృక్పథమును మార్పుకొనవలసివచ్చెను. లీడరుపత్రికా ప్రతినిధి తో ముచ్చటించుచు, ప్రస్తుత పరిస్థితుల గూర్చి భీతి గనుపరచుచున్నది. రాండుటేబిలు సమావేశమును రాజప్రతినిధిగారు వెంటనే నేర్పాటు చేయవలయునని సూచించుచున్నది. వండిత మదనమోహన మాలవ్యాగారు, గత పక్షము దినములనుండియు నడచుచున్న నిర్బంధముల జూచి, తనకు గలిగిన బాధ ఇంతింతని జెప్ప విూలేదని నుడివిరి. మాతృదేశముపట్ల తమ విధ్యుక్తధర్మమును నెఱవేర్చు బ్రయత్నించుచుంటిమనియు, ఫలితము భగవదధీనమైయున్నదనియు, వీరు పలికిరి. మాలవ్యాగారు కలకత్తాకు వెడలి పోయిరి. వీరు రాజప్రతినిధిగారితో సప్రతితిముటకే బోయియుందురు. హిందూదేశమునందు మాత్రమే గాక, ఆంగ్ల దేశమునందును నిర్బంధములు తోతగలిగించుచున్నటుల విదేశవార్తల బట్టి గ్రహింపవచ్చును. లజపతిరాయి, దాసు నాయకుల నిర్బంధముల గూర్చి కలనల్ వెడ్జిపుడ్డుగారు పార్లమెంటుసభలో ప్రశ్నించిరి. రాజకీయ నాయకులను సామాన్యనేరస్థులవలె జూచుచున్నారా లేక రాజకీయ నిర్బంధితులవలె జూచుచున్నారాయని, కలనల్ వెడ్జిపుడ్డుగారు రడుగగ, స్వపరిపాలనమునకు ఎవరి సహాయము కావలసి వచ్చునో అట్టి వారిని కారాగృహములందు నీచముగ జూడకుండుటకు తాము చర్యదీసికొనినటుల మాంటూగూగారు పలికిరి.

లండను టైముస్ పత్రికలో కోమాయనెడి వారు ప్రస్తుత హిందూదేశస్థితి గూర్చి వ్యాసమును వ్రాయుచు, ఆంగ్లప్రజలు సంపూర్ణ నిర్బంధపద్ధతిని అంగీకరింపరనియు, న్యాయక్రమ పోషణ నిమిత్తము ఆనవసరనిర్బంధములకు ఐదైండు దేశమున గడంగి పొరబడితిమనియు, హిందూదేశ

మును ఇంకొక ఐదైండుదేశముగ మార్పుచో ఓడింప నీలులేదనియు, సమాధానము గుదుర్చుకొనుటకు రాండుటేబిలు సమావేశము నేర్పాటు చేయవలయుననియు, సూచించియుండిరి. రాండుటేబిలు సమావేశమును సమకూర్చవలయునని, అన్ని భాగములనుండియు సూచనలు వెలువడుచున్నవి. గాంధీమహాత్ముడును సహాయ నిరాకరణవలంబులును, అంత్య సమాధానమును తిరస్కరింపరు. కాని దేశ గౌరవమున కన్ని భంగకరముగ నుండగూడదు. ప్రజేచ్ఛకు దానియందు సంపూర్ణావకాశ ముండవలెను. అధికారవర్గ మింతవర కవలంబించిన జన్మస్వాతంత్ర్యనిరోధమునకు పశ్చాత్తప్త హృదయము కనుబటుపవలెను. అందుకు తార్కాణముగ నిర్బంధవిధానమును వెంటనే పూర్తిగ విడనాడి, రాజకీయనిర్బంధితుల నెల్లరను విడుదలజేయుటము ఖ్యము. వారిహృదయము మారినగాని, రాండుటేబిలు సమావేశమున కవకాశముండదు. ప్రజలు సత్వరస్వరాజ్యసిద్ధి కోరుచున్నారు. ఆ విషయమై ప్రజలు తమయభీష్టమును మానుకొనుట దుర్లభము. ముఖ్యసూత్రము విషయమై రాజకవకాశ ముండనేరదు. స్వల్పసంస్కరణములతో దేశము సంతృప్తి జెందనేరదు. మాంటూగూగారు సూచించినరీతిని, స్వల్పపుమార్పులను చేసి వానిని సవరణచట్టము లో చేర్చినచో, దేశము ఏకగ్రీవముగ వానిని నిరాకరించును. ప్రజలు గోరునది స్వయంనిర్ణయాధికారము. ప్రజేచ్ఛకు కనుగొని దానిని నెఱవేర్చుకుండ దయాధర్మముగ మరికొన్ని సంస్కరణముల నిచ్చినంత మాత్రమున దేశమితరుణమున, సంతృప్తిజెందుననుట కేవలము భ్రమ. ప్రజల ప్రధానసూత్రమును రాండుటేబిలు సమావేశమునందు ప్రభుత్వమునా రంగీకరించునడల, వివరములగూర్చి సమాధానము గుదురవచ్చును. ప్రస్తుత చిహ్నములబట్టి రాండుటేబిలు సమావేశమున కవకాశముండునని తోచుచున్నది. కాని, జాతీయనాయకులు ప్రజేచ్ఛ తంతమాత్రము ఆటంకము గలుగకుండ చూడవలయును. ప్రజల స్వయంనిర్ణయాధికారమును ప్రభుత్వమువారు గుర్తించవలయును. సత్వర స్వరాజ్యసిద్ధి తప్ప వేరు సమాధానముండదని తేటపరుపవలెను. ఇందులకు ప్రభుత్వమునా రంగీకరింపనియడల, సర్ పి. సి. రే ప్రభృతులు తెలిపిన రీతిని, హిందూదేశమునం దన్ని పక్షముల వారును తదేక దృష్టి తో కలసి బని చేసి దేశమును త్వరలో గమ్యస్థానము జేర్చెదరనుటకు సందియములేదు. ఐదైండుసమస్యను పరిష్కరింప బూనుకొనిన ఆంగ్ల దేశము హిందూదేశ సమస్యను వెంటనే పరిష్కరించుచో, బ్రిటీషుసామ్రాజ్యమునకు మకుటమగు తారతమ్యమును సామ్రాజ్యమునందు నిలుపుకొనగలుగును. ఇందుకు తగిన దూరదృష్టిని, విచక్షణజ్ఞానమును, లాయడుజార్జి గారీతరుణమున గనుపటచెదరా?

కాంగ్రెసుసభ : దాసు సతీమణి విజ్ఞాపన

దాసు సతీమణి, ఈ తరుణమున కనుబటుచుచున్న త్యాగ ధైర్యసాహసములు భారతవర్షమున కచ్చెరువు గలిగించుచున్నవి. కలకత్తా ప్రెసిడెన్సీ కళాశాల ఆవరణములోనికి ఈ మె పోయి, దేశసేవ జేయుటకు విద్యార్థులను కొందరను వెలుపలికి తీసికొని రాగలిగెను. శ్రద్ధయు కుమారుడును స్వేచ్ఛను గోల్పోయినను, ఈమె విచారమున మునుంగుటకు మారుగ దేశసేవనే ప్రధాన

స్థానిక వార్తలు

అడవుల అద్వైత కమిటీ:— ఈ కమిటీ లో రావు బహదూర్ టి. సంజయ్‌మోర్ చెట్టిగారిని యం. యల్. సి. సభ్యులుగా ప్రభుత్వమువారు నియమించిరి.

సుగంధవిలాససభ:— ఈ సభవారు డిసెంబరు 18 వ తేదీ సాయంత్రం 5-30 గంటలకు విక్టోరియా ఫలిట్ హాలు లో 'ఉత్తర రామచరిత్రము'ను సంస్కృతమున ప్రదర్శించెదరు.

ఒక సవరణ:— ఆంధ్రపత్రిక 15 వ తేదీ గురువారం పత్రికలో 8 వ పేజీ ప్రకటనలో నియమించినవార్త అఖిలజాతి తాలూ ప్రచురింపబడిన పోలింగ్ స్టేషనులు అనుకూలముగా చివర ఒంటిమిట్ట అను దానికి వశమెట్ల అని చదువుకొనవలయును.

కృష్ణాజిల్లా నిమ్మజాతులు:— కృష్ణాజిల్లా నిమ్మ జాతులవారిభూములకు యీ ఫలదీనిండి మూడు వత్సరముల వరకును శిస్తు నీటితీరువ మొదలైనవి తేరుండుటకు ప్రభుత్వము వారు రంగీకరించిరి.

ఏలూరు జాతీయపాఠశాల:— ఏలూరు శ్రీ గాంధీ ఆంధ్రజాతీయ మహావిద్యాలయము డిసెంబరు 21 వ తేదీ సాయంత్రము 2-45 గంటలకు మల్ల కూర గోకయ్యశ్రేష్ఠిగారి మేడ మీద ప్రారంభింపబడుననియు, లక్ష శనూ లాయెననియు, తంతి వార్తలన దెలియుచున్నది.

వెలెరి నరీశాఖ:— గంగా, విశాఖపట్నము, గాతా పరి, కృష్ణా, గుంటూరు, నెల్లూరు, కడప, కర్నూలు, బళ్ళారి, అనంతపురం, చిత్తూరు జిల్లాలన్నియు కలిపి నిజిలు వెలెరినరీ శాఖలో నొక శ్రోత్రదేవిజనుగ నెర్పాటుచేయబడినది. ఈదేవి జనుకువాల్చేత 'పాడ' శ్వాస్త్యర్థ్యగ నుండును. మ్యాన్ యెలిగాటు గారు యీ దేవిజనుకు జనవరి 3 వ తేదీనుండి శూదరం బెండెం టుగా నుండుటకు నియమింపబడినారు. (ప్రచురణ సంఘము.)

యువరాజగమనము:— యువ రాజు గారు మద్రాసుకు వచ్చినప్పుడు ఉత్సవము జూచుటకై వచ్చువారు రలు స్థలస్థలములు చేసికొనుటకై దరఖాస్తులు పంపుమని కోరగా పంపియండి. స్థానములు 3880 మాత్ర మున్నవి. దరఖాస్తులు 1687 స్థానములకు వచ్చినవి. గవర్న మెంటు చూడుట వెళ్ళుచున్నది. ప్రక్కను గ్యాలరీలు వేయించుటకు యోచన జరుగుచున్నది. వీలైనంతవరకు దరఖాస్తు ముందు కనకలబ్ధి స్టీలు యాయుబడునని ప్రచురణసంఘమువారు తెలుపుచున్నారు.

33 వ దేశీయమహాసభ:— ఆహ్వాన సంఘాధ్యక్షులగు వల్లభభాయి జే. పటేలుగారు మాకిట్లు వ్రాయుచున్నారు:— "కాంగ్రెసుకు వచ్చుటకు శ్రద్ధించిన మితవాది రాజకీయ వేత్తలకును, యితరులు స్వాతంత్ర్యోద్యమములకు ఆహ్వానముల బంపుటకు తీర్మానింపబడినది. ఇదివరకు కొన్ని పంపబడినవి; గాని కాంగ్రెసును జూచుటకు వచ్చు రాజకీయవేత్తలు ప్రముఖులెవరును తమ కోర్కెను తెలుపలేదు. కాన మీ ప్రతికర్షకావచ్చువారలు తమ శ్రేష్టత దెలియజేసినచే ఆహ్వానముల బంపెదము."

గ్రామపంచాయతీ చట్టము

1920 వ సం॥పు మద్రాసు గ్రామపంచాయతీ చట్టములో కొన్ని చిత్తునూత్రముల తయారుజేయుటకు యీ క్రిందివారల నొక కమిటీగా ప్రభుత్వమువారు నియమించిరి. (1) రావుబహదూర్. సి. వి. యస్. నరసింహరాజుగారు (2) టి. శివశంకరం పిల్లే ఆవర్గ్. (3) రావుబహదూర్ టి. యల్. శివజ్ఞానపిల్లే గారు (తిరునల్వేలిజిల్లాబోర్డు అధ్యక్షులు) (4) టి. యల్. రాధలింగ చెట్టియార్ (5) రావుబహదూరు పి. యస్. కృష్ణశాస్త్రిపంతులు గారు (6) దివాన్ బహదూర్ పి. కే. రామానుజాచార్యార్ ఆవర్గ్ (తెలంగాణజిల్లా బోర్డు అధ్యక్షులు) (7) జే. గ్రేగారు పి. సి. యల్. (సహకారసంఘముల రిజిస్ట్రారు) (8) యల్. గోపాలస్వామి అయ్యంగార్ (లోకల్ బోర్డుయొక్కయునునుసి పలు కొన్నియుల యింకొకటి)

ఈకమిటీ స్థానికస్వపరిపాలనశాఖ ప్రభుత్వకార్యదర్శి యగు టి. కే. అరుణాచలయ్యగారు కార్యదర్శిగ నుండును. కమిటీలోని నిరుద్యోగసభ్యులు బ్రాహ్మింగు డెయిరీ అల్లశెన్నులు ఫస్టుక్లాసు అక్సెడరులు పొందినంత పొందుదురు.

కమిటీవారు మద్రాసుఫోర్ట్ నెంటు బాక్స్ లో కూడెదరు. కార్యదర్శి యీసమావేశములకు తేదీల నిర్ణయించెదరు.

కమిటీవారు జనవరి 15 వ తేదీలోపుగ రిపోర్టు పంపవలెను.

చమున ఆత్మశక్తి కుటయోగమున్నచో, మనకు విజయము తప్పదు. ఇదివరకే అధికారులు భీతి గనుబుడిచి, ముకుతున్నటుల, మీరు కనుగొనలేదా? "

తుదిచర

శ్రీమంతుల సవరణచట్టము గూర్చి విచారించుట కవకాశమియ్యక, రాటుముల తీర్మానమును నిరాకరించిన మదరాసు శాసనసభ స్థానికస్వపరిపాలన సంఘసభ్యులు రాజభక్తి ప్రమాణము జేయవలయు నను చట్టమును అంగీకరించి, తన యస మర్థతను ప్రపంచమునకు వెల్లడించెను. గా. రామారాయణింగారు ప్రవేశపెట్టిన చట్టపు యుద్దేశ మేమి? సహాయనిరాకరణావలంబులను స్థానిక సంఘములలోనికి జేరనీయకుండుటయేయని, స్పష్టమయ్యెను. ఈచట్టమునకు తొందరలేదనియు జనవరి 19 తేదీ వరకు దీని విచారణ నావీయించవచ్చుననియు కృష్ణారావుపంతులు గోరినను, అధిక సంఖ్యాకులు వీలుగాదనిరి. ఇకమీద స్థానిక సంఘములు పూర్తిగ నధికారసంఘము లగును. నిరాకరణావలంబులకు గలిగెడి నష్ట మేమియులేదు శాసనసభలలో బ్రవేశించుట కంగీకరింపనిజాతీయ వాదులు స్థానిక సంఘములలో జేరకున్న విచారించెదరా? శాసనసభలలో మరల జేరవలయునని కోరెడిమహారాష్ట్ర ప్రముఖులు తమ కిట్టిభంగ పాటు చేకూరు నని ముందుగ గ్రహింపవలెను. శాసనసభాంతమున మద్రాసు గవర్నరుగా రిచ్చిన యువన్యాసమున, మద్రాసు రాష్ట్రమునకు క్రిమినల్ లా సవరణచట్టమును వర్తింపజేసినందులకు కారణముజూప యత్నించిరిగాని, లాభము లేకబోయెను. వీరు సకారణమును గనుపరుచుటక బోయిరి. మిగిలిన రాష్ట్రములకు గలిగిన గౌరవమును మద్రాసు రాష్ట్రమునకు గలుగ జేయదలచిరి గాబోలు. ఫలితమేమగును? మద్రాసు రాష్ట్రమునందు ఇందుమూలమున నూతన సంఘసము గలిగి, స్వరాజ్యమును చేరువునకు దెచ్చునటుకు నంది యము లేదు.

ఎన్. శ్రీనివాసయ్యంగారి ఆత్మగౌరవము

ప్రభుత్వమువారిపు డవలంబించుచున్న దండన విధానమునకు తమ అసమ్మతి దెలుపుటకు గాను, మద్రాసు శాసనసభయందలి తమ సభ్యత్వమును, సి. ఐ. ఇ. చిరుదమును త్యజించినటుల, ఎన్. శ్రీనివాసయ్యంగారు ప్రకటించుచున్నారు. శాసనసభలో జేరి, ప్రజాస్వాతంత్ర్యమును సంతోషించుట దుర్లభమని సువ్యక్తమగుచుండగ, అందలిఫలమును అనుభవపూర్వకముగ గ్రహించిన శాసనసభ్యులైనను, శ్రీనివాసయ్యంగారి మార్గము నవలంబించి తమ ఆత్మగౌరవమును నిలుపుకొన గూడదా? శ్రీనివాసయ్యంగారు గాంధీమహాత్ముని కార్యక్రమమును పూర్తిగ నంగీకరించువారుగారు. అయినను, అన్ని పక్షములవారును సంపూర్ణ స్వదేశ ప్రేమము నవలంబింపవలయుననియు, మద్యపాన నిషేధమును కొనసాగింప వలయుననియు, జాతీయవిద్యను వ్యాపింపజేయవలయుననియు, దేశీయుల ఆంతరంగిక ఐకమత్యమునకు కృషిసలుపవలయుననియు, ఆయ్యంగారు మోచ్చు రించుచున్నారు. ఈ మోచ్చరికను ఆచరణలో బెట్టుట కింతకన్న ననుకూలతరుణ ముండబోదు.

ముగ నెంచి, కాంగ్రెసు కార్యమును కొనసాగించుచున్నది. రాబోవు కాంగ్రెసుసభకు అధ్యక్షులెవ్వరయ్యెదరని విచేర్చించువారు, దాను సతీమణి గావించిన విజ్ఞాపనను పరిశీలించుట భావ్యము. దానుగారి సీలోపల వదలిపెట్టినను, లేకున్నను, అధ్యక్షస్థానమును ఖాళీగనుంచి సభ్యులెల్లరును వారినే అధ్యక్షులుగ మడినెంచి సభను జరిగించుట ఆత్మవ సరము. కాంగ్రెసు సభాధ్యక్షుని నిర్బంధించిన విషయము గూర్చి ప్రపంచమునకు వెల్లడియగుట ముఖ్యము. హరి శరీరమును నిర్బంధించినను, అధికారులు ఆత్మను నిర్బంధింప నేరరు. వారు కారాగృహమున నున్నను, కాంగ్రెసు సభ వేరొక అధ్యక్షుని గుర్తింపజాలదు. ఈ సందర్భమున దాను సతీమణి కాంగ్రెసు సభాధ్యక్షుల గూర్చి యు, కాంగ్రెసుసభకు కలుపురు వెడలవలసిన యావశ్యకతగూర్చిగా గావించిన మోచ్చరిక నిట నుదహరించెదము. "దేశీయమహాసభ 26 వ డిసెంబరు తేదినసమావేశమగును. కాంగ్రెసునాయకులలోను ప్రచారకులలోను వెద్దవారు పిన్నవారు పలువురు కాంగ్రెసుసమావేశమునకు వెడలజాల రనుసంగతి మీకు దెలిసిన విషయమే. ఉన్నతాశయులును, స్వార్థరహితులునగు వీరు సభకు రాకున్నను, వారి ప్రాణము లక్కడనేయుండును. వారిని సంధ్యరించి భావప్రబోధితులగుటకును, సంతోషహృదయులగుటకును మీరక్కడకు రారా? అధ్యక్షుని ఆసనము ఖాళీగనుండును. వారు కాంగ్రెసున కీయదలచిన సందేశమును నా కిచ్చిరి. అరెస్టు కాబోవుచుండగ, ఈసందేశమును మీకొసగవలసిన పవిత్రధర్మమును అధ్ధాంగినగు నాకు వారొసగియుండిరి. నే నీ ధర్మమును నెఱవేర్చుటకు అనర్హురాలనయినను, అందుకు ప్రయత్నించెదను. ఇది నాధర్మకోర్కె. గాంధీమహాత్ముని కోర్కెయు ఇదియే. ప్రస్తుత పరితాపమయమున మీరువచ్చి నాకు తోడ్పడరా? నలువదిసంవత్సరముల వైకాలము నుండియు, కాంగ్రెసుసభ యొక్కటియే జాతీయ ప్రతిష్ఠావనగనుండెను. కాంగ్రెసు పండిరి కర్మ భూమిగనుండెను. అధికారవర్గములో పోరాడుటకు మన వెద్దలు నిశ్చయించిన దీ ప్రదేశమునందే. వెనుకటి తరము వారు స్వరాజ్యపతకమును నెలకొల్పి దాని నెగురునటుల జేసిన దిక్కడనే. ప్రస్తుత సందిగ్ధసమయమున ఆ పతాకమును విడనాడెదమా? దానిని మన శత్రువులు పట్టుకొని కాలిక్రింద బెట్టుట కంగీకరించెదమా? శాశ్వతమగు అవమానమున కిది కారణము గాదా? అందులకు మీ రంగీకరింవరని నాకు తెలియును. మీ విభేదములను మరచి పొందు. వేనకువేలు సభకు విచ్చేయుడు. కాంగ్రెసుసభలో బ్రవేశించి, స్వరాజ్యపతాకము నెగురనియును. అవసరమగుచో కాంగ్రెసుసభయొక్క పవిత్రపు బురుజులపై మీరు త్యాగ మొనర్చుడు. కడవటిపీలుపు వినబడుచున్నది. వంగదేశపు స్త్రీ పురుషులారా, మేల్కొనుడు. ఒకవారము దినములలో మీరు జేయగలిగినవనికి నాకెంతయు గర్వము కలిగినది. ఉద్యమముకొరకు మీరుచేసిన త్యాగములను నే నెంతయు కీర్తించెదను. అరెస్టులు, కారాగృహ శిక్షల తక్కును చదివిన వారెవ్వరికి సంతోషమును ఆశయు గలుగదు? స్వరాజ్యాక్రమమునకు సంతసముతో బోయెడి యాత్రికుల గమనము జూచి, ఎవ్వరికి ఆనందభాష్యములు రాలకుండును? పోరాట మిప్పుడే ప్రారంభమయినది. ఇది చాల దీర్ఘముగను, కష్టసహితముగను నుండును. ప్రపంచమున ఆత్మశక్తి కుటయోగమున్నచో, మనకు విజయము తప్పదు. ఇదివరకే అధికారులు భీతి గనుబుడిచి, ముకుతున్నటుల, మీరు కనుగొనలేదా? "

నిర్బంధవిధాన విజ్ఞాపనము

అహమ్మదాబాదు కాంగ్రెసు

దాసు సతీగారి విజ్ఞప్తి

ఎస్ శ్రీనివాసఅయ్యంగారు. బిరుదుమును విసర్జించుట

అహమ్మదాబాదు కాంగ్రెసు

దాసు సతీమణిగారి విజ్ఞప్తి

రాగల కాంగ్రెసు సమావేశమునకు ప్రజలధిక సంఖ్యా కులుగ వేడలవలెనని విజ్ఞప్తియుచు చిత్తంచరదాసుగారి సతీ తిలకము ఇట్లు వ్రాసితి.

“జాతీయచరిత్ర డిసంబరు 26 వ తేదినాడు సమావేశమగును. మీకు తెలిసిన కారణములవలన, కాంగ్రెసు నాయకులు, ప్రచారకులు అనేకులు చెదవారు, పిన్నవారు సభలో నుండరు. ఆ మహనీయుల, జేతనకుల భౌతికాత్మక లచ్చలనుండకున్న వారియార్యమూర్తులమాత్రము ప్రత్యక్షముగ నుండును. ఆయాత్మమూర్తులగని నూతనోద్దీనము, వికాసములబొందుటకు మీరు కాంగ్రెసును దుండరా? అధ్యక్షక పీఠము ఖాళీగా నుండును. కర్తవ్యమేమి? నిర్బంధమునకు కొంచెము పూర్వమే అధ్యక్షులు తమ సందేశమును వారి భార్యలకు వాకొసగి మీ కర్పింపవలసి వచ్చని నియోజించెను. అందులకు నే నన్నరాలవైనను ఆ పవిత్రమగు ధర్మమును నిర్వహించుటకు నాకేక్కిలని ప్రయత్నించెదను. ఇది నా యజమానుని యభిప్రాయము. గాంధీజీచేత్రుని యభిప్రాయము ఈ నా పరిష్కారమునకు మీ కే తెలిచి పూర్వముగ నిలువరా? ఆత నెలవది సంవత్సరములనుండి కాంగ్రెసు మనఃపథాన జాతీయ సంస్థానముగను, మన రిణభూమిగను నొప్పుచున్నదని మీరు భావించుచున్నాడు. మన పూర్వులు అధికారులతోడి యధ్యక్షులను జేసినిచ్చియుండియే. మనకన్న ముందగ నొంతుకొనిన మహనీయులు స్వరాజ్యపతాకమును ప్రతిష్ఠించి విజృంభింపజేసినది కాంగ్రెసునందే యని మఱువకుడు. ఈ యవసరమున మనపతాకమును విడనాడిన, మనయెదిరివారు ఆపతాకమును, నేలగూర్చార? మనకు కాశ్యపమగు నవకేర్తి వాటిల్లదా? మిరటికార్యమున కొడవడరని నావిశ్వాసము. భేదాభిప్రాయములకడి సయముగాను. నేలకొలిది రండు. కాంగ్రెసు కందరును ఏతెంచి స్వరాజ్యపతాక మెగురుచుండునట్లు చేయుడు. అవసరమైతే. కాంగ్రెసు వద్దనే మీరు ఆత్మర్పణము గావించుకొనుడు

బెంగాలు శ్రీస్తురుషులు

కంగ జేతన వారీమలులారా! మేల్కొనుడు. కడవిన వారములొప్పుకొని యింతకార్యములకు నే నుపొందుచున్నాను. జేతనధర్మమునకై మీరు జంతు కళంకులేక జూపిన త్యాగమునకు నేను నిర్భరానందవివశమైతిని. ఇన్ని నిష్పంఘులను కారాగారములను సంతోషముతోను, ఆత్మవిశ్వాసముతోను చదువనివారుదురా? స్వరాజ్యక్రమమునకు యాత్రితులై సంతోషముతో వేడలచుండుట జూచిన, అనంత్రాశువులు రాలనివారుదురా? యధ్యక్షులచే ప్రాంఘమయెను. దీర్ఘముగను తీవ్రముగను సాగవచ్చును. ఆత్మకేంద్ర యుత్సాహముగలవో విజయము తప్పకచేసారును. అధికారు లిప్పటికే కంపముజెందుచుండుట మీరు కనుగొనలేదా? ”

శ్రీయుత పి. సి. రే. గారు

దాసు సతీగారికి వ్రాసిన యుత్తరము
(మిత్రసోదరీ! నేను భావోదేవప్రభుకుడ నైయుండుట నే నానిని నివేదించుటకు గూడ శక్తుడనుగ నుంటిని.
శ్రీయుత ఆరవిందభూషణగారి పత్రమున వాదించినది మొదలు మీకర్పరమ జవలందరును ఎక్కువ గౌరవింపుచుండిరి. వారి ధర్మబుద్ధియు, అమితజేతన క్రియు, ఆదర్శ పాత్ర గలయు, దుర్బల సంక్షుణ్ణయు జూడ వారియందు గౌరవభావము కల్గి విరిచుకొనెను.
ఆయనతో కొన్ని విషయములలో నేకీభవంపక పోయినను, ఆయనయందు నాకొకవిధమగు భక్తిగలదు. అట్టివారి కంగ జేతనయును నాచేతననేల భారతయును లందరును గూడ

తమ భావములలో ఆయనను సత్కరించుట యాత్మధర్మము. ఆయనచేసిన అహమ్మదాబాదు కాంగ్రెసును రాజకీయ విషయములలో నేకీభవించనివారు సయితము ఘనముగ కొనియాడెదరు. ఈపరిష్కారమునకు మహానసములు చిత్తించుననినై పరుగిడుచున్న వి. నిపుణుల కుండులోపములు నాకు తెలియును. నేను ప్రత్యేకముగ నేకాంతముగ (రహస్య కాస్త్ర పరిశోధనలు) పనిచేయుచుండువాడే నగుటచే ఆయనజీవితసందేశమును పూర్తిగ గుర్తించలేకపోతిని. “కాస్త్రవేత్త కీర్తివతివలకు ప్రాకులాను.” ప్రకృతియందు దీర్ఘదృష్టిగల మానవుడు అంతగ నైకరా నేరదని విశ్వాసకవి వ్రాసియుండలేదా?
నేను జీవితసంతయు ఈపరిశోధనలో గడపుచుండుటచే నాభావము సంకుచితమైనది. సోదరీ, ఈ పరిశోధనచేయుట వలన, జేతనమునకు నేనచేయుచుంటి ననియే నేను భావించితిని నున యాశయము లన్నియు నొక్కటియే. నాజీవితములో నింకొక యుద్దేశములేదని భగవంతునికి తెలియును. నీవు ధీరముగను సంతోషముగను ఈ దురవస్థతోని ఆశునికబంగారమునకును, శ్రీప్రపంచమున కంతుకును, రాజపుత్రుల కీర్తిప్రదంబు నాటినుండి మరల యెప్పుడును కనుగొని ఓరిమిని చూపుచున్నావు. దునమాతృ భూమిని కప్పియుండు చీకటు లన్నియు శీఘ్రములో నెల్లా చెదరయి పోయి నీభర్త మరల మరలచేరుగాకయని నేను కోరుచున్నాను.

(స్వరాజ్యపత్రక)

వలంటీయరుల యుత్సాహము

కాంగ్రెసు కిలాఫతు వలంటీయరులు శేషు ఎప్పుటికన్న నుత్సాహముతో నుండిరి. నాలుగువందలమంది వలంటీయరులు బయట తిరుగుచుండిరి. వారిలో 120 మంది నిర్బంధింపబడిరి. మరొకాడ 25 మంది ఆరెస్టుచేయబడిరి. ఇతరపట్టణములలోని స్థితియందు మార్పులేదు. నిన్నటివఱకు చిట్టగాంగులో 800 మంది నారాయణగంజిలో 72 మంది వాదరిపూరులో 200 మంది ఆరెస్టు చేయబడిరి. కలకత్తాలో నరేన్ద్రచేయబడిన వలంటీయరులు ఈ దిము కొద్దులో విచారణ చేయబడిరి. విచారణకు తేబడిన 87 మందిలో 11 మంది విడుదల జేయబడిరి. 76 మందికి శిక్షలు ఒక నెల మొదలు 6 నెలలవఱకు విధింపబడినను. 6 గురికి కఠినశిక్ష విధింపబడినను. కలకత్తా కళాశాల విద్యార్థుల స్థితియందు ఆలాగే యున్నది. మూయుడవక కాలలో విశ్వాధ్యులు చాల కొద్దిమంది మాత్రమే యుండిరి. మిమిక్సింగు, గుచాతి కళాశాలలలో గూడ విద్యార్థులు చాలవఱకు మానివేసిరి.

లక్నో నాయకుల కేసు

15 వ తేదీని మోహనలాలు కాక్సనా, డాక్టరు లక్ష్మీపాహి, హాకీం అబ్దులువాహి, డాక్టరు మరాజింగు, పండిత బాలముకుందనాజిపేయగార్లు వలంటీయరుగానుండి యువరాజు రాకను బహిష్కరింపవలెనని కరపత్రములను ప్రకటించిన వారిపైని నేడధివాస చేయబడినవారు ప్రశ్నలకు త్తము లియ్యలేదు. సాక్షులను పిలువలేదు. 9వ తేదీని పట్టుకొనబడినవారి కేసు 16 వ తేదీని విచారణ జరిగినది వారందరును కాంగ్రెసు భిలాఫతు సంఘములకు చేరిన ప్రముఖులు. భిర్యాదీల సాక్ష్యము పూర్తిమైనది. హండపత్రికా సంపాదకుడు సాత్తుమిచ్చెను. గాని సాత్తుమిచ్చుటకు తన్ను పిలుచుట అక్రమమని తెలిపెను. నేను పత్రికా సంపాదకుడనను నాకు తెలిసినవి మ య ము ల ను వె లి పు చ్చు రా దు. పోలీసువారు పత్రికాకార్యాలయమును సోదాచూచి కాగ్రిములను తీసికొనిపోయెద మని చెప్పుటచే నేనాలోందగల తొలగించుకొనుట కా కాగితములను తీసికొనివచ్చితిని యీ సాక్షి చెప్పెను.
పత్రికా సంపాదకుడు జలీలుగార్లు చెప్పట అక్రమమని ముద్రాయ కాగితం జవాబుగా రాక్షింపిరి.
15 వ తేదీని మరి 6 గురు వలంటీయరుల పట్టుకొనిరి.

సోదాలు ఆరెస్టులు

అలహాబాద్ పోలీసులు కాంగ్రెసు కార్యాలయమును సోదాచూచిరి. చుట్టుపట్ల గ్రామములలో చాలమందిని పట్టుకొనిరి. ఇటీవల అలహాబాదులో ప్రమాణ పత్రికయందు సంతకములు చేసిన 100 మంది పేరులు యిండి వెండెంటు పత్రికలో ప్రకటించబడినను.
ఇంకొక వెండెంటు పత్రికాసహాయ సంపాదకునికి శిక్ష.
అలహాబాదులో డబ్ల్యు. పి. కబాసీగారు వలంటీయరు నున్నందులకు 6 నెలలు కఠినశిక్ష విధించిరి. మరినలుగురికి చెరియొకవత్సరము కఠినశిక్షవిధించిరి. సోదాచూలో పట్టుకొన్న 3 వారికి ఆరుగురికి చెరి 6 నెలలు కఠినశిక్ష వేసిరి. 11-వ తేదీని పట్టుకొనబడిన చిరుకలగు 7 గురిని వదలివేసిరి.

రౌండుటేబిల్ సమావేశము.

టీ. రంగాచారిగారిభిత్తానము.
సెప్టెంబరు మాసప్రారంభమున టి. రంగాచారిగారు సామ్రాజ్య శాసనసభ యామోదమునకై యాక్రిందిభిత్తానమును పంపియుండిరి. అభిర్మానము త్వరలో చర్చకు రాగలదు.
సామ్రాజ్య శాసనసభలో నుండి 4 గురును, స్టేటుంట్ న్నిలునుండి 8 గురును కాంగ్రెసు, ముస్లిములీగుల ప్రతినిధులతో కలసి ప్రస్తుతవిషయముల నాలోచించి సమాకారమును వెంపొందించ విషయములను సూచించుచు ప్రభుత్వమువారికి శిఫార్సు చేయవలెను.

బాబు భగవాన్ దాసు

పోలీసు డివీజింగులలో స్టేషనుకు వెళ్ళక పూర్వము బాబు భగవాన్ దాసుగారు తమ జేకీయుల కీడికి సంతకమును బంపిరి.
ఒకపరమార్థమును గ్రహించుటకు కష్టపడుటచే ఆత్మకు శ్రేయస్కరము అట్టికష్టమున కవకాశము భగవంతుడునాకొనంగినందులకు నేను కృతజ్ఞుడను. నిజమగు స్వరాజ్యము, స్వపరిపాలనము, ఉత్సాహముగ పరమార్థము. దాని స్వభావమును నే నవ్యవస్థను వ్రాసితిని. వానినెల్ల కాంగ్రెసునాయకులు ప్రకటించిన, ప్రజలు సరియగు మార్గముల తమ యుత్సాహమును మరలించురని నానమ్మిక. కాశీయందలివాడ, ఇతర ప్రాంతములవారును, నా ప్రేమస్నేహితుడు శివప్రసాదగు ప్రగారి సహాయముతో నిర్మించిన కాశీవిద్యాపీఠమును నిలుపుదు రని తెలంచుచున్నాను. వివిధసంఘముల నాయకులు తమ యనుజ్ఞలకు ఆందరికిని అన్వయించు నూత్రములను బాగుగ బోధించి యొకమత్యమును వెంపొందింపవలయును. నిజమగు స్వపరిపాలనమునకు స్వార్థత్యాగ మవసరము. ప్రజల స్వార్థత్యాగమును బట్టి చూచుటకు భారతప్రభుత్వమువారి 3వకాశము గలదు. భారత ప్రభుత్వ భారత, అంగ్లమిత్రులకట్టి యవకాశమును భగవంతుడు గల్పించినందులకు నేను కృతజ్ఞుడను చెబుచున్నాను. సత్యమును ధర్మమును నిలుపుటకు ప్రతికార మవలంబింపక ఆత్మనిగ్రహము గలిగియుండుట భారతదేశమునకే లగినది. ఈ విధానమునలన ప్రపంచమునందు కాంతి స్థాపితమగును. ఈ దేశములోని యితరదేశములలోని దివ్యజ్ఞాన సామాజకులకును నావందనము లర్పించుచున్నాను-భగవాన్ దాసు.

అనిబిసెంటుగారి లేఖ

ప్రస్తుతస్థితి పరిణామమేమి అన్నికడుల నాయకులును ఆర్థుర్న సమావేశము కావలెను. వారిలో గాంధీ గారికాతగా నుండవలెను. వారు సనున్వయమేమైనా కలదా అని చర్చింపవలెను. అట్టిదేదైన కుదిరినవో అసహాయ, మితవాద, జాతీయ హోమురులులీగు సంఘ సభ్యులను కొందరిని యితరులను కొందరిని సమావేశ పరుచుటకు రాజ ప్రతినిధిగారిని కోరదగును. రాజప్రతినిధి కలకత్తాలో నుండగానే మొదటిసభ నరటు జరుపదగును. ఏదైన సమాధానము కుదిరిన మేలే. కుదరకున్నను యిప్పటి కంటె నెక్కుడు అనర్ధక మేమియును వాటిల్లదు. అట్లు కుదరనివో నీసంఘర్షణము యిటులే జరుగును. జాతీయైష్యములు మరొక ప్రభులును. రెండు జాతులకును ప్రభుల పోయియు ప్రపంచమునకు దారుణ సమైక్యము కలుగును. కడపట బలంతు లెవరో వారు నెగ్గవరు. భరణిదేశమునకు స్వాతంత్ర్యము నొసంగుటకు ప్రభుత్వమువారు ప్రమాణ మొనరించుట- విప్లవము యీ రెంటిలో నేను మొనట వచ్చినంత రాబట్టుటకే సమ్యుత్తుతును. ఉచిత మార్గమును గుర్తించుటకు సర్వేశ్వరుడు మన కందరకును విజేకము నొసంగుగాత అని అనిబిసెంటుగారు తీడరుపత్రికకు వ్రాసెను.

కలకత్తా జాతీయవాదుల ప్రకటనలు

సర్ అనుభూతిపూర్వకము, సర్. పి. సి. కే. వివేకానందము
పాలాగార్లు సంతకముచేసి పరిశీలన ప్రకటనలుగా వినిపించి. వారు
గాక మరెవరినూ పరిశీలన చేయవద్దనుట ప్రకటనలు
చేసిరి. వారు ప్రభుత్వవిధానమును నిశ్చయించిరి. మేము పరిశీలన
లను బాగుగా పరిశీలించితిమి. ప్రభుత్వమువారు నిర్బంధవిధాన
మును తాత్కాలికముగా విరమించి ప్రజలకలకత్తాను సౌకర్య
వలెను. అసహాయవాదులను యితరులను సమేతముగా ఏదో
యొక అనుకూలమార్గాన్ని మార్చుట. అట్టి సమావేశ
మును రాజప్రతినిధిగా రికనాలస్యముచేయక వెంటనే ఏర్పరచు
వలెను. ఇటీవల నిర్బంధించబడిన వారి సంధిని వదలివేయవలెను.
దొంగతనమువారి కట్టు చేయలేని అతితీయించుచున్న కలకత్తాను
తగ్గిరియట తన విధానమును సవరించుకొనలేని అన్ని కట్టు
వారును సంఘర్షణను చేరుట తలపించును. వారు తాత్కాలి
కముగ తన భిన్నాభిప్రాయములను మరచి ఏకమగుట తల
పించును. గాన వివేకముతోను రాజనీతితోను వెంటనే పని
చేసిన అసర్థకమును సులభముగా నివారించవచ్చు నని వారు
వివరించెను.

పండిత మదనమోహన మాలవ్యాగారు

పి. 16 వ తేదీ పునరుత్థాన కాలిగరమునుండి అలహా
బాదుకు వచ్చిరి. ప్రస్తుతస్థితి నాకర్హకమనోన్వయము కలిగించు
చున్నది. గత 15 దినములనుండి జరుగుచున్న నిర్బంధవిధానము
నాకు కలిగించుచున్న ప్రతి పరిణామమును విమర్శించి చెప్పుట
కుడా నాకలవిగాకుండ నున్నది. నేను నా జేయుటలకు నా
కర్తవ్యమును నిర్వహించుచున్నాను. ఫలితము దైవాధీనము. అని
వివేకపూరిత ప్రతినిధితో చెప్పి అటునుండి కలకత్తాకు వెళ్లిరి.

పూనాలో ఆజ్ఞాతరస్కరణము

జిల్లా సారా దుకాణములపై సీతబోధ చేయగూడదను
నుత్తరువు పూనానగరవాసులు యొకమ సభలందునుచునే
యున్నారు. 24 గురు ప్రముఖులు వేరువేరు జిల్లాల గా 16 వ
తేదీని నితిబోధ చేసిరి. వారిగూడ పోలికలున్నవారు తీసికొని
పోయి వేరులు వ్రాసికొని వదలివేసిరి. డాక్టరు హర్షదేవుడు,
నేటు చనినీలుగా ర్హజ్జీల్లంపున మొనరించినందులకు వారికి
చెరి 80 రూపాయలు జూర్యో నా లేని హా
చెరి యొక నెల విడిచి కైదు విధించబడెను.
నలుగురు వలంటీరులకు చెరి రూ 15 లు జూర్యో నా లేవన్న
చెరి 15 రోజులు విడిఖయదు విధించబడెను. అందరూ చెరసా
లకపోయిరి. కలకత్తా మెంటుకేసులు 19 వ తేదీని విచారణ
జరుగును. 16 వ తేదీనకు 100 మంది ఆజ్ఞోల్లంపున మొన
రించెను.

పారసభ

14 వ తేదీ సాయంత్రము శివాజీనందిరావరణమున
కల్కత్తాగారి అధ్యక్షులక్రింద సభాసభిగవది. దాగుగాను మున్నగు
వారి స్వార్థార్థము నిశ్చయించుచు తీర్మానమును భోపల్కు
తగారు ప పాదిం చెరి. డాక్టర్, గా డ్యోర
గా ర్లనువదించిరి. సీతబోధ కూడదను పుత్తరువు అక్రమము.
నాని నుల్లంపునవలె నను తీర్మానమును డి. వి. గ్లోగ్గే గారు
పాదించిరి. డాక్టరు లోహకరు లహాగేగార్లు మున్నగువారు
బలపరిచిరి. ఎల్లవారును ఆజ్ఞోల్లంపున మొనరించువారిలో చేర
వలెను. అని కల్కత్తాగారు హెచ్చరించిరి. 24 గురు నాడు
జిల్లా జిల్లాగా ఏర్పడి 15 వ తేదీని బోధించిరి. వారివదలి
పేర్లు వ్రాసికొని వదలివేసిరి. కలకత్తా మెంటువారు
24 గురు న గ ర ము వారు 50 మంది ఆజ్ఞో
ల్లంపునము గావించిరి. నగరమున కలకత్తా పధికముగా నున్నది.

పూనాదక్కనుసభ సమావేశము.

15 వ తేదీ సాయంత్రము కాలకత్తాగారి అధ్యక్షుల
క్రింద సభాసభిగవది. సారా దుకాణములపై సీతబోధ కూడదను
పుత్తరువు అక్రమము, అనుభూతిపూర్వకముగా వినిపించబడెను. ఈతీర్మా
నమును అందచేయవలెననివారికందరికిని అందచేసిరి. వలంటీరు
లింగను ఆజ్ఞోల్లంపున మొనరించుచున్నారు. పోలికలు వారి
చేరులను వ్రాసికొని వదలివేయుచున్నారు.
ప్రముఖుల నెవరిని పట్టుకొనలేదు.
పూనా నగరములోని నాయకులు చెరసాలకు పోవలెను. కాం
గ్రెసుసభకు అధికసంఖ్యగా రావలెనని గాంధీగారు వ్రాసిరిని
వదలిగా నున్నది.

లాహోరులో నౌక వలంటీరువృత్తి

ఒక పోలికలున్నట్లుకానట్లు తగిలి గుర్రాండితా
అను వలంటీరు చనిపోయెనను వృత్తాంతము నిరాధారము. దెబ్బ

తగిలినట్లు నిజము. అతని వైద్యశాలలో నుంచవేరెను. 18 వ
తేదీ నకును లేచి తిరిగెను. లాహోరు నెంట్రిలు
జిల్లాలో కొందరు ఖయీదీలు నిర్బంధించి
బడిన పనులను చేయనందులకు తీరికపడిరి గాని మరెందులకును
గాదని దొంగతనమువారు ప్రకటించిరి.

లాహోరులో స్ట్రోక్సుగారి కేసు

15 వ తేదీని నెంట్రిలు జిల్లాలో జిల్లామేజిస్ట్రేటు
విచారణ చేసెను. నేను అసహాయవాదిని గాన చెరసాల కేసు
టకు నిర్ణయముగా నున్నాను. నేను ద్వేషమును కలిగించుట కేమి
ప్రోత్సాహ మొనరింప లేదని స్పష్టపరుచు
చున్నాను. గాంధీ మహాత్ముని హితబోధల ననుసరించి
ద్వేష, దౌర్జన్యములను పూర్తిగా త్యజింపవలెనని నేను క్రొత్త
విధముల ప్రజలకు బోధించితిని. ద్వేషమును ఆచారమును అంధ
కారమును ముంచును గాని ఫలసిద్ధి నొసంగునది నేను వ్రాసిన వా
సములు ప్రజల ఎదుట నున్నవి. నేనెంతకేసును నిరంతరమును
భూషించుచుంటిని. మాటయందును చేష్టయందును గూడ దౌర్జ
న్యముకూడదని నేనుబోధించితిని. బ్రిటాను పత్రికలోని "రాజ
భక్తిపరీక్ష" అను వ్యాసములన్నియు భారావాచక ప్రమాణము
లగును. ఆవాదపుడు ద్వేష ప్రోత్సాహము గాక
యొక్రియక్రమని తేలిపడగలను. నేనుసరించిన దారి సరియైన
దని చారిత్రిక పరిశోధనములన రుజువుపరచవచ్చును. గాంధీ
మహాత్ముని ఆజ్ఞలను ముమ్మాటికి తలదాల్చి ఆయన కధికబల
మును సమకూర్చుట ముఖ్యకర్తవ్యము. అసహాయుని దిశ్యకై
చేరియులనందరిని ఏకముచేసి జాతీయ ఆత్మవికసనమును సాధింప
గలుగును. అసహాయవాదులను సంక్షేపింపించుట అసాధ్య
మని తలచుట పొరబాటు. అసహాయవాదులకు వెళ్ళునుండి
మహాయధనముయమున సుసంపూర్ణముగా ప్రభుత్వమునకు
తోడ్పడిరి. నేనే నిలువనీడలో పనిచేసినాలో నెంతను ప్రభుత్వ
మునకు వశపరచి మనుష్యులనందరిని నేనలానికీపింపితిని. ప్రస్తుత
ప్రభుత్వము నిక్రమున మనఃపూర్వకముగా ప్రజలకు సహకార
మగుటకుసంసిద్ధముకాదని మేముగ్రహించినందుననే మేముప్రాతి
కూల్యమును వహించితిమి అన్ని విషయములలోను
ప్రజలు లాంగవలెనని ప్రభుత్వము వారు విధించిరి.
ప్రజలను ప్రభుత్వవిత్తానసారము మెలంగవలెనని కోరక
ప్రజలనుకామును ప్రభుత్వము సరిగా గ్రహించినవో అసహాయో
ద్యోమమే కలిగియుండదని ప్రాప్తగుర నుడివిరి.

ధిల్లీ నాయకులకు శిక్షలు

ధిల్లీ కాంగ్రెసు సంఘ కార్యదర్శి డాక్టరు అబ్దుల్
రహీంగార్లు పూచీకత్తుల నియోజనవిధున చెరియొకవీరు విడి
కైదు చేయబడెను.

ఆంధ్ర దేశ నిర్బంధములు

గుర్తి

గుర్తివిజయము పెత్తంటిగారు మా కిల్లు తంజీవార్లు
నిచ్చుచున్నారు. యాదిలికాంగ్రెసు పెత్తంటియగు కప్పా
నారాయణ రావుగారు 108 సి.సి. సెక్షన్లక్రింద ఆరెస్టుచేయ
బడి, గుర్తి నగర జిల్లాలో నుంచబడిరి. గుంతకల్లులో 20 వ
తేదీ విచారణ జరుగును. వీరు యాదిలిలో ప్రచారము చేయు
యనకులు. అమితోత్సాహముతో పనిచేయువారు. అచట మ
హాదీయులు యాయన కెంతయేని సహాయము చేయవలసింది.
వారిపుడు యెక్కువ యుత్సాహముతో నున్నారు. కాంతి
మునున్నది.

సి. వి. ఈ. ఎ. ఎల్. సి.

విరుదములకు రాజీనామా

ఎస్. శ్రీనివాసలయ్యగారు.

కల్లగోట, డిసెం 16:—మదరాసు న్యాయవాదులలో
ప్రముఖులను, విశ్వవిద్యాలయ పత్తిమున ప్రాతినిధ్యము వహిం
చిన కాననభాసభ్యులనగు శ్రీమాన్ ఎస్. శ్రీనివాసలయ్య
గారు మోపాలాపేటలో కల్లగోటకు వెళ్లియుండి యిట్లు
ప్రకటనార్థము వ్రాసిరి.

భారతదేశమునందంతటను ఈ రాష్ట్రమునందును అవలం
బించుచున్న నిర్బంధవిధానము నాకేవలం గురించినందున
నా సి. వి. ఈ విరుదమును కాననభాసభ్యులను విశ్రంభించుట
యావత్కర్మమైనది. జాతీయవాదియైన నా పౌరవిధానమునందు
విశ్వాసము గలిగియుంటిని. జాతీయవాదులందరూ పరమార్థమగు
అధినేత రాజ్యముల తక్షణ సంపూర్ణపరిపాలనమును మదరాసు
టకు సంఘి భావమే మార్గ మని తలచి నున్నది.
అందువలన పాఠశాలలు, కోర్టులు, కానన

సభల బహిష్కరణ, కానోల్లంభనములగుర్తి గాంధీ
మహాత్ముని కాంగ్రెసును నిర్బంధించిన కార్యక్రమము నాకు
ప్రాంభమునుండియు నచ్చలేదు. కాంగ్రెసువైపున కాంగ్రెసు
నాయకులవైపున కాంగ్రెసు అనుచరులవైపున అవలంబించబడు
చున్న నిర్బంధవిధానమును మదరాసు రాష్ట్రములో ప్రతేకపెట్టి
బడిన 1908 వ సంవత్సర క్రిమినల్ లాసవసరణ చట్టమును పో
రుల స్వాతంత్ర్యమును అక్రమముగ సరికట్టుచున్నదని నేను
తలంచుచున్నను ఈ విధానములన జాతీయవాదులలో నొకడ
వైన నేను తీవ్రముగ నాయాక్షేపణ తెలుపవలసి వచ్చింది.
నా కధికసంఖ్యకులగు సమ్యకుల కొనంగియుండిన గ్రాడ్యు
యేట్లు నా సభ్యులమునకు రాజీనామా నొసగు చున్నందుల
కోరికరింతు రని నేను విశ్వసించుచున్నాను. మంత్రులును,
అధికారపత్తియులని ఒకరిద్దరు ప్రముఖులును మాత్రమే గాక
క్రిమినల్ లాసవసరణ చట్ట ప్రతేకమును గుర్తించ
వచ్చుకు గూడ యుద్ధపడి కాననభాసభ్యులు గూడ నిర్బంధ
విధానము నామోదించినారు. ఈసందర్భములలో నిట్టివిధానము
నకు కట్టుపడి కాననభాసభ్యుడనై యుండవలెను. నాదేశము
నెడల ప్రభుత్వమువారి విధాన మిట్లుండగ ఆ విధానమునందు
నేను సంపూర్ణముగ నయిష్టముగ నుండ ప్రభుత్వమువారు నా
కొనగిన విరుదము నిక నుంచుకొనవలెను. నాకేంకను నుండు
యూహావియను మితవాదమిట్లు నాయాభావమును గౌరవిం
కురు గాక! బహిష్కరణములనుకానోల్లంభనమును అంగీకరిం
చని పత్తిముల వారెల్లరు వెంటనే సంపూర్ణస్వదేశీ నవలకబింతు
రని, సంపూర్ణ మద్యపాననిరోధమునకును జాతీయ విద్యావిధా
నమునకును గడంగుగ రియం బ్రాహ్మణ, బ్రాహ్మణతేత, సహ
కార సహకారిరాకరణ, హిందూ ముస్లిము సభ్యుల కెం
పొందించుటకును కృషిసలుపుదనని విన్నవించుచున్నాను.

ఆంధ్ర కాంగ్రెసు సభలు

గుంటూరునుండి సీతారామకృష్ణగారు మా క్రిందితెలి
వార్త పంపుచున్నారు:— అహమదాబాదునకు వెళ్లదలచు
కొనిన కాంగ్రెసు ప్రతినిధులు బెజవాడపాస్తవ్యులకు డాక్టరు
రామచంద్రరావు గారికి 20 రూపాయలు పంపవలెను. కట్టుపం
పినవారికి రయిలులో స్థలము రిజర్వుచేయబడెను. 29 తేదీ 24
వ తేదీలలో బయలుదేరుట యొక్కము. ప్రతినిధులసంఖ్య సంపూ
ర్ణముగ నుండవలయు నను మహాత్మునిసలహాను అందరు బాగుగ
గమనించవలెను. ఆంధ్రప్రతినిధులు అధికముగ కాంగ్రెసునకు
వెళ్ళుట అవసరము. ఈసంవత్సరపు సమావేశము అతిప్రాముఖ్య
మైనదని వేరుగ చెప్పవచ్చురలేదు.

కాకి హిందూవిశ్వవిద్యాలయమువారి యాజమాన్యముక్రింద
"స్వాతంత్ర్య సమరవిజయమునకు సుకమాదోశనము ఉత్తమ
మార్గము, కార్యాచరణ ముత్తమమార్గము" అను పియమును
గురించి వాగ్దోరణి పోటీవర్ష 15 వ తేదీని జరిగెను. చర్చయం
దు శ్రీవిద్యార్థులు కూడ పాల్గొనెరి. బహుమతులను బడసిన
వారందరు కార్యములకు గడంగుటయే ఉత్తమమార్గమని వాదిం
చిరి. ప్యారీ తాలిబుద్దీను అను లాహోరు కన్యక ఒక బహు
మానమును బొందెను.

రాజప్రతినిధి తంపతులు కలకత్తానగరమునందున్నారు.
15 వ తేదీ మధ్యాహ్నము వైసదీయలో వసభోజనము జరిగెను.
రాజప్రతినిధి అనేకమంది ప్రముఖులలో సంభాషించెను.
"రిడింగు ప్రభు భారత శ్రీలలిధి"కి చందాలను నోరును రిడిం
గు ప్రభు వార్తాపత్రికల కొక లేఖ వ్రాసిరి.

కలకత్తా అడ్వకేటు జనరలు రాజీనామా

కలకత్తా న్యాయవాదులు రాజప్రతినిధికి నిందులేయ
సంగీకరింపనందున అడ్వకేటు జనరలు గిబ్బన్సుగారు రాజీనామా
నిచ్చిరి గాని రాజప్రతినిధిగారు దాని సంగీకరింపలేదని గిబ్బన్సు
గారు ప్రకటించిరి.

దంత చూర్ణము

జిల డిస్ట్రి 1-1-20 12-1-20 1-4-0
ఈ డిస్ట్రిమానో యెడ్డుతో మెటరుకు గట్టికమును
అక్షయమి రక్షణ అంబించెను.

తామర తయిలము

రాజారాణిగల డిప్యూటీ డిండును. వెల 0-1-0.
అమృతాలవలెను డిప్యూటీ బొంబాయి - మదరాసు.

మ ద రా ను శా స న స భ

(-o-)

స్థానిక స్వపరిపాలన సంఘసభ్యులు రాజభక్తి ప్రమాణమును చేయుట

విల్లిగుండ కో ప్రభువుగారి ఉపన్యాసము

విన్నపభ్యాసము మదరాసు శాసనసభ ఫలహారానం తనము 2 X 80 నిమిషములకు 55. పి. రాజగోపాలాచార్యులుగారి అధ్యక్షతలక్రింద సమావేశమయ్యెను. స్థానిక స్వపరిపాలన సంఘసభ్యులు రాజభక్తి ప్రమాణమును చేయవలెనని స్థానిక స్వపరిపాలనాంగమంత్రి గౌ. పానుగంటి రామారావుగారు ప్రవేశ పెట్టిన బిల్లువీధి తీర్మానము చర్చ సాయంత్రము 5 X 10 నిమిషములవరకును జరిగెను. అల్పసంఖ్యకులు తమ తీర్మానము ననుమతిని తెలియజేసెను, బిల్లు అంగీకరించబడెను. సాయంత్రము సభను ముగింపక పూర్వము గవర్నరుగారు ప్రస్తుత రాజకీయ స్థితిని గురించి ఉపన్యాసించిరి.

1920-వ సంవత్సరపు మదరాసునుండల పురపాలక సంఘముల చట్టమును, మదరాసు స్థానిక సంఘముల చట్టమును సవరించుట కొక బిల్లు.

శ్రీమాన్ సి. వి. వెంకట్రమణయ్యగారి బిల్లు చెప్పిరి. సెనెటిర్ల సమయముకల్ మూలసిద్ధాంతములను ఆక్షేపించి తీర్మానమునకు ప్రతిహేతులను వహించు నుద్దేశించుచున్నాను. ఈ బిల్లు ప్రకారము ఇంతకు పూర్వ మొకటియు లభ్యములేక పట్టణ పట్టణ సభ్యులుగా నుండినవారును, ఇప్పుడు సభ్యులుగ నుండు వారును, ఇకవిదాట సభ్యులుగ జేరబోవువారును రాజభక్తి ప్రమాణమును చేయవలసియుండును. బిల్లుయొక్క అభిప్రాయములు సూచించబడినవి గాని, కారణములను గురించి ఏమి గనబడదు. స్థానిక స్వపరిపాలనాంగ మంత్రిగారి ఉపన్యాసమును బట్టి సహాయనిరాకరణావలంబులను ఈ సభలలో జేరకుండ జేయుట కి బిల్లు ఉద్దేశించబడినట్లు ఉన్నది.

గౌ. డి. బి. రామారాయణింగారు:— నే నట్లు చెప్పలేదు.

శ్రీమాన్ వెంకట్రమణయ్యగారు:— సగము రాత్రికి ఈ బిల్లు ప్రవేశపెట్టబడునని మాకు నోటీసు అందినది. రాజభక్తి ప్రమాణముచేయ నిష్పదనివా రీ బిల్లు ప్రకారము సభ్యులు కాజాలరు. సహాయనిరాకరణావలంబులు ఈ సభలలో ప్రవేశించి గలభాజేయుటకు వీలుగలుగుతుండ చేయుటకు కాబోలు, ఈ బిల్లు ప్రవేశపెట్టబడుచున్నది. సభ్యులందరు మేము సహాయనిరాకరణావలంబులముకాము అని ప్రమాణము చేయవలసివట్టు సరసింహాచార్యులుగా రొకతీర్మానము నుపహరించ బోవుచున్నారు.

ఈ బిల్లులను సహాయనిరాకరణావలంబులు సభలలో ప్రవేశించకుండ ఉండెదరా? సహాయనిరాకరణావలంబులు రాజులనిరాజ్యము నక్షేపించినయెడల, వారు ఈ సభలలో ప్రవేశించరుగాని ప్రకృతతరణముందు వారికి అట్టి ఉద్దేశములు లేవు. వారితో బాటు స్వరాజ్యము రావలెనను అక్షేప మనకుకూడ గలదు. విజిన చంద్రపాలుడు స్వరాజ్య మనగా అధినివేశములకున్నట్టి స్వపరిపాలన మని అర్థము చెప్పెను. సహాయనిరాకరణావలంబులుకూడ ఇట్టి స్వపరిపాలన నంగీకరించుటకు సిద్ధముగా నున్నారు. మనకు కావలసినది సక్రమాంధోళనము.

ఆంగ్ల దేశములో గూడ రాజభక్తి ప్రమాణము చేయు కొందరు రాజులేని రాజ్యమును బడయగోరుచున్నారు. రాజే అక్కఱలేదని ఒకడు పలుకుచుండెను. సహాయనిరాకరణావలంబుల కిట్టి ఉద్దేశములు లేవు. వారు నిరభ్యంతరముగ రాజభక్తి ప్రమాణమునుచేసి సభలలో ప్రవేశింతురు.

ఇప్పుడు శాసనసభాసభ్యులు మాత్రము ఇట్టి ప్రమాణము చేయుదురు. ఈ ప్రమాణము ఇకవిదాట స్థానిక స్వపరిపాలక సంఘముల సభ్యులకును, జైల్లరులకు, గ్రామకరణములకును తలారులకును పెట్టినయెడల, ఆ ప్రమాణమునకు సర్వార్థ ఏమి ఉండగలదు? మైకోట్టెజ్జిలు, మంత్రులు, కార్యనిర్వాహక సభాసభ్యులు, గవర్నరు ఇట్టి గొప్పవారికి రాజభక్తి ప్రమాణము తగినది. యూనియను సభ్యునికి ఈ ప్రమాణము ఏ?

ఈ బిల్లుకు ప్రతిహేతులుగ మూటాడుచు, పి. శివరావు గారి బిల్లు ఆక్షేపించిరి. “ఈ నూతన శాసనము నేమి ఆవశ్యకతగలదో నాకు దోచినది కాదు. ఇట్టి మార్పును చేయవలసినదని జిల్లాబోర్డు ప్రసిడెంట్లు పురపాలక సంఘముల అధ్యక్షులు ప్రభుత్వమువారికి వ్రాసికొన్నట్లుగూడ నగపడదు. ఇప్పుడెట్టి అపాయములను, దురుద్దేశములను కాశనము చేయవలెనో నాకు తెలియదు. కొందరు జిల్లాబోర్డు ప్రసిడెంట్లు

ఈ సంస్కరణము నక్షేపించినట్లు మంత్రిచెప్పెను. వారెవరు? కారణము తెలియ? పురపాలక సంఘాధ్యక్షులెవ్వరైన ఈ శాసనము గోరినారా? ఇందునుగురించి స్థానిక సంఘముల యొక్కయు, పురపాలక సంఘములయొక్కయు అభిప్రాయముల నాహ్వానించి యుండవలసినది. ఈ బిల్లు సహాయనిరాకరణావలంబులను సభల నుండి పాటగొలకాలదు. వారు సంతోషముతో ఈ రాజభక్తి ప్రమాణమును జేయ గలరు. నిరాకరణోద్యమ నాయకుడు మహాత్మా గాంధీగూడ ఈ ప్రమాణమును చేయును. అదియునుగాక ఈ సభలలో సహాయనిరాకరణావలంబుల సంఖ్య అతి స్వల్పము.

ఈ బిల్లులో మరెయ్యక ప్రధాన లోపము గలదు. మూడు మాసములలోగా సభ్యులు ఈ రాజభక్తి ప్రమాణమును చేయవలయునట. అనగా ప్రమాణముచేయ నిష్పదనివారుకూడ మూడు మాసములు సభలలో నుండ గలరు. తేపు కలెక్టర్ రాఫ్స్ గుమాస్తా ఎల్లుండి గ్రామకరణము ఈ రాజభక్తి ప్రమాణము చేయవలసి వచ్చును. ఈ ప్రమాణమునకు ఏమాత్రము విలువ ఉండదు.”

దేవరాజులు నాయుడుగారు, దేశికాచార్యులుగారు, తంగ నేలపిళ్ళగారు బిల్లు కనుకూలముగ మాట్లాడిరి.

శ్రీ 21 యల్. ఏ. గోవిందరావుగారు బిల్లు ప్రతిహేతులుగ మాట్లాడుచు బిల్లు చెప్పిరి. బిల్లు యొక్క ప్రధాన సిద్ధాంతమును గురించి నేనాక్షేపించను. ప్రధానోద్దేశముమాత్రము నెఱవేరిన నాకు తోచుచున్నది. సహాయనిరాకరణావలంబులు రాజభక్తి ప్రమాణమును చేసి సభలలో ప్రతికారమున కాటంకములు, విభిన్నములను కలిగించుచుండగలరు. నామకార్యము ప్రమాణముండి ఏమి ప్రయోజనము? ఈ ప్రమాణము చేసికూడ, అతడు శాసనోల్లంఘనమును చేయగలడు. ఈ ప్రమాణమును దీసికొనిగూడ ఒకడు అధినివేశముల స్వపరిపాలనమును భారతదేశమునకు గోరవచ్చును, స్వరాజ్యము నభివేషింపవచ్చును. మనదేశమునందు దినదిన ప్రవృత్త మన మగుచున్న ఆకాంతి నిజకారణములను విచారిం చినయెడల, సహాయనిరాకరణావలంబులకు ఆంగ్ల సంబంధము గూడ దను ఆశ వనోవాక్యాదుకర్మములందును తేనట్లు స్పష్ట పడును. కాబట్టిగమను మార్పుటకు వారు యత్నించుచున్నారు.

ఈ బిల్లు సంగీకరించినయెడల, ప్రపంచమంతయు భారత దేశములో ఏమివిపరీతస్థితులుగలవని ఆచ్యుత వొందుచుండును. ప్రజలలో నేమి విపరీతముగలదని వారు ఆలోచించుచుండును. ప్రాచీనచరిత్రాంశములలో నిట్టి బిల్లుచట్టను గానబడదు.”

ఈ బిల్లు ప్రయోజనరహితము గాకపోవుటయే గాక, అనవసరము. వర్తమాన యుగమునందు రాజకీయ విగోధులు ఒకచోట సమావేశమై తమ భేదాభిప్రాయములను గురించి చర్చించుచుండురు. అట్టి సందర్భములందు మనము సహాయనిరాకరణావలంబులను త్యజించవచ్చువా? ఇట్లుచేయుట యుక్తమా? వారితో మనము పేచీపెట్టుకొనియెడల, పన్నులను కట్టవలదని వారు దుర్బుధిచేసి అనేక ఫలములందు చీరాల, పేకాల పరిస్థితులను సృష్టించగలరు. స్థానిక సంఘసభలలో వారు ప్రవేశించినయెడల, ఆచారకాలములోనే వారు తమపాద్యులను గుర్తించి సహాయనిరాకరణమును వదులుకొందురు. సక్రమాంధోళనాభివృద్ధికొరకు వీరిని ఈ సభలలోనికి ప్రవేశపెట్టినయ్యవలెను. కాలక్రమమున వారు తమపాద్యులును గుర్తించి సక్రమాంధోళకు లగుదురని, శ్రీమాన్ సి. వి. వెంకట్రమణయ్యగారు చెప్పిరి.

ఇటీవల అకోలాలో జరిగిన మహారాష్ట్ర సభయందు జయకరు సహాయనిరాకరణపు కాశ్యక్రమమును మార్చకనే నని గోరెను. అన్ని పక్షములవారును కార్యకేసు సభ్యులుగా నుండ వచ్చునని గాంధీగారు తమ “యంగు ఇండియా” పత్రికయందు వ్రాసిరి గాన సహాయనిరాకరణావలంబు లికవిదాట సభలలో ప్రవేశింపవచ్చును. ఈ బిల్లు అత్యవసర మని డి. తనిక్కాచలం శెట్టిగారు చెప్పిరి.

డి. బి. మోచర్ల రామచంద్రరావుగారు బిల్లు పనికిరాదని ఆక్షేపించుచు నిట్లు చెప్పిరి. “ప్రభుత్వపద్ధతికి నిరోధ మవలంబించినవారు పరిపూర్ణరాజభక్తులుగా నుండవచ్చునని ఇటీవల రాజ్యపరిషత్ కలకత్తాలో నుపన్య

సించెను. సహాయనిరాకరణావలంబులు కూడ రాజభక్తి ప్రమాణముచేసి సభలలో నిరోధము నవలంబింపవచ్చును. భారత ప్రమాణముల చట్టము భారత శాసనసభ వారిది, రాష్ట్రీయ ప్రభుత్వము వారిదికాదు. ఆంగ్ల దేశమునందుగూడ గొప్పపదవుల నంగీకరించు వారే రాజభక్తి ప్రమాణమును చేయవలెను గాని, సామాన్యుల కిట్టి ప్రమాణములు లేవు. గౌ. సర్ లయనల్ డేవిడ్స్ గారు నాతో చెప్పిరి. గౌ. డేవిడ్స్ గారు గైకొను ప్రమాణమును (గ్రామకరణము, గ్రామముననుకూడ గైకొనినయెడల, సత దేవునునుకొనును?)

గౌ. సర్ లయనల్ డేవిడ్స్ గారు:— నే నేమి అనుకొనను.

గౌ. డి. బి. రామారాయణింగారు:— ఈ బిల్లు నిరపరాధాగమగునని కొందరు సభ్యులు పలుకుచు న్నారు. స్థానిక సంఘములనుండి, పురపాలక సంఘముల నుండి సహాయనిరాకరణావలంబులను వెదలగొట్టవలసినదని నా ప్రధానోద్దేశ మైనట్లు నేనెచ్చటను చాటించలేదు. (వినండి, వినండి యనుకేకలు.) ఈ రాజభక్తి ప్రమాణమును చేయనివారు ఈ స్థానిక స్వపరిపాలక సభలలో సభ్యులుగానుండరాదని బిల్లు యొక్క ముఖ్యోద్దేశము. మూడుమాసముల తరువాత వీరు ప్రమాణముచేయకుండ తిరిగి సభ్యులు గాగలరని ఆక్షేపించబడినది. ఇందుకు గాను కొన్ని నిబంధన లేవనెఱచబడును.”

బిల్లుయొక్క సిద్ధాంతమంతటా సభిక సంఖ్యకులచే నంగీ రించబడెను. బిల్లుకు ప్రత్యేక విమర్శి బంధురాదని గౌ. రామారాయణింగారుగోరిరి. ఇట్లు తొందరపడి బిల్లును ఆలోచించకుండ సంగీకరించరాదని రా. బి. ఆమంచర్ల సుబ్బకృష్ణరావు, ఎ. రంగనాథం మొదలగువారు, శ్రీమాన్ సి. వి. వెంకట్రమణయ్యగారు, దివానుబహదూరు యల్. ఏ. గోవిందరావుగారు, డి. బి. మో. రామచంద్రరావుగారు లాక్షేపించిరి. ఆక్షేపణలు వ్యర్థమయ్యెను.

పి. శివరావుగారు:— మదరాసు కార్పొరేషను కేల ఈ బిల్లు అన్వయించదని ప్రశ్నించెదను. కార్పొరేషన్ అభ్యర్థు డి. మార్పునుగోరలేదు. అట్టి ప్రార్థన వచ్చినపుడు, మదరాసు కార్పొరేషనుకూడ ఈ బిల్లుతో జేర్చబడునని గౌ. దివానుబహదూరు రామారాయణింగారు ప్రత్యుత్తరమిచ్చిరి.

పెన్నలూరు కమిటీవారు బిల్లును గురించి ఆలోచింప నవసరములేదని అధిక సంఖ్యకులచే సంగీకరించబడెను.

అంతట బిల్లునందలి కొన్ని పదములు, వాక్యములు మార్పుబడి బిల్లు సంపూర్ణముగ సభిక సంఖ్యకులచే సంగీకరించబడెను.

విల్లిగుండ కో ప్రభువుగారి ఉపన్యాసము

ప్రస్తుత రాజకీయ స్థితి

గవర్నరు ప్రభువుగారంతట సభకు వచ్చి శాసనసభా సభ్యుల బిల్లుపక్క సంచిరి:—

“సభాధ్యక్షా, శాసనసభాసభ్యులారా, తేజమందలి సామాన్యపరిస్థితులను గురించియు, ముఖ్యముగా భారతదేశమందు నానాభాగములలో జరుగుచున్న అసాధారణ అల్లరులను గురించియు నా అభిప్రాయములను మీకు తెలుపుట నావిధియని తలచి ఈ సభ ముగియకముందు మీతో మాట్లాడుట కిచ్చటికి నే నరుడెంచితిని.

సమితి చట్టమును మదరాసు రాష్ట్రమునందంతటను అమలులో పెట్టవలెనని కార్యనిర్వాహకవర్గమువారు చేసిన తీర్మానము కొంతమంది గౌరవనీయు లగు శాసనసభాసభ్యుల కసమ్మతముగా నున్నట్లు నేను గ్రహించుచున్నాను. ప్రభుత్వమువారిని కలవరపఱచుట తమ కేమాత్రము ఇష్టముగాకని కొంతమంది గౌరవనీయులగు సభ్యులు నిస్సందేహముగ ప్రకటించిన తరుణమున మే మొందర్పిక కార్యమునకు పోతువు లేవో శాసనసభాసభ్యులకు వివరముగ తెలుపుట నా ప్రధానకర్తవ్య మని నాకు తోచుచున్నది. ఈ సమితి చట్టమున అమలులో పెట్టినప్పుడు, ముందుగా జాగ్రత్తపడుటయే మూలప్రధానోద్దేశమన శాసనసభా సభ్యులకు నేను రూఢిగా జెప్పెనున్నాను. ఈ చట్టమునందలి అంశములను ప్రయోగముచేయుట కవసరముండదని మేము సంపూర్ణముగ గోరుచున్నాము.

భారతదేశమునందలి ఇతరరాష్ట్రములందంతటను కొంతమంది వ్యక్తులు, ప్రజాసమూహములు చేరి ప్రభుత్వపరిపాలనను, బెడరించి, విరోధముతో నానరించుచున్న పనులను మనము గనుచున్నాము ఇట్టి విప్లవకరమగు నాందోళనమును ప్రతిఘటిం చుటకవసరమగు చర్యను ముందే దీసికొనుట మావిధ్యుక్తకర్తవ్య మని శాసనసభాసభ్యులలో ప్రతి యొక్కరూను సంపూర్ణముగ అంగీకరించువారుని నేను విశ్వసించుచున్నాను రాజకీయ పారబాటులను మనము దీర్ఘ కాలము భావకమునం దుంచుకొన

కాలకుండుట నిజముగ నుండవచ్చునుగాని ఈ ఆంధోళనము ఫలితముగ జరుగుచున్న అతిభూతగురు మాపిలాల విప్లవమును, వానికి సంబంధించిన ఘోరకృత్యములను మన మింతకొలదికాల ములో మఱవకాలము.

ఆంధోళకుల నిజాభిప్రాయ మేమో మనము ఊహించుటకు శక్యము గాకున్నది. వారికార్యములను బట్టియు, కార్యముల యొక్క ఫలితములను బట్టియు వారి నిజాభిప్రాయములను కనుగొన్న పక్షమున, విప్లవము, అరాజ్యము వారియాశయము లని విశదపరుచుచున్నది. మహనీయులారా! మీరీశాసనసభయందు స్వయంగానున్నారు. నియమబద్ధమైన ప్రభుత్వమే మీకు ఇష్టము అని మీరు చాటుచున్నారు. ఈ ప్రభుత్వమును ఆచరణము లో సంపూర్ణ బాధ్యతాయంతప్రభుత్వముగ చేయుటకు మీరు యత్నించుచున్నారు. (వినండి, వినండి), ఈగమ్యస్థానమును చేరుటకు మీరు అతివేగముగ అభివృద్ధిపొందు చున్నారనియు, ఇందువలననే ప్రభుత్వపరిపాలనయందు ప్రభుత్వాధికారమునందు శత్రుత్వముబాని సలుపబడుచున్న ఆంధోళనము నా కేమాత్రము ఇష్టము లేదనియు, ఈ ఆంధోళనమును అపివేయుటకు ప్రయత్నించనిపక్షమున ఇంక ఎవ్వరైన అల్లరులు, గలభాలు జరుగకతప్ప వనియు, శతాభివృద్ధి అనేక సంవత్సరములు వెనుకకు మరలు ననియు నేను త్రికరణకుద్దిగా జెప్పుచున్నాను.

ప్రభుత్వమువారి కర్తవ్యము

నియమబద్ధమగు అధికారమును, శాసనములను, సకలమును మన రాష్ట్రమునందంతటను రక్షించుట నా ప్రభుత్వము యొక్క ప్రధానకర్తవ్యమై యున్నది. గౌరవనీయులగు శాసనసభాసభ్యులలో ప్రతి యొక్కరను, రాజభక్తి శాసనగౌరవములుగల ప్రతిపాతుడును ఈ పని చేయుట యందు ప్రభుత్వమువారికి తోడ్పడెదరని నేను నమ్ముచున్నాను. తన విశ్వక్రధర్మ నిర్వహణమునందు ప్రతిపాతునికి ఏలాటి తొందర, నిర్బంధము, ఆటంకముగలుగుకుండ జేయుటగూడ మనకర్తవ్యము ఆధర్మమును మనము విశ్వాసపూరితులమై నిర్వహించవలెను. శాసనోల్లంఘనము చేయునట్లేమిదవారెవరైనా ఈ అధికారము నువిడిచిచిన పక్షమున, మనము వారి బెదిరింపులకు భయపడక శాసనక్రమములను రక్షించెదమని నిష్కాయముతో జెప్పవలెను. ప్రజాక్షేమముకొరకు మనము నిర్వహించుచున్న ధర్మము నిర్బంధ విధాన ప్రయోగ మని పిలువబడుచున్నది. ఇది ఎన్నటికిని నిర్బంధవిధానప్రయోగము గానెరదు. శాసనోల్లంఘనము చేయని ఏమానవుడుగాని శాసనముల నిర్బంధమును జూచి వణకనక్కఱలేదు. సామాన్యపౌరుసకు శాసనములను జూచిగాని, శాసనములను ప్రయోగించు అధికారులను జూచిగాని ఏలాటిభీతి అక్కఱలేదు. అతనికి వేరేభయముగలదు. తన కిష్టములేనిపనులను చేయవలెనని బాధ్యతలేని మనుజు లతనిని నిర్బంధించుదురు. ఇట్లు శాసనోల్లంఘనము చేయవలెనను నిర్బంధము కలుగుటకు పిలువకుండ జేయుట నిర్బంధము గావాలదు. ఇతరుల నిర్బంధములేకుండ మన మతనిని రక్షించుచున్నాము.

శాసనసభాసభ్యుల ప్రధానకర్తవ్యము

శాసనసభాసభ్యులందరు నాకు సహాయపడవలెనని నేను ప్రార్థించుచున్నాను. ఈ ప్రార్థన కృత్యము గాబోదని నేను నమ్ముచున్నాను. మాపిలాలవిప్లవమట్లుండనిమ్ము మనమదరాసు రాష్ట్రముయొక్క సకలమాభిలాష, సూక్ష్మబుద్ధి, రాజభక్తి నిష్కళంకమైన దనవచ్చును. మలబారు ఆ పక్షి క్రింది బోగొట్టు కొనుటకు రాజసానియంతయు దీక్ష వహించియున్నదని నేను నమ్ముచున్నాను. మీరు నాకును ప్రభుత్వమునకును తోడ్పడరను అవిశ్వాసమేమి నాకులేదు కాని మీ మండలములందును, నగరములందును మీకు విశేషముగ పలుకుబడి, అధికారము గలదుగాన మీ బాధ్యతలను గమనించి ఈ బాధ్యతల అచరణములోనే విశేషముగ వర్ధిల్లగలవు ముఖ్యముగానిన ప్రజలతో అన్ని విషయములను గురించి సంభాషించుచుండవలెను అని నేను గోరుచున్నాను. వారిమధ్య జరిగెడు సంఘటనములు జేతములో నితరభాగములందు జరుగు శంకుటనములను గురించి విన్నవృద్ధు వారిను న ములు కల వరపడవచ్చును. ప్రభుత్వమువారు సహనముతో నేచియుండుట అధికారము లేకగాదు అని వారుమీవలె అర్థముచేసికొనజాలరు. వారిక్షేమాభివృద్ధికి వారిప్రతిభలు కాంతిక్రమములను రక్షించుట కేలాటిచర్య దీసికొనుచున్నారో వారు గ్రహించజాలరు. ప్రతినిధులతోబాటు కాంతిక్రమముల రక్షణమునందు తమ శేలాటిబాధ్యత గలదో వారు తెలిసికొనజాలరు. ఇట్టిభయములను వారిమనములనుండి బాహుళ్యి, ప్రభుత్వాభిప్రాయములను గు

బి. వేంకటపతిరాజుగారు

ప్రస్తుత నిర్బంధవిధానము

నుగూర్చి వెన్నుటి సాయంకాలము గోక్షే మందిరమున లిబరలు లీగువా యొసగిన వింతు సందర్భమున నిట్లు నుడివిరి:- మంచి సందర్శనయమును నేనీ జేతమున విదనాడిపోవుచున్నాడను. ప్రభుత్వవిధానము ఏ రాజకీయోద్యమ సంఘమువారికిని నచ్చలేదు. ఒక ఇండియాలోనున్న ప్రభుత్వమువారికే ఈ విధానము నచ్చినది. రాండుచేవిలు సభ ఈ క్లిష్ట సమస్యను పూరించగలదు. ప్రభుత్వమువారి తంతమాత్రము సైనికము నుపయోగించి ప్రభుత్వక్రియాయంతను సంపాదించజాలరు. వారు వేలొలది నాయకులను బంధించి నీ నను తమ కార్యమును ప్రభుత్వమువారు సాధించజాలరు. అలహాబాదులో ప్రయోగించిన సంపూర్ణనిర్బంధమువలన సంపూర్ణ హరతాలను తటస్థించెను. 24 తేదీనిగూడ కలకత్తాలో గూడ పూర్తిగ హరతాలము జరిగెనను నాకు ఆశ్చర్యములేదు. మద్రాసు సంగతేమని సభ్యులలో నొకరడుగ మద్రాసులో గూడ క్రిమియల్ అమెండుమెంటు అట్టు అమలులో బెట్టి. దానివలన కల్ల ప్రతిఫలములను నాకు తెలియననెను. ఆసహాయ వారులు ఉత్సాహపూర్వకముగ చెరసాలకు బోవుచున్నారే. ప్రభుత్వమువారు భగ్ను మనోరథులగుచున్నారు. అసహాయవారులు న్యాయమును దప్ప వేరొక దానిని ప్రభుత్వమునుండి అపేక్షించుటలేదు. రాజకీయపరిస్థితు లెట్లున్నను ఒక సంగతి నాలోచింపుము. ఒకయవతి, యబల భిక్షువు వస్త్రములను విక్రయించినందులకు నిర్బంధించబడెను. దీనినిబట్టి చూడ ప్రజలకుండవలసిన ప్రాథమిక స్వత్వములు గూడ మనకు లేవని సుస్పష్టము. మన మేరాజకీయాభిప్రాయములను గర్హియున్నను ప్రజలలో ప్రబలిత అసంతృప్తిని ప్రభుత్వమువారికి తెలియజేసి ప్రజల ప్రాథమిక హక్కుస్వత్వములను వారు, ప్రభుత్వమువారు గుర్తించుటలు జేయువిధి మనది. మరికొన్ని సంస్కరణములు, మరి కొన్ని గొప్పయ్యుద్యోగములు మనకునిచ్చిన లాభములేదు. మనకు గావలసినది సమాన అదరణము. నల్లవారికి తెల్లవారికి పాలన మున విభేద ముండరాదు. తమ జన్మస్థానములోనే సమానస్వత్వములు ప్రతిపత్తిలేని ప్రజలను విదేశములకంటె అచటనున్న మన జేతయులకు వారితోబాటు సమానప్రతిపత్తిని గలుగజేయుటకు రాయబారమును పంపుటగా అర్థమవుతుంది. ప్రయోజనము లేదు. మన యూహలను స్వేచ్ఛగ తెలియజేసిన విప్లవము గల్గునని ప్రభుత్వమువారు భయపడుచున్నారు. అసహాయోద్యమము వలన పరివర్తనము గల్గినను అయ్యది రక్తపాతవిహీనమై కాంతి యుక్తమైనదిగ నుండునని యభయ మొసగుచున్నాడను ప్రభుత్వమువారికి ప్రజలమనసున రగులుచున్న ప్రబల యసంతృప్తిని తెలియజేయవలెను. అసహాయవారులపద్ధతులలో మనము ఏకీభవించకున్నను మనకియవృత్తును గమ్యస్థాన మొక్కచేకాన దీర్ఘ శాసనసభ సభ్యులును స్థానిక శాసనసభ సభ్యులును ప్రభుత్వమువారికి మన యసంతృప్తిని తెలియజేయవలెను.

మర్మతులకు తమకాఖిలను విజయముగ సాగించుటకు సంపూర్ణస్వాతంత్ర్యము అధికవిషయమలమై నుండవలయునని. సైనికవ్యయమునకు మదింపు చేయబడిన 68 కోట్ల రూపాయలలో 20 కోట్ల రూపాయలను కేగించిన క్రొత్త పన్నులకు అవసరమండదు. మర్మతులు తమధ్యములను ప్రజలకు లాభకరముగ నంపనట్లు నిర్వహించియుండెడివారు.

రించి వారికి అభయప్రధాన మొనంగి, బలవంతము, జోజులముల నెనుగొనుటయందు వికారత్వముతో నుండవలెనని వారిని బ్రోత్సహించి, ఈనూతనహక్కులతోగూడ వారు నిర్వహించవలసినధర్మములను బాధ్యతలను సంపూర్ణముగ గ్రహించి వారు రాజభక్తితో ప్రభుత్వమువారికి సహాయము చేయవలసినట్లు మీరు చేసెదరని నేను ప్రార్థించుచున్నాను.

మదరాసు రాష్ట్రముయొక్క క్రింది సందర్శించుట కొరకు భారతదేశముయొక్క మర్యాదను గాపాడుటకొరకు రాజభక్తి గల ప్రతి పౌరుడును, ప్రతిసభ్యుడును శాసనగౌరవమును గాపాడి మిమ్ము మీగమ్యస్థానమును జేర్చుటకు ప్రభుత్వము వారికి తోడ్పడెద రని నేను ప్రార్థించుచున్నాను.

శాసనసభ తిరిగి 1922 వ సంవత్సరము జనవరి 14 వ తేదీని సమావేశమగును.

రాజీనామాలు

గోదావరిజిల్లా, రోసకాయలపల్లి, గ్రామకరణం, మున సములును, కొర్లకోట, చీమలపల్లి గ్రామమునను, నెల్లూరు జిల్లా, ఊటుకూరు, గ్రామకరణం, అసిస్టెంటు కరణములును, గరగపల్లి గ్రామ అసిస్టెంటు కరణమును, నెల్లూరుతాలూకా, ఈపూరు అసిస్టెంటు కరణమును, ఎన్నగూడెంతాలూకా, భర్తవరం గ్రామకరణమును, అసహాయోద్యమము నమసరించి తమ పదవులకు రాజీనామాలు నొసంగిరి.

* * *
మహారాజశ్రీ యేలూరుతాలూకా తహసీలుదారు వారికి:-

పోతునూరు గ్రామమునసపు వ్రాసికొన్న గ్రామమున సపు రాజీనామా అర్జి:-

అయ్యా:- ఈ గ్రామమునకు మాకుటుంబమువారు అనేకతరములనుండి గ్రామమునకే మంచిప్రసరంతోను చేసి మంచిపేరు గడించినారు. నేనును సదరుగ్రామమునను 12 సం॥ గ్రామమునకే చేసి మంచిపేరు తెచ్చుకొంటిననే నా అభిప్రాయము నాకుగా మా పూర్వులకు గాని యంతవరకు ఎట్టి లోటు నైవారివల్లనుగాని తదితరులవల్లగాని కలుగలేదు. అయినప్పటికి ప్రస్తుతపరిస్థితులను బట్టి నాకు మొన్న యానతేకరి చేయమని మనశ్శాస్త్రానికి తోచినందునను, కాంగ్రెసు తీర్మానమును శరపావహించవలసినబాధ్యత ప్రతిమానవుని యందు వున్నందున నాకు చేయమనితోచి నా నవ్వుకరికి రాజీనామాయెచ్చుచున్నాను. కనుక నాయందు దక్షయించి డిసంబరు 1 వ తేదీనాటికి నన్ను యానతేకరిలోనుండి తొలగించి ఇందుకు సంబంధించిన రికార్డు నొప్పగించుకో కొరుతాను. డిసంబరు 1 వ తేదీనుండి గ్రామమునను సంబంధించిన పనులు యింకను నేను చేయుటకు నాకు నామనస్సు సహించదు. కనుక త్వరలో అర్ధరు జారీచేయించకొరుతాను. మరిన్ని మీమనులు నెరవేరకపోవుటయే గాక గ్రామమునకు విజయంచేసిన అశ్వినరథకు నావల్లను ఎట్టిసర్దు యిగుడుపాయములు జరుగకపోవుటవల్లను యిబ్బంది పడుదురనే సంకోచము గలదు. కాన త్వరలో అర్ధరుపంపించ కొరుతాను. లేనియెడల డిసంబరు 1 వ తేదీని నాదగ్గరయన్న రికార్డు తమ అశ్వనుకు పంపించడంగాని లేక ప్రస్తుతమున్న గ్రామ నవ్వుకరికు యెచ్చి చేయడముగాని జరుగునని తమకు విశదం నిమిత్తం వ్రాసి నాను.

దివ్యచిత్తమునకు లేవలెను.
ఇట్లు త్వరిత అర్ధరునిమిత్తం నిరీక్షించు
కె. ఆంజనేయులు.
గ్రా. ను 20-11-21.

అని పంపించుకోగా:-
మా తాలూకా తహసీలుదారువారు Roc 2168 of 21 రు గల మిమో యీ విధముగా 22-11-21 తేదీని అర్ధరు చేయగా నాకు 30-11-21 తేదీని అందినది.

మిమో
పోతునూరు గ్రామపాడ్డుకు:-
నీవు నీవుద్యోగమునకు రాజీనామా యెచ్చియుంటివి. గాన నీవద్దవుండే రికార్డు యావత్తు నీవు 1-12-21 తేదీని మీ గ్రామ అసిస్టెంటు పాడ్డుకుకు (మణేదారుకు) వప్పగించి ఒప్పగించిన రికార్డు తఫ్తీలు వ్రాస్తూ ఆసంగతి మాకు రిపోర్టు చేయవలెను.

సంతకం తెలియలేదు.
తహసీల్దారుకుగాను
22-11-21.

ఇందుపయిన మాగ్రామ మణేగార్నివై అర్ధరు ప్రకారం రికార్డు నొప్పగించుకోవలసినదని కోరగా వారున్నూ రాజీనామా యెచ్చినామని చెప్పినందున మాగ్రామ ఆ. పాడ్డుకరణం గార్ని కూడా రికార్డు నొప్పగించుకోవలసినదని అడుగగా ఏకారణంచేతనో సందేహించినారు. తరువాత 8-12-21 వ తారీఖున వ్రై అర్ధరుప్రకారం నావద్దనున్న రికార్డు తాలూకాఅశ్వను పంపించితిని.

ఈ విధముగా జరిగినపిదప మాతాలూకా డివిజనల్ ఆఫీసునుండి Roc 2424, 2500 of 21 రు మిమో 11-12-21 సం॥ తేదీని అందినది. అందుకు తర్జుమాచేయగా యీవిధముగా వున్నది.

“రాజీనామాలు అంగీకరించబడలేదు. ఉత్తరపులకొరకు సంకతులు కలకత్తరుగారికి తెలియపర్చడమయినది.”
రివిన్యూ డివిజనల్ ఆఫీసు. } సంతకం తెలియలేదు.
మిలారు. } రివిన్యూడివిజనల్ ఆఫీసుదరుకు
6-12-21. } గాను 7-12-21.

జాతీయ యోగము

(ప్రాంతీయ భేదము)

భేదము మాత్రమే గుండమున నున్నది. ప్రస్తుతమగుపడుచున్న శాంతిమాహాజ కము. గొప్పచుపాను పట్టునున్న ప్రభుత్వమును కాలిత బీదే. రాత్రినేనలపడుటకుముందు గోచరించు నిశ్శబ్దమునటిదే. వినయనమతాచార్యులను క్రింద ప్రజలను ప్రభుత్వమునొండొడలమించ జూచుచున్నారు. ఇట్టిభువనిజయము ను యిట్టి మహోన్నత రాజకీయశయమును బడయటకు మూలాధారమును ఘనతమనైతిక శక్తియునుగను ప్రజానుమోదమును బడయుటకే యిరుదేరుంగలవారిట్లు నటించుచున్నారు. ఇరు తెగల వారును తమవిధానము భర్తృబద్ధమని సమర్థించుకొనుచున్నారు. సమానాధి అంచుల బండ్లిగండినది. యిక పొంగి పొరలనున్న దని రెండు వర్గములవారును తలంచుచున్నారు. గాంధీమహాత్ముడు శాంతివైఖ్యమును సునిధి మొనరించుచు వారిలో కఠినతముగ నైతికతను విధించుచున్నాడు. అసహాయవాదుల సంబంధముల వివరములపట్టును వారిసలపట్టికను ప్రభుత్వమువారు కరగతముచేసుకొనిరి. ముఖ్యాంశములగు నాయువుపట్టు నిరుద్యోగుల వారును ప్రత్యేకముగ గుర్తించుచున్నారు. కలకత్తా అమావదా బాదు ఢిల్లీగూర్ములలో వీకరంకణమును గంగములందు విగరిరి ఆవీరకంకణము నెల్లరునుగ్రహించిరి. తన నివాసస్థలమునుండియే పూజామను ననుపవచ్చునని మహాత్ముడు తలచెను గాని చరిత్ర మరెయికరీతిని వ్రాయబడినట్లున్నది. ఇచట వంగరాష్ట్రమున కొన్ని గోళములు నడలబడెను. కొంతమంది నాయకులను పట్టుకొనిరి. జాతీయ శాంతివైఖ్యలు వైరులని నిరూపించిరి. ప్రజలు గూడ ప్రత్యుత్తరమిచ్చిరి. సంఖ్యాపూరణమునకు వందలకొలదిగా ప్రజలు వచ్చుచున్నారు. తొలగిపొడనునదియే ప్రస్తుత సందేశము. తటస్థులు రంగమును నడలవలెను. ఈ ప్రక్కనో ఆ ప్రక్కనో ఏదోయొక ప్రక్కను చేరవలెను. అసహాయవాదుల కాధారము శోటిజను-అమరాట్టుములు-కొటిరూపాయలు. ప్రభుత్వమునకు వైఖ్యులు-శత్రువులు-గురతుపాతులుగలవు. ఇట్టిమహా అవస్థాంధనమునకు ఏకత్వమును సమగ్రముగా లేదు. కాన వారు తటస్థులసహాయమును కోరుచున్నారు. అలిమిక్కిలి తటస్థి చినపు డాతటస్థులకేమే ఏదోయొకపక్షమునచేరి ఏదోయొక వర్గమునకు అనుకూలముగ ఫలితమును నిర్ధారణచేయును. ఇట్టి ఘనతమనైతిక తనసంగ్రామములకు కారణములును ఫలితములును సంర్థములును ఆగ్రాహ్యములు వైయున్నవి. వీనిఫలితమును తేల్చునది ప్రభుత్వసంఘటనముగాదు. ఆంధ్రసంఘటనమే. పాశ్చాత్య మహాయుద్ధమునకు దమెరికాసంయుక్త రాష్ట్రముల వారి వలె యీ సంఘటనమును గూడ తటస్థులు రంగమున ప్రవేశించుటయే జరుగునని వారే సవత్వమును మార్చి వేసెదరు. అప్పుడు పరమపవిత్రమగు కురుక్షేత్రమున జరిగిన కురుపాండవ సంగ్రామమున నిష్పాక్షికత వహించిరినది ప్రకటించిన శ్రీకృష్ణుడు గూడ శోక భక్తమును కారవులవై ప్రయోగించినట్లే యిప్పుడును జరుగగలదు. అప్పుడు భీష్ముడు ఆయోధ్యుల పరిత్యజించి నిజముక్తికి దైవసార్థకము చేయవచ్చును. గాని శ్రీకృష్ణుడు చేపట్టుచున్న తోడ్పడునను విషయమును గూర్చి మాత్రము చరిత్రకారులు నిదానముతో పరిశీలన వలసియున్నది.

గాంధీ మహాత్ము డిదివరకు తలచిన రంగము లన్నియు మారిపోయి కలకత్తానగరమే ప్రధానరంగము కావచ్చును. బొంబాయిలో శాంతి కలకత్తా భిన్నమైన పిమ్మట ఎల్లర దృష్టియు నీరంక చే ముగిసి. యువరాజుగనునదిను-త్రావులెలుగల గాంధీతోపేల వారి నిర్ధారణ దినము నగు డిశంబరు 24 వ తేది యుడయమో సాయంకాలమో ముఖ్యావసరమగునని ఎల్లరు నిశ్చించుచున్నారు. ఇచట నిరుద్యోగులవారు దృఢసంకల్పముతో నడుగు కడల్పుచుండ నిలచియున్నారు. రాష్ట్రపాలకుడు (గవర్నరు) శంఖధ్వజ మొనరించి హెచ్చరించెను. అసహాయనాయకులు గూడ నీజ శంఖముల పూరించిరి. "మా వుత్సవము జరిగి తీరవలెను" అని ప్రభుత్వము నుడకు "మా హరతాళము జరిగి తీరవలె"నని నాయకులనిరి. ఇట్టి అనివార్య పరిస్థితి విచ్ఛేదములను నెవారింకలవాడు సర్వేత్వవేదొక్కడే. అసహాయవాదులు తమ యిచ్చినవిన్నట్లు ఢిక్కారముల ప్రకటించుట, హరతాళముల విధించుట, ప్రయాణికుల నిరోధించుట, ఉత్సాహనందముల విఘ్న మొనరించుట, భేదమున పోలికలు వైఖ్యలు చేసుకొనిన కార్యములను తామే నిర్వహించుట, సిపాయి పాత్రధారులను జూచి ప్రేక్షకులు హాసించుటలు ప్రభుత్వవైఖ్యలను పోలికలగు జూచి పరిహాసించుట మున్నగు కార్యముల నొనరించుటగ ప్రభుత్వమువారు సమర్థించుట తేదు. "కూడదు. అసహాయవాదు లటుల చేయరాదు. వారట్లు

చేసికొని ఆంగ్లేయము హిందూచేశమున స్థిరముగ వశపరచుకొనిన రాష్ట్రములలో చెప్పరావచ్చుమునకు పిమ్మట కంగరాష్ట్రమే మొదటిదని ఆవాడు మేము రుజువుచేసెదమని" ప్రభుత్వమువారు నుడువుచున్నారు. దానినే చేయుట కసహాయవాదులు గూడ ఏర్పాటుల నొనరించి సమర్థులను గ్రహించుచున్నారు గాని వారేమియును చేపట్టలేదు. ప్రభుత్వసేనాని తన కష్టసంభావనను జాతీయశాంతి వైఖ్యాధీశుడగు చిత్రరంజనదాసు గారి కోసగను. అదియుక్తమే నరియెనదే. ఇప్పుడు ప్రజలు మొనయ నెంచుటలేదు. వారు ప్రభుత్వాధికారులకు గురియగుటకు మూలమే నిశ్చయించిరి. వారు తమ దౌర్జన్యరాహిత్య దీక్ష నించుకొన నతిక్రమించుచుండేని అప్పుడు శత్రుప్రయోగ మొనరించువా గొక ప్రభుత్వకక్షవారే అగుదురు. అందు నలన కలుగు రక్తపాతమునకు ప్రజలు తర్రవారులు కాకుండురూ తమకత్తి కేవలము నిర్మలప్రేమయందును కష్టసుభూతియందును మాత్రమే కలదుగాని బాహుబలమునందు లేదని ప్రజలు స్పష్టముగా గ్రహింపవలెను. ఈ ముఖ్యసంగ్రామమున అసహాయ వాదులు ఒకసార్వభౌమమైనగాని ఒకశ్రీమైగాని ఒక్కరాయి విసరినను ఒక్కక్కనైతికము వారినొక్కడూర్పాషయాడినను అంతరిక్షముననుండి యీ సంగ్రామమును తలకించుచున్న శ్రీకృష్ణుడు వారిని పూర్తిగా త్యజించి వివాదమునకు పాలు చేయునని అసహాయవాదులు ముఖ్యముగా గ్రహింపవలెను. ఈ సంగ్రామము ఆత్మసమర్థుడికి కఠినపరీక్షయని వారు గ్రహింపవలెను. బొంబాయి నగరమునందువలె కలకత్తాలో అసహాయ వాదులలో రాక్షసుగణమువారేరును లేకుండుట ప్రతిశాంతి యోధునిదాగుగాపరీక్షింపవలెను అసహాయవాదులుతుంటురలకు ను(గుండాలు)ప్రజలచిల్లర మూకలకును ఎడదొలగి యుండవలెను. గుండాలనుగాని అపరీక్షితులనుగాని శాంతివైఖ్యమున చేర్చుకొన గూడదు ఎవరైన చేరియున్నచో వారిని నిష్కరుణముగా తరిమి వేయవలెను. ఈ ముఖ్యసంగ్రామమున గుండాలకు వ్రావులేదు.

పెంటు ఆంధ్రానువిందు నాడు గోనాల్లే ప్రభువు క్రమాభివృద్ధి-విప్లవములగుర్చి ముచ్చటించెను. చాలకాలముక్రితమే అవిషయమునుగుర్చి ప్రాంతీయభేదము 1 క సంపుటము 3 రి వసం చిత్రయందు యిట్టిసందర్భముననే వివృతముగా వ్రాయబడినది. సుకమాభివృద్ధి-విప్లవములను రెంటిని భావవిధానములందు మించు నట్టి మూడవవిధానమునుగుర్చి స్వల్పముగ నందునూచింపబడిన అదియే ఆధ్యాత్మికపరివర్తనము. అదియే జాతీయయోగ మార్గము. అదియే మన అంతరసాధనము: దానికి మూలాధారము శతము. ఏలన అన్నిభువనోద్వయములును బోధనములును యధార్థ జీవనాధారముననే యేర్పడినవి. ఈ జాతీయయోగమునకు ప్రథమసాధనము యధార్థజీవనాధారముల నలవంచుకొనుటయే. పరిశుద్ధము, స్వేచ్ఛాయుతము, సమగ్రము, ఆత్మవిశ్వాసయుతము నగు జీవితము నలవరచుకొనవలెను. యధార్థజీవిత వైఖ్యముల రహస్య మొక్కసారి సాకల్యముగా విదితమైనచో ప్రతి విషయమునీ తిని నినుల భముగా తొలగించుకొనుట కదియే కీలక మగును. రెండవసాధనము పరిశుద్ధి. ఆత్మేచ్ఛనమానసిక సంకల్పములను పూర్తిగా మార్చిపాదసన్నిధానమున సమర్పించుటలననే ఆపరిశుద్ధత చేకూరును. అప్పుడు మనపాక్షికాశయములుగాక మాతృదేవతా దివ్యసంకల్పమే నెరవేరగలదు. మాతృదేవత ప్రాచీనగౌరవమునుగుర్చి మన మెరింగిన స్వల్పవిషయ మత్యల్పము. భావికాలమున శతమాతృత చేకూర నున్న మహోన్నత పదవినిగుర్చి తెలిసికొనుటకు మనజ్ఞానమును దృష్టియు నత్యల్పములు; గాన మనము మనశ్శక్తిసంఘ అహంభావములను పూర్తిగా జాతీయ మాతృపాశాంతికమున సమర్పించి ఆమె సమగ్ర ఆంతరంగిక దృష్టిచే మన మలవరచుకొనుట యీ త్రమమేగాదు. ముఖ్యావసరము. ఇదియొకసారి సమగ్రమైనచో, స్థిరమును క్రమబద్ధము నగు జీవితము మనకు లభించినచో, దానిని పరిశుద్ధ మొనరించుకొనినచో, జాతీయత్వ ఆంతరంగిక సంపూర్ణవాంఛాసూచకము మనమనస్థితిని సరించుకొనినచో, మన ముద్ధరింపబడుదుము. మనము తేనికొరకు ప్రయత్నించుచున్నామో అది లభించి తీసు. మనదృక్తి అహంకారమునత్యర్థ మొనరించుటలననే మనము ఏకత్వసామరస్యములను బలయగలుగుదుము. అదియే మన మహోన్నతాశయమును సమకూర్చగలదు. మన మిసాధనము ప్రారంభించితిమి. మూతన యధార్థజీవితరహస్యమును మనము గ్రహించితిమి. మనము వానిని పరిశుద్ధ మొనరించుచున్నాము. మాతృదేవత ఇచ్చానుసారముగా దానిని నిర్మించుచున్నాము. మన చిన్నగృహమున మన ప్రాతిపదిక స్వరాజ్యమున మనము జాతీయయోగమును జాతీయశుద్ధి ముక్తి భుక్తి నిర్దులకొరకు ప్రారంభించితిమి. మానవప్రపంచ సమస్యనిర్వహణకే మనపరమావధి.

యువరాజు, విద్యార్థులు
ఒక లాకారేజివిద్యార్థి మాట్లాడు వ్రాయుచున్నాడు:-
ఈ దిగువ వ్రాసిన గోజున నోటినుబట్టె నున్నది. అది చూచినయెడల సందర్భము లర్థమగును:- నెనెటునులో యువరాజుగాని సందర్శించుటకు ప్రిన్సిపలు నియమించుచున్న విద్యార్థుల ప్రాతినిధ్యమునుగరించి యొకమహాజరును 80 వందలకేవలగా సంతకములుచేసి విద్యార్థుల ప్రతినిధిసంఘమునకు బంపిరి. ఆ కౌన్సిలువా శీక్రిందితీర్మాన మొడిచిరి. ప్రిన్సిపలు దానితో పొందుపరచిన యభిప్రాయములతో నొప్పకొనిరి. "యువరాజును దర్శించుటకు ప్రిన్సిపలు నియమించినవిద్యార్థులు, యువరాజుగాని సన్మానించుటకు వ్యతిరేకాభిప్రాయముగల యధికసంఖ్యాకులైన విద్యార్థులయొక్క ప్రతినిధులు కాబాలరు. వారియభిప్రాయములు విద్యార్థులయభిప్రాయములు గావు." ఈ తీర్మానమును శయనారుగారుపపాదింప భట్టుగారు బలపరప నేకగ్రీవముగ నామోదంపబడిన.

ప్రిన్సిపలుగారి అభిప్రాయము.
విద్యార్థుల రాజకీయాభిప్రాయభేదముల ననుసరించి నియమించుటలేదు. ఎవరికైన నిష్టములేనిపక్షమున, పిలిచినపక్షమున మానవచ్చును. (హిందూ)

ప్రకటన
నెల్లూరు, తెనాలి మొదలగు కోస్తాఖియ్యం ఫలసరుకులు, కాయధాన్యములు, వక్కులు, కాఫీగింజలు, శీకాయ, మిరియాలు వగైరా పటటుటితరత్రు ముగంధద్రవ్యములు, శుద్ధ స్వశశిబట్టల రకములు, చిల్లరగాన, భారీగాను విక్రయింపబడును.
చేబియ్యం నె కట్రామయ్య త బ్రదర్సు, జనార్డు మర్చంట్సు, కవివక్ యేంకెంట్సు, తిరుపతి.

సరసముగా విక్రయించబడును
శంకరనారాయణ డిక్షనరీల కాపీరైట్లున్న మోటరు బండ్లు వగయిరాలున్న, మంచములు వగయిరా సామానులున్న, గొప్పపుస్తకముల నముదాయములున్న విక్రయించబడును.
నోటీసులున్న వివరములున్న 41 హోస్టు రోడ్లు - బ్రెట్ అండు కంపెనివారికి వ్రాసి తెలిసికొనవచ్చును. (3288)

WANTED.
SUB SELLING AGENTS in the Presidency of Madras, Ceylon, Mysore and all other Southern India States, for the sale of Kerosene Petrol, Candles, Crude and lubricating oil and all other products of the UNITED REFINERIES (BURMA) LTD., Please correspond with Messrs Diamond & Co., Bezwada, (Sole Distributing Agents for UNITED REFINERIES (BURMA) LTD.)

ప్రసిద్ధ వైద్యగ్రంథములు.

అంగ్లేయవైద్యచింతామణి	రూ 4
అంగ్లేయకాషధగుణాదీపిక	రూ 3
అంగ్లేయకాషధయోగములు	రూ 1

శ్రీ గాంధీమహాత్ముని ఆరోగ్యదర్శి ఆ 12

నేతు బ్రదర్సు, మైలాపూరు, మద్రాసు.
నిష్ఠముగ తయారుచేయబడిన శాస్త్రీయ ఔషధములు.
ఆంధ్ర ఆయుర్వేద ఫార్మసీలో దొరకును.
తెలుగుభాషయందు గా, ఇంగ్లీషుభాషయందు గా.
శ్యాటలగు ఉచితముగా పంపబడును.
మేనేజరు, ఆంధ్ర ఆయుర్వేద ఫార్మసీ,
19, హరిస్ రోడ్, మాంటూరోడ్ - మదరాసు.

హెన్రుల కాలిఫోర్నియా

జర్మనీ మేడ్ బుడ్డ ప్రాంత బాస్టిగానున్నది. మే 1 కి 6 డిగ్రీలు చొప్పున భద్రముగా ప్యాకు చేయబడియున్నది. గ్రూపు య 62-8-0 వంతున యితర ఖర్చుల తేక మద్రాసు నందు డెలివరీ చేయబడును. జర్మనీ ఎస్కాన్సులు లిక్విడ్ రంగులు తక్కువ ధరల కిక్కుబడును. M. N. Paidu & Sons. 130, Big st, Triplicane, Madras.

దేశాభిమానులు గండు!

మేలై నకదుర్లు వంద రు ౧-౨-౦
దిండ్లు వంద ౦-౫-౦
స్వదేశీ వస్తువులతో తయారు కాబడిన నలుపు నూలు పీసె ౧-౩ ౬-౦-౦
వలయువారు ముందు వైకము పంపవలయును.
కా. వెం. రంగయ్య కరిగిరిజర్గం, నెల్లూరుజిల్లా.

ఇమిటేషన్ రోల్స్ గోల్డ్ అనగా సీమ బంగారముతో చేయబడిన X జైల ఒడ్డాణంపై చెప్పిన ఒడ్డాణమునకు ముకము నందు లక్ష్మీయును కండు ప్రక్కల చి లకలు చెక్కబడి బహుగుండరముగా యుండను. చూచిన వారికిండ్లకు యు 2.0 లు మదింపు కలదిగా తోచును.
మొదటి తరగతి మేలై రు 6.0-0? ౬.00 రు 5.0-0
రెండవ తరగతి మేలై రు 3.0-0 ౩.00 రు 2.8-0
యంకా అనేక సామానాలు మాడ్చున్నవి. కావలసిన వారు ఆర్డరు చేసి తెలియజేయవచ్చును.
కో. దొరసామి మొదలి అందు కంపెనీ, నెం. 1/22 క్రిష్ణమొదలివీధి, తిరువల్లి క్లబ్బి, మద్రాసు.

సంస్కారామాయణము (ప్రమా)

ఇది వాటకసమాజములవారి ప్రదర్శనమున కను కూలముగ నుండునటుల ఒక్కరాత్రికి సరిపోవునట్లు ఆద్యులమైన కీర్తనలతో రసవంతమైన పద్యములతో బహుచక్కగా జి. కోటిశ్వరావుగారిచే వ్రాయబడినది. చదివితీరవలెను. నెల రు. 1-4-0.
ఈ నెలఖర్చులగా ఆర్డరుచ్చువారికి మూలము రు. 1.0-0. పోస్టేజి రు. 0.8-0.
శ్రీ కన్యకామ్మవారి చాటలు నెల రు 0-5-0. పోస్టేజి రు 0-5-0.
ఇందు వైశ్యుల ౧౦౨ గోత్రములు పరములున్న గలవు.
హాస్య గ్రంథములు ప్రతి 1-కి అణా ఖరీదు.
(1) అంతాకమ్మకు, (2) రైలుచిత్రం, (3) బోగం పేరు, (4) ఆడంగుల ముచ్చట్లు, (5) ఆడబోతు, (6) మగ బోతు, (7) కలివార్త, (8) వ్యామధురం, 9 ధనుస్రై వము, (10) పదుడు పెండ్లాము, ముసలిమగడు, (11) తిన్న, (12) కథల కామరాజు.
పోలి శైలి రామయ్య.
శ్రీ సీతారామాంజనేయకంపెనీ, బజారు, బెజవాడ.

అద్భుత విద్యుత్ ఫలదర్శిని

ఇది మంచి ఆకర్షకరమైన పుస్తకము. ఈ పుస్తకము ప్రతి మనుజునకును ప్రతిదినమును మిక్కిలి పునఃపాఠకము. ఇది చూచుకొనుటకు బాధకము, పుట్టినదేదీ, నక్షత్రము, మొదలగునవి అపు సరహితము, నులభ మైన తెలుగులో వ్రాయబడినవి. గొప్ప నర్మపీఠేలులను పొందినది. మే 1 డాక్యుమెంట్ ఏలూరు సబ్ జడ్జిగారకు ఆరీ శారాయణరావు కంతులు. డి. ఏ. బి. ఎల్. గార్జిల్లు వ్రాసిరి. "రాగల దానిని తెలిసికొన గోరువారికి యీ భవిష్యత్ ఫలదర్శిని సంఖ్యను కలిగించునని నా నిశ్చయము." పుస్తకములను వలయువారు నీగున చిరునామాకు వ్రాయవలయును.
తాతా జ్యోతిషవిద్యాలయము.
హోదాగం, విశాఖపట్నం, జిల్లా

ముఖ్య గమనింపు.

యోగ్యతావ్రములు 2942
(1) నేను పేగుల సంబంధమైన వ్యాధిచే 7 సంవత్సరములనుండి బాధపడుచుంటిని. బెనారస్ సీటీ యర్గా మెడికల్ హాల్ వాటెకోజిక్ అ నెడి స్పెషల్ డోవధమును నేనించిన తరువాత స్వస్థమయ్యెను.
ఉజ్జయిని } ఎల్. సి. కపూర్,
28-9-18 } తేల్ ప్రాథెనర్.

క్రిస్టుమన్, నూతనసంవత్సరము బహుళులు.
చిత్రమగు పన్నులలు, పిల్లలకు ఆటబొమ్మలు
క్రిస్టుమన్ కార్డులు మావద్ద సిద్ధముగా నున్నవి.
తక్షణం దయచేసి వచ్చి చుమును పరీక్షింపును.

చల్లారాం గెయానుచందు
గొప్ప అద్దములతో అందముగ నుండు మాపు
9, 10, 11, రత్నన్ బజారురోడ్డు, మద్రాసు.

వ్యవసాయము

గానుగపిండియెరువు

సువృత్తులు

హిందూదేశము దంట్ల సువృత్తులను ప్రెయేయదును. మద్రాసురాజధానిలో ముఖ్యముగా నేలము కోయంబులూరు ఉత్తరాక్కాడు దక్షిణాక్కాడు గోవాకరి వికాఖపట్టణ జిల్లాలలో ప్రెయేయదురు. ఇనుక నేలను 7 రుద కేలును ఈ ప్రెయేకు శ్రేష్ఠము. ఎకరమునకు 16 మొదలు 20 రత్నలైత సములు చాటును. ఏప్రిల్ నెలలో పొలముడున్న తయారుచేసి మే జూను నెలలలో విత్తనములు కల్పదురు. మూడు నెలలలో పండును. ఎకరమునకు 800 మొదలు 900 రతుల సువృత్తులు లభించును.

రెండుబాతు లున్నవి-రెల్లవి, నల్లవి. రెల్లబాతుసవృత్తుల నూనె శ్రేష్ఠతరమైనది. నూనె పనులు ఎరువురంకు కలిసివిధముగా కలపవలెను. వాసనలేదు నిలువ యించిన వుట్టుకంపు కొట్టును. వంటపనులకును నేతిలో కలిపి చేయుటకును నబ్బు చేయుటకును తలంబు స్నానమునకును మందులకును విశేషముగా నుపయోగించుచున్నాడు. నల్లక వృత్తులనూనె మందులకు శ్రేష్ఠతమైనది. కరియశ్రద్ధవృత్తులకు వినియోగపడును. ఏప్రిల్ములపరిమరము నూనెకు రావలెనని కోరుదుకో, ఆ పూలను తెచ్చి సవృత్తులను తడిపి పువ్వులపొరల మధ్యన సవృత్తులను పోసి 12 మొదలు 18 గంటలకాల ముంచి అటులేరువారి నూనెను తీయుదురు. రెల్లక వృత్తులతో మిశ్రయించిననుల చేసి భుజింతురు.

సువృత్తుల గానుగపిండి

మనదేశమంతటను యీపిండిని పశువులకు వేయుదురు. కరవుకాలములందు ప్రజలు సహితము భుజింతురు. కొన్ని జిల్లాలలో సువృత్తుల తంకేడు చెక్కగాని తుమ్మబంకగాని కలిపి నూనె తీయుట అలవాటు. అట్టిగానుగపిండి శ్రేష్ఠమైనదని చెప్పవచ్చును.

సవృత్తులవ్యాపారము చాల గొప్పది. బర్మాదేశమందు సువృత్తులు విశేషముగా ఫలించుచుండినను అనేకీయలు నేతికి బదులుగా నూనెను వాడుచుండుటవలన మిగతా ప్రదేశముల నుండి సువృత్తులు విశేషముగా ఎగుమతి యగుచున్నవి. నూనె అరేబియా ఏడను యీజిల్లు దేశములకును, సవృత్తులు ఫ్రాంసు మొదలయిన యూరపుదేశములకును ఎగుమతి చేయబడుచున్నది.
సువృత్తుపిండిని యెరువుగా నుపయోగింతురు. కాని అము ద్రవపిండి కునుంబాపిండియంత శ్రేష్ఠమైన యెరువు కాదు.

కునుంబ
దీనిని నూనె రంగు మొదలయినవాటికి ప్రెయేయదురు. సాధారణముగా మిశ్రప పాగాకు గోదములు కందులు మొదలయినవాటిలో ప్రెయే చేయుదురు. పువ్వులనుండి ఎత్తరంగును చేయదురు. గింజలనుండి నూనెను తీయుదురు. నూనెతో సబ్బును ప్రెయేయగల్గెను నూనెగడ్డలు మొదలయినవాటిని చేయుటయే గాక బొక్కెనలు మొదలయిన తోళ్ల సామానాలు నీటిలో నుంచబడినప్పుడు గట్టిపడకుండుటకు గాను యీనూనె ను పూయుదురు.

గానుగపిండి

దీనిని పశువులకు పోషకముగా కాని క్రమముగా ఆలవాటు చేసుకొనియును. రెల్లము చెటుకు పరి మొదలయిన వైద్యకు చాల శ్రేష్ఠమైనయెరువు.

నూనెనువర్తిని

ప్రాద్దుతిరుగుడుచెట్టును ప్రెయే చేసి దాని నూనెను యూరపుఖండమును వంటపనుల కుపయోగింతురు. సబ్బుకు చాలశ్రేష్ఠమైన నూనె. కోళ్లకు పావురములకు ఆగింజలయిన చాలాప్రీతి. పశువులు ఆకులను లేకకొమ్మలను తినును. ఈచెట్టు ను నుగము ప్రెయే చేయుటలేను. కాని ఉద్యానవనములందు సాధారణముగా పెంచుదురు. గానుగపిండియందు శ్రేణియు స్ఫురికమును అధికముగా నున్నందున మంచి యెరువుగను. నూనెయు పిండియు రెండును వినియోగపడును కాన ప్రెయే చేయుట వలసిది.

పాగాకు కాండములను కాడలను శ్రేష్ఠమైన యెరువు కనును. వీటిని ఎండబెట్టి పొడిచేసి అమ్ముదురు. దానియందు 6 మొదలు 10 0/0 పొటాష్ ఉండును. కాని స్ఫురికములేదు. చుట్టులుచేసెడి కాస్టానాలలో పాగాకు కాడలు విశేషముగా దొరకగలవు. వాటిని పాగాకు ప్రెయేకు వేసినయెడల ప్రెయే బాగుగ నెరుగును. చిన్నబాతిపండ్లు కాచెడి చెట్టుకు సహితము నుంచుదురువు. అంతే గాక చీడపురుగులను తరిమివేయును. పొటాష్ నత్రికస్థితిలో నున్నందున 500 పానుల సోడియమ్ త్రి తమునందును 200 పానుల పొటాసియం కంఫెటిమునందును ఎంత శక్తిక మున్నదో ఒక టన్ను పాగాకు కాడలలోను అంత యున్నది. మరొక అనుకూలము కలదు. పాగాకు కాడలలోని పొటాష్ నందు హరిదము లేను.

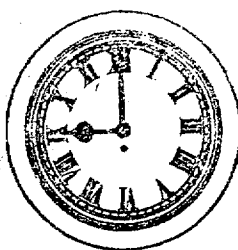
ఏయే గానుగపిండి యెరువులలో ఎంతయెంత వృక్షా హరపదార్థము లున్నది ప్రతిష్ఠిపితుకును తెలిసికొని యుండవలయును. "దక్షిణ హిందూదేశమందలి ఎరువులు" అను గ్రంథమును హరిజను అనుకావ్యమును ఈ విధముగా వ్రాసి యున్నాడు.

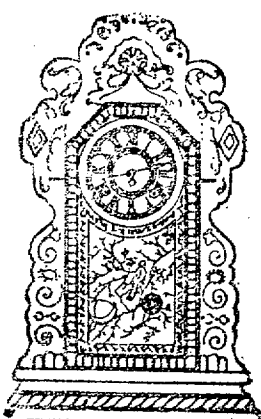
ఈ గడియారములలో నొకదానిని కొనుడు.

ఇవి అన్నియు ప్రతి నైమిషవి సరియైన కాలమును చూపును, పీటిలో దేనినికొనినను మీకు తప్ప కాలమును చూపదు.

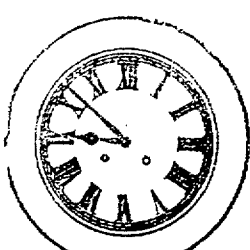

నెం 1156, పేప్ సెట్.
సరియైన కాలము చూపగల
బ్రిటిష్-మేడ్ గడియారము.
మీ జీత ఫ్యాంతము 40
డును. ధర 1-కి రూ 60

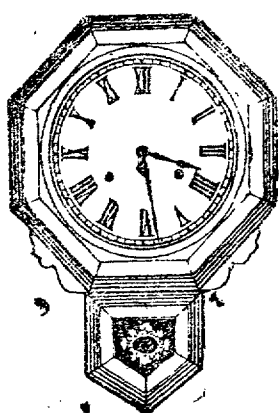
ది "కె" గడియారము,
వాటరుబరీడి వాటరు
బరీ కంపెనీవారిచే ఓట
కట్టతో తయారుచేయ
బడినది. 8 దినముల కొక
సారి బీగ మివ్వవలెను.
గంటలు కొట్టును.
6 అంగుళముల డైయలు
22 అంగుళములు ఎత్తు,
14 1/2 అంగుళములు
వెడల్పుగలది.
ధర 1-కి రూ 24

ది "గ్రెస్మిక్" నిజముగా ప్రతి నైమిష
మైన గడియారము. అన్ సోనియా
కంపెనీవారిచే తయారుచేయబడిన
"గ్రెస్మిక్" ఎనిమిది దినముల
కొకసారి బీగ మివ్వవలెను.
11 అంగుళముల డైయలు, వెండు
లముగలది, గంటలు, అర్ధగంటలు
కొట్టును. ధర 1-కి రూ 40

నెం 1106 ది డ్రాప్ ఆక్టాగన్
అన్ సోనియా కంపెనీవారిచే
తయారు చేయబడినది, 8 దిన
ముల కొకసారి బీగము యివ్వ
వలెను. గంటలు, అర్ధగంటలు
కొట్టును. 10 అంగుళముల
యెత్తుగలది. అత్యద్భుతమైన
గడియారము. అనేక వందలను
విక్రయించియున్నాము. గాన
దీనిని తప్పక సిపార్సు చేయ
గలము.

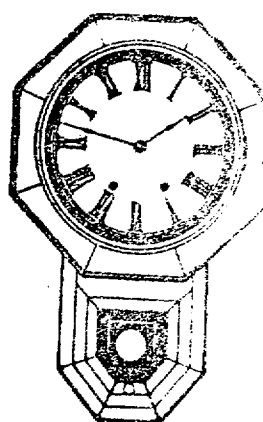

ధర 1-కి రూ 40

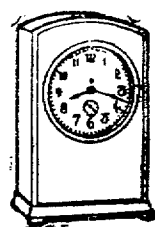

నెం 594 టైమింగు బహుమతి యిచ్చుడకు
తగినది. 7 1/2 అంగుళముల ఎత్తు, 4 1/8 అంగు
ళముల వెడల్పు, 8 అంగుళముల పింగాణి
డైయలు, అరేబియా సంఖ్యలు, కోణములు
గల ఉత్పైతైన తెల్లఅద్దము గలది.
ధర 1-కి రూ 80

నెం 14 అన్ సోనియా అందమైన కాబినెట్ గడియా
రము, మహాగనికట్టతో గుండ్రముగాను నన్ను గాను
చేయబడినది. 9 1/2 అంగుళముల ఎత్తు, 16 1/2 అంగుళముల
వెడల్పు, 4 అంగుళములు తెల్లని పింగాణి డైయలు,
అరేబియా సంఖ్యలు, గిల్లప్రేము, తెల్లకోణముల
గ్లాసు గలది, 8 దినముల కొకసారి బీగ మివ్వవలెను.
గంటలు, అర్ధగంటలు కొట్టును. ధర 1-కి రూ 100

నెం 1112 సెట్ తామస
డ్రాప్ ఆక్టాగన్ గడియారము,
ఎనిమిది దినముల కొకసారి బీగ
మివ్వవలెను. గంటలు కొట్టును.
12 అంగుళములు డైయలుగలది,
మహాగని కేసులో అత్యద్భుత
యైనది. ధర 1-కి రూ 55
నెం 1118 "తామస డ్రాప్
ఆక్టాగన్ గడియారము" ఎనిమిది
దినముల కొకసారి బీగ మివ్వ
వలెను, గంటలు కొట్టును.
10 అంగుళముల డైయలు గలది
ధర 1-కి రూ 50

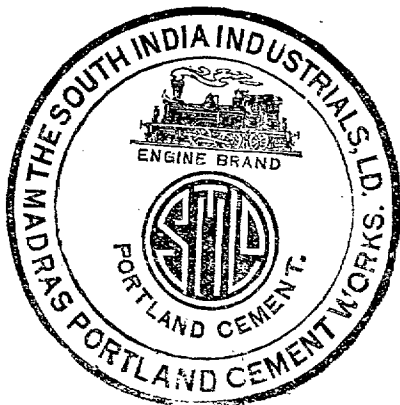

అడిసన్ అండు కంపెనీ లిమిటెడ్, మాంటు రోడ్:- మదరాసు.

ప్రఖ్యాతిపొందిన మాయొక్క-

"బ్రాండ్ పోర్టులాండ్ సిమెంటు" "ENGINE" BRAND PORTLAND CEMENT

గవర్నెంటు డిపార్టుమెంటులు
హిందూ రాజ్యములు
గనులుత్రొవ్వ కంపెనీలు
కంట్రాక్టరులు

మదరాసు కార్పొరేషన్
మదరాసు పోర్టు బ్రష్టు
మునిసిపాలిటీలు
ఇండ్లుకట్టువారు

అందరును విశేషముగా వాడుచున్నారు. ఏలననగా:-

1. మాయొక్క "ఇంజిన్" బ్రాండు పోర్టులాండ్ సిమెంటు శుద్ధమైన మూలద్రవ్యాలతో చేయబడుచున్నది.
2. బ్రిటిష్ స్టాండర్డు స్పెసిఫికేషన్ (British Standard Specification) ప్రకారము శుద్ధముగా చేయబడుచున్నది.
3. అనేకరకములు చేయక, స్క్వేరేషన్లు ఎంతబాగుగా చేయబడుచున్నాయో అంతబాగుగా చేయబడుచున్నది. వైద్యమైన కారణములచేత అందరును దీనినికొని కట్టడములకు వాడుచున్నారు. కట్టడముల బలమి సిమెంటుతో మోస్తునని అందరికిని తెలిసియున్నది.
4. సిమెంటు తీయనప్పుడు "ఇంజిన్" బ్రాండు అడిగి తీసికొనినయెడల కట్టడములందు ఏజోఫములు కలుగలేరని, సిమెంటు వాడుటయందు ఏసంశయములు యుండినను మాట్లాడిన నిరకముగా ప్రాయోగము.

ది మదరాసు పోర్టులాండ్ సిమెంటు వర్క్స్

సొంతదారులు:

ది సౌత్ యిండియా యిండస్ట్రియల్స్, లిమిటెడ్

పోస్టుబెట్టు 101, మదరాసు.

THE MADRAS PORTLAND CEMENT WORKS

Proprietors.

THE SOUTH INDIA INDUSTRIALS, LTD.

(8049)

Post Box 101, MADRAS.

International Ad. Service. S-83.

గలగలగలగలగలగల

వైద్యరత్న పండిత,

డి. గోపాలాచార్యగారి

(స్త్రీల మదమూర్ఖలను
సిద్ధాపము)

యవతులగు స్త్రీలకు ననేక కారణము
లచే గలుగు అపస్మారులను, మూర్ఖులను గర్భా
శయ దోషములను స్త్రీలకుం గలుగుపలు తెరంగు
లగు మనోవికారములకు బోనణమును. గర్భిణీ
స్త్రీలు దీనినినేవించిన గర్భాశయమునకు మిక్కిలి
బలమును సుఖప్రసవమును గలుగును. గర్భిణీస్త్రీ
లకు గలుగు వాంతులను కడుపులో మంటలను,
పొండురోగమును గుండెదడను బోగొట్టును.
మతియు, ఇయ్యని స్త్రీలకేకాక మనుజు సామా
న్యమునకు సంభవించు మూర్ఖులను అపస్మారు
లను కూడ నశింపజేయును.

బుడ్డి 1-కి రూ 1-12-0.

ప్యాకింగు పోస్టేజి ప్రత్యేకము.

క్యాటలాగు ఉచితము.

ఆయుర్వేదాశ్రమం,

41, ఆచారప్పన్ వీధి, జి. టి. మదరాసు.

(శీ) తంలివలసము:

పండిట్ - మదరాసు.

అన్నిచోట్లను ఏజెంట్లు కావలెను.

గలగలగలగలగలగల

DUNCAN STRATTON & Co.

డన్ కన్ స్ట్రాటన్ అండ్ కో.

(2412)

ఎంజనీర్లు, మెషిన్లకి ఇంజనీర్లు. 9 మెయిన్ వీది, బొంబాయి.

హార్వెస్ట్ 10 అడుగులు
 24 అడుగుల వరకు
 కుండులు — కేరూ-మేటరు
 4. కుండులు 6 అ. 6 అం.
 కుండులు 6 అ. 6 అం.
 కుండులు 6 అ. 6 అం.
 కుండులు 6 అ. 6 అం.
 కుండులు 6 అ. 6 అం.
 కుండులు 6 అ. 6 అం.

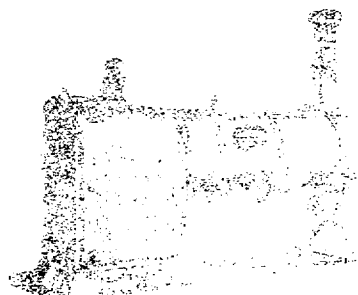

మెషిన్లకి ఇంజనీర్లు.

మెషిన్లకి ఇంజనీర్లు.

మెషిన్లకి ఇంజనీర్లు.

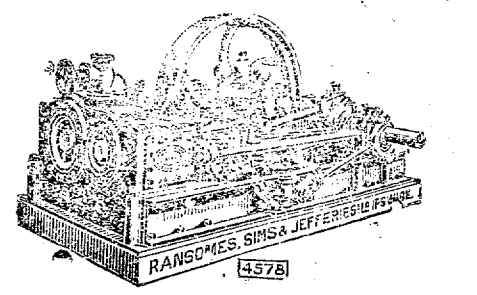
మెషిన్లకి ఇంజనీర్లు.

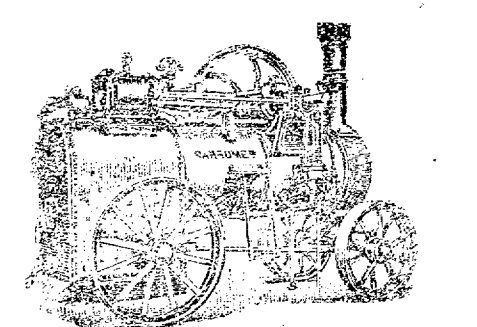
మెషిన్లకి ఇంజనీర్లు.

ఈ క్రింద తెలుసుకోవలసిన వాటిని
 ప్రస్తుతం చేయబడుచున్నా.
 మాది క్లిప్టింగు మెషిన్, వాటిసానునా.
 మాది క్లిప్టింగు మెషిన్
 మాది క్లిప్టింగు మెషిన్
 మాది క్లిప్టింగు మెషిన్
 ఆర్టికల్ మెషిన్ ఎంజిన్లు
 ఆర్టికల్ మెషిన్ ఎంజిన్లు
 కోల్డ్ ఫ్లవర్ మిల్లింగు మెషిన్
 మాది మిల్లు మెషిన్
 మండుగడ్డకేయు మెషిన్
 కడు బియ్యముచేయు మెషిన్ వాటి సామా
 ఆర్టికల్ మెషిన్ మండుగడ్డకేయు మెషిన్
 కాగడ్డక, వ్యవసాయ సంబంధమైన కోరములు
 కిరణి నూనె కేరూడు అయిల్ ఎంజిన్లు
 ఎంజిన్ల వైటింగు (పూర్వ) కోరములు
 తేలులు ముక్కసాపు కోరములు
 స్టీలు సాప్టింగు, కట్టింగులు, పెడెట్టులు
 కాల్ బరన్ అండ్ కాన్స్ట్రక్షన్ ఫుట్టింగు.
 వగయరా ఆర్టికల్ మెషిన్ల సామానులు.

నైట్ బ్రెన్డెడ్ కాంపౌండు
 'హింమాస్' ఎంజిన్లు.
 (కాన్స్ట్రక్షన్ మునకుండి పోల్డ్ కీలుబడినది,
 ఇందులో సింగిల్ సిలిండరు ఇంజిన్లు కూడ గలవు.

హెన్రీడు కాంపౌండు ఎంజిన్లు.

పోర్టబుల్ స్టీము ఎంజిన్లు.
 సింగిల్ సింగిల్, డబుల్ సిలిండరు గలవి.
 స్టీము మెషిన్ 120 హెర్సు గలవి.
 కాంపౌండు — హెన్రీ, లో, వెమర్ సిలిండరు.
 స్టీము మెషిన్ 150 హెర్సు గలవి.

వివరములకు, ధరలకు బొంబాయిలోయుండు డన్ కన్ స్ట్రాటన్ కంపెనీ కై నను లేక
 బెజవాడ (కృష్ణాజిల్లా)లో యుండు ఇంగ్లీషు స్టాక్స్ ఇంజనీరింగు కంపెనీ ప్రాప్రెటరు గారైన
 మానెస్సు బాపనయ్యగారికైనను వ్రాయవలెను.

హనుమాన్ బోరకు సబ్బు చర్మ వ్యాధులను అత్యశ్చర్యకరముగా
 కుదుర్చును. ఎస్. రంగనాథంశెట్టి అండ్ బ్రదరు, మద్రాసు

అపొజినము అన్ని నొప్పులకు దివ్యామృతము.
 దగ్గు, శైత్యము, వడికము, రొమ్మువడికము, తలనెప్పి, వాయువునొప్పులు,
 పోట్లు, బెబుకులు, బిళ్లలు మొదలగు నొప్పులకు దివ్యామృతము.
 అన్ని దుష్టతలకు ముఖ్యము 10-12-15; దశా 1-3 రూ 5-12-15. పోట్లుముఖము శుభం.
 అమ్మ తాంబూలం డి.పి. } 109, ఫెరి రోడ్డు, బొంబాయి,
 6, తంబుశెట్టి వీధి, మద్రాసు.

